

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בראשית תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

קידושין. האיש מקדש – פרק שני דף נו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

בשוגג – שלא ידע שהן מעות מעשר שני – יחזור דמים למקומם: כופין המוכר להחזיר
הדמים, דמקח טעות הוא. שאילו ידע שהן מעות מעשר – לא היה לוקחה. וטרייתא ליה
מילתא להוליכה לירושלים, ובמעות הוה ניהא ליה לאמטייניהו. במקום – בירושלים,
דתיבין (ברבי נז) אלא המקום אשר יבחר וכו'. במה בריבא אמורים – אמודי קאי. לשם
מעשר – שכן דרך כל בהמות שנקחת במקום
שליש ליקרב שלמים, בירלפין לה בנחשת
(כפא) ששם"ו ששם"ו זרבתא שלמים ואבלת שם"ו
ובמעשר כתיב זואבלת שם"ו. לחולין – שולחן
לאוכלה חוץ למקום. בין שוגג – לאו אמתכון
להוציא לחולין קאי, דאם כן לאו שוגג הוא.
והאי מתכוון דקתי – אמודי קאי, והבי קאמה
אבל לקחה לשם חולין, דמזיר דידיה מתכוון
להוציא מעשר לחולין הוא. בין שוגג בין מוד
– יחזור דמים למקומם. שוגג – משום דמקח
טעות הוא ומוד – דקספין ליה למכור;
כדאמר לקמך, דלאו עבדיא נבג אלא חזרא נבג
במוד קודש – דכיון דליבא טעות, משום קנסא
לא אמירי רבנן דליבטול, אמר רבי אלעזר –
מתניתין ליבא למקסדיה בלל, דאשה יודעת כו'
ולא תבנתה להוציא לחולין, אבל מוכר זה
יודע שהמעות מתחללות על הבמה, וחולין הן
בריה, ועבר על "לפני עור לא תתן מכשול"
(ישע' יט), יודעת שהלוקח מתכוון לאוכלה
בעירו, והרי בהמה טמאה דאדם יודע בו –
דאיבא למימר: דאי שקיל ליה למעות – אדעתא

ואם לקח בשוגג יחזור דמים למקומם – פירש בקונטרס: המוכר להחזיר הדמים.
דמקח טעות הוא. דאם היה יודע שמעות מעשר הן – לא היה לוקחה. וטרייתא ליה
מילתא להוליכה לירושלים, ובמעות הוה ניהא ליה לאמטייניהו. ואם תאמר: מה קנס הוא
למכור כתיב? אדרבה ריח הוא לו, שיפטר מעללות לירושלים. כי יחזור לשם מעשר שני אין
בריה, כיון דאמרין לקמך למקומם: ועל שר לומר:
ודאי קנס הוא לו מה שאנו אמורים חזרו דמים
למקומם. כדבאל חזרת המקח – יכולים לפטור
מלמעלות המעות לירושלים, שהינן מצריבים
הלוקח לחלל קדושת מעות המעשר שבד
המוכר, מאחר שהמוכר לפנינו, והיה הלוקח מעלן
לירושלים. והיני דפרקי: ליקסדיה ללוקח? שיאכל
בגנון בירושלים ויחלל עליהם קדושת מעות
המעשר שבד המוכר.
במוד תעלה ותאכל במקום – וקשה במאן
איתא דין ביריאתא אי כרבנן –
אמר אין מתחללין אפילו ידעבר, והיא כרבי מאיר
– אפילו לכתחילה מתחללין; דהבי איתא
בתוספתא דמסכת שבועית (פרק ו' דקטני: אחד
שבועית ואחד מעשר שני – מתחללין על היה ועף
ועל הבמה בעלת מום. והי דנטק לפעל
'מתחללין' במלתיה דרבי מאיר, דמשמע ידעבר
– משום בריהא דרבנן כתיב. לאשמועינן דאפילו
ידעבר אין מתחללין. ואמר רבי יוחנן: איתא
כרבנן, ולכך מתחלל האב על בהמה, דמיירי
בתבונה דחזיא לשלמים, וביא אתה לירושלים
ויאכל בתורת שלמים. הנתם מיירי בעלת מום, דלא חזיא לשלמים – ולכך אין מתחלל
בריעבר, גויה שנתא יגידל ערירם ערירם. והי איתא בתוספתא המעשר שני בך
ברייתא, דקתי במילתיה דרבי יהודה: אם היתה בעלת מום, אם שהי פירותיה טמאין בך
בשוגג בין במוד – יחזור דמים למקומם. ומתחילא דהיול קסא? (בבא קמא פ"ג) קאמה:
ובין בתבונה ומנשיל לה הנתם – שנתא איתא כרבי מאיר, דאמר מותר לחלל בתחילתה. אי נמי
כרבנן, ואפילו לכתחילה, ומשום תקנת מעות בלל שאינן דאיבא לחזיא דהריא בשלמים. **אבל**
במתכוון להוציא מעות מעת מעשר שני לחולין – פירש בקונטרס: שולחן לאוכלה חוץ
לירושלים. בין שוגג – לאו אמתכוון להוציא לחולין קאי, דאם כן לאו שוגג הוא. והאי מתכוון
לחולין הוא. בין שוגג בין מוד – יחזור דמים למקומם. שוגג – משום דמקח טעות הוא. ומוד –
דקספין ליה למכור. בירושלים לקח: לאו עבדיא נבג אלא חזרא נבג. והבי קאמה:
יודעה אומר במוד קידשו: כיון דטעות ליבא, משום קנסא לא אמירי רבנן דליבטול, לאו דאשה יודעת
כו', ולא תבנתה להוציא לחולין הוא. חזרא מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבמה וחולין הן
בריה, ועבר על "לפני עור לא תתן מכשול", שהרי יודע שהלוקח מתכוון לאוכלה בעירו.
– יקח מאדם אחר, ולא יסיר "לפני עור" אלא ודקאי בחרי עברי דגורא, כגון משיט כוס יין למיור, ואמר מן היה לו בנינו, גם כדאמרין בפרק קמא דנביתא בעוריה והיא (בא) ועוד קשה:
דמשמע מתוך פירושו שהבמה נפסת בקדושה והמעות נתחללו, וכי משום קנס נאמר חזרו דמים למקומם, המוכר יאכל בהבמה חוץ לירושלים; וליבא למימר שיחזור ויחלל לוקח קדושת
הבמה על מעותיו – דלא אריב יודעה קיימא, דסבר לוקח בבסח מקנה מעיר נפדה, ולא אלים לתמסח פירונו. ועוד קשה: מה מפרין ודאן חוץ רבי יודעה אומר קדשי? והא לא דימיא ללל;
דחבא לוקח מאב פדיתא שלם ויליבנה לירושלים, אבל האה האשה אומרת שחליבנה לירושלים? לכך פירש רבינו יוחנן: אבל מוכרין להוציא מעות מעשר שני לחולין, כלומר: שהנתה
עם המוכר שלא תחול קדושת המעות על הבמה, אלא המעות יהו בקדושה ועל המוכר להעלותן לירושלים – היינו מתכוון להוציא מעות מעשר שני לחולין, שהקדושה לא תחול על
בהמות – יחזור דמים למקומם. והיישין שנתא יאבלם המוכר חוץ לירושלים, שהוא סבר המוכר דפקע מנייהו קדושת מעשר שני. ואף על גב שפירש לו הלוקח – קסבר שאין ללוקח
לדפקיע קדושת המעות, כיון שמוכר לו דבר הראוי להחללה, והשתא פריך שהיה הוא תנן: במוד קדש, ומעות לא נתחללו, ושקבין ליה חזרו דמים לירושלים. הא
נמי, למא המכר בטלי ידע המוכר לירושלים, ויאבלם בקדושת מעותיו: אשה יודעת כו', אבל האב המוכר אינו יודע, לכן שמוכר לו דבר הראוי להחללה עליו, וקסבר שלא הועיל
תנאי של לוקח, ורצאו לחולין, ואם נאמר לו שחילום – לא יאמנן לנו.

לאוקנהו לירושלים שקיל להו, ותנן: יאכל כנגדן, הלוקח יקח מעות משלו, ויאמור: כל
מקום שמעט בוד מוכר – זהו מתחלליה, שוגג – ועלם ויאבלם בירושלים. אלא
מתניתין באמה חבירה עסקינן דריעה – שאין מעשר שני מתחלל על ידי קדושה, ועלה
ואוכלה, אבל תתם מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על הבמה טמאה. כי תתם –
כדאמרין גבי לוקח במעור טהורא מוד.

כשברח

לירושלים. בין שוגג – לאו אמתכוון להוציא לחולין קאי, דאם כן לאו שוגג הוא. והאי מתכוון
לחולין הוא. בין שוגג בין מוד – יחזור דמים למקומם. שוגג – משום דמקח טעות הוא. ומוד –
דקספין ליה למכור. בירושלים לקח: לאו עבדיא נבג אלא חזרא נבג. והבי קאמה:
יודעה אומר במוד קידשו: כיון דטעות ליבא, משום קנסא לא אמירי רבנן דליבטול, לאו דאשה יודעת
כו', ולא תבנתה להוציא לחולין הוא. חזרא מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבמה וחולין הן
בריה, ועבר על "לפני עור לא תתן מכשול", שהרי יודע שהלוקח מתכוון לאוכלה בעירו.
– יקח מאדם אחר, ולא יסיר "לפני עור" אלא ודקאי בחרי עברי דגורא, כגון משיט כוס יין למיור, ואמר מן היה לו בנינו, גם כדאמרין בפרק קמא דנביתא בעוריה והיא (בא) ועוד קשה:
דמשמע מתוך פירושו שהבמה נפסת בקדושה והמעות נתחללו, וכי משום קנס נאמר חזרו דמים למקומם, המוכר יאכל בהבמה חוץ לירושלים; וליבא למימר שיחזור ויחלל לוקח קדושת
הבמה על מעותיו – דלא אריב יודעה קיימא, דסבר לוקח בבסח מקנה מעיר נפדה, ולא אלים לתמסח פירונו. ועוד קשה: מה מפרין ודאן חוץ רבי יודעה אומר קדשי? והא לא דימיא ללל;
דחבא לוקח מאב פדיתא שלם ויליבנה לירושלים, אבל האה האשה אומרת שחליבנה לירושלים? לכך פירש רבינו יוחנן: אבל מוכרין להוציא מעות מעשר שני לחולין, כלומר: שהנתה
עם המוכר שלא תחול קדושת המעות על הבמה, אלא המעות יהו בקדושה ועל המוכר להעלותן לירושלים – היינו מתכוון להוציא מעות מעשר שני לחולין, שהקדושה לא תחול על
בהמות – יחזור דמים למקומם. והיישין שנתא יאבלם המוכר חוץ לירושלים, שהוא סבר המוכר דפקע מנייהו קדושת מעשר שני. ואף על גב שפירש לו הלוקח – קסבר שאין ללוקח
לדפקיע קדושת המעות, כיון שמוכר לו דבר הראוי להחללה, והשתא פריך שהיה הוא תנן: במוד קדש, ומעות לא נתחללו, ושקבין ליה חזרו דמים לירושלים. הא
נמי, למא המכר בטלי ידע המוכר לירושלים, ויאבלם בקדושת מעותיו: אשה יודעת כו', אבל האב המוכר אינו יודע, לכן שמוכר לו דבר הראוי להחללה עליו, וקסבר שלא הועיל
תנאי של לוקח, ורצאו לחולין, ואם נאמר לו שחילום – לא יאמנן לנו.

מתקין לה רבי ירמיה הוליא בהמה טמאה – שאינה ראיה להחללה עליה מעות, ואפילו חבא קסבר יאכל כנגדן, ולא אמרין: אדם יודע. ואם כן, גבי אשה שני לא תעיר, ויאבלם
יאכל כנגדן בירושלים. פירש בקונטרס: דיאל כנגדן – דרעה לומר הלוקח יקח מעות משלו, ויאמור: לבל כמקום שדמעות בוד מעשר – יעשה לחולין על מעות אלה, לימיר האבלם
בירושלים. והקשה רבי יוחנן בן אבהו: הא מוקמא לל בסמוך כשברח המוכר, ואם כן דיאר הוא יבול לחללה: הרי אין אדם מתחלל דבר שאין ברשותו, כדאמר בפרק 'מרויב' (בבא קמא
ט"א) בשעתא דבנעין, דפרכי לרבי יוחנן, דאמר: נול גלא תניאישו דבעלים – שנתם אינם יכולין להקדיש, לה לפי שאינו שלו, והי לפי שאינו ברשותו, ופרכי מאיר דבנעין, שהיו אמורים
כל תלסקת מיה וזה מתחללין על מעות הללו, אלמא מושהו חלול להקדש: ומשני: כל המתלסק, ופירש רבינו יוחנן ב' יתקור ברשע, אבל לעולם המעות קדושות
בדי המוכר. והרי רבנן נאמי מפרשי: שאני האב שהלוקח יכול לחלל מעות ביד המוכר, משום שדובת הוא לו למכור, ובין לו לאדם שלא בפניו. דהא זביחא מטעם שליחות, והיו מעל האבלם
הכי נמי אמרין בגררם (ל"ג) דרבי תתם: התרום משלו על חבירו צריך דעת בעלים או לא? מי אמרין: ובת הוא לו, חזק לאדם שלא בפניו, או ודילמא: ניהא ליה לאינש למיעבר מצוה
במנוניה. ועד כאן לא מביעיא ליה התם אלא משום דאמר ניהא ליה לאינש למיעבר מצוה במנוניה. אבל חזקא איתא שייך בין אב ובת, כי אב – עברין בותיה. אבל בהדיא נבוצעים
לל למימר הכי, שהרי הגלגלים עצמם אינם יכולים לתקן כלום מה שבידם, שהרי אינו שלחם והיו גולגל תניאשו, ובת איתנהו לא מצי עברי – שולחיהו דוד לא מצי עברי, והשתא
נחא, שכשומעין דבר המוכר יבין לחולין אם יאכל הלוקח כגורא, אף על פי שאין בידו, דכיון שמתעורר ביד המוכר – יעשה לוקח שלוחו לחוללו.

כשברח

קידושין. האיש מקדש – פרק שני דף נו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

1 את לא ריש – לריבאי. כי האי תנא – שפירש מלורשן. היה דורש כל אהין כבתורה
2 – לריבאי. פירש – שירא לרבות שום דבר, להשוותו למורא המקום. כפרה כתיב בה
3 – 'כפר לעונך ישראל' (דברים כא). בקדשים – וקדשים אסורין בהנאה, שהרי מועלין
4 בהן. (ולא כריבאי: אי מה קדש כו' – דאין משיבין לו הישק). צפריי מצויר – מכשירי בחוץ
5 הן. שהרי אהין עלרע נשיעת מנותה. ולכתבוש
6 את המוצרע לרבא במנהא. מכשירי כפנים –
7 אשם מוצרע. ככפר כפנים – מה לקרבנות.
8 ככפר בחוץ – עגלה ערופה. מה כפנים עשה
9 מכשירי ככפרים – אל תלק בן אשם מוצרע
10 לשאר אשמות. משעת שחיטה – נאסרת
11 השוטה, והמשולחת ומורתה. כולקלען. משעת
12 לקיחה – נאסרת השוטה. עד ששחלה
13 המשולחת, וניתרת בשלוחה. מעגלה ערופה –
14 מה היום מחיטרא מחיים. כקדשים – אף כאן
15 מחיים. הכי גרסין: ועגלה ערופה מאימתי אמר
16 רבי ינאי כו' – מאימתי נאסרה, והאיך ידן
17 דמיה קודשין לא קודשה מובה ולא קודשת ברך
18 הבית, אלא היה עצמה לערופה. גבול שעתי
19 בה ושבתה – מאימתי נאסרה. ירדתה לנהל
20 אהין – היא הנוגעת ביש עם ערופה, ואסרתה
21 האב מי אית לה גבול אחריני – ויכון דליפנין
22 עלה איסור מחיים, על כרוך קחה היא דרגמא.
23 כל – רבואה היא. אשר – רבואה היא. וארר
24 שחיטה מיבעיא – ולמה לי קרא למיטרה?
25 בלשמה להחרא המשולחת – ואיצטרף קרא
26 לבלא איסורא דשחיטה למה לי? ואיתאי שחיטה
27 ובכפרה לה – עם שאר בערות. והא נמי
28 תחבשה לאחר גמר מנותה. טריפה – פסולה
29 לטירת מוצרע, דכתיב 'חיות' (ויקרא יד).
30 ונמצאת טריפה – אף סלקא דעתך כשדקדק
31 בסימנים נמצאת שטרפה בשחיטתה. דאי
32 טריפה מעיקרא, כגון ניבך קרום של מוח או
33 שנתחכו רגליה – לא שייך למיתני 'ונמצאת'.
34 יקח זוג לשנת – אן צריך להבטיח שחיים
35 אחיות. והראשונה מותרת בהנאה – דקא סלקא
36 דעתך. שחיטה היא אדסרה לה, והא לא
37 שחיטה היא. אמאי מותרת בהנאה – דלמנא
38 בשעת קחה רגורה היתה, ויכין הותר איסורה?
39 שנמצאת טריפה כבני מניח – דבשעת קחה
40 לא הוה חיואי. ולא חל עגלה איסור. רבי יעקב
41 כפר שחיטה שאינה ריבית, למנותה – שמה
42 שחיטה לאוסרה. מחיים לא מיתפרא – דאי
43 איסורא. אלאי פקע איסורה? תנאי חיי – הני
44 תנאי סבירא בהאי כדבאמרת. תנאי מיטרא.
45 ותנא דבי רבי ששמעאל דריבית מכשירי כמכפר –
46 סבירא ליה דמיתפרא מחיים. כמכפר. ואיפוך
47 אמא – 'וזה אשר לא תאכלו' – לרבות את
48 המשולחת לה – אפי' בעיני בעלי חיים שאסורין
49 איסור עולם.

1 **אָתְּ** לֹא דִרְשָׁה כִּדְתַנְיָא: שִׁמְעוֹן הַעֲמֹסוֹנִי, וְאָמְרִי
2 לֵה נְהִימָה הַעֲמֹסוֹנִי הִיא דִרְשָׁה כֹּל אֶתְּיָן שִׁבְתוֹרָה,
3 בְּיוֹן שְׁהִיגָה 'לֹאֵת ה' אֱלֹהֶיהָ תִּירָא' פִּירְשָׁה אִמְרוּ לוֹ
4 תַּלְמִידָיו: רַבִּי, כֹּל אֶתְּיָן שְׁדִרְשָׁת מַה תִּהְיֶה עֲלֵיהֶם?
5 אָמַר לָהֶם: כִּשְׁם שִׁבְתִּילִי שִׁבְרַי עַל הַדְרִישָׁה - קָדַ
6 קִבְלִיתָ עַל הַפְּרִישָׁה. עַד שָׁבַא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִפְדִּי:
7 **אָתְּ** ה' אֱלֹהֶיהָ תִּירָא" - לְרִבּוֹת הַתַּלְמִידִי הַכְּתוּבִים.
8 **עֵשָׂה עֲרוּפָה**, מִנְלָן? - אָמְרִי רַבִּי יִנְאִי: כִּדְתַנְיָא
9 כְּתוּבִים בְּהַּ כְּקִדְשִׁים. **צִיפּוּרִי מִצּוּרְע**, מִנְלָן? דְּתַנְיָא
10 רַבִּי רַבִּי שְׁמַעְיָאל: נֶאֱמַר מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר מִכְפָּנִים,
11 וְנֶאֱמַר מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר מִבְּחוּץ. מַה מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר
12 הָאֱמֹרֶת כְּפָנִים - עֵשָׂה בּוֹ מִכְשִׁיר מִכְפָּר, אִף מִכְשִׁיר
13 וּמִכְפָּר הָאֱמֹרֶת בְּחוּץ - עֵשָׂה בּוֹ מִכְשִׁיר מִכְפָּר.
14 אִתְּמַר, צִיפּוּרִי מִצּוּרְעַי מֵאִמְתִּי אֲסוּרִים? רַבִּי יוֹחָנָן
15 אָמַר: מִשְׁעַת שְׁחִטָּהּ, וְרִישׁ לְקִישׁ אִמְרֵי: מִשְׁעַת
16 לְקִיחָהּ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מִשְׁעַת שְׁחִטָּהּ, שְׁחִטָּהּ הוּא
17 הַדְּאִבְרָה לָהּ. רִישׁ לְקִישׁ אִמְרֵי: מִשְׁעַת לְקִיחָהּ, מְעַנְיָה
18 עֲרוּפָה נִפְקָא; מַה עֲנִיָּה עֲרוּפָה - מַחֲיִים, אִף צִיפּוּרִי
19 מִצּוּרְעֵי: מַחֲיִים. עֲנִיָּה עֲרוּפָה נִפְקָא מֵאִמְתִּי? אָמַר
20 רַבִּי יִנְאִי: גְּבוּל שְׁמַעְתִּי בֵּהּ, וְשִׁבְתִּילִי, וְכִסְבִּין תִּירָא
21 לְמִיר: יְרִידָתָה לְנַחַל אֵתְּיָן הִיא אֲסוּרָתָה. - אִי מַה
22 עֲנִיָּה, וְרִיבָה מִשְׁעַת לְקִיחָה לֹא מִיתְּסָרָא, אִף
23 צִיפּוּרִי מִצּוּרְעַי נִמִּי מִשְׁעַת לְקִיחָה לֹא מִיתְּסָרָא! -
24 הֲכִי הַשְׁתָּא?! הֵתֵם - אֵית לִיה גְּבוּל אַחְרִינָא, הֲכִא
25 מִי אֵית לִיה גְּבוּל אַחְרִינָא? אִיתִיבִיה רַבִּי יוֹחָנָן
26 לְרִישׁ לְקִישׁ: "כֹּל צִפּוּר מִרְהָה תֵּאבְּלוּ" - לְרִבּוֹת אֵת
27 הַמְּשׁוּלְחָת. **וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ מֵהֶם** - לְרִבּוֹת
28 אֵת הַשְּׁחוּטָה. וְאִי סִלְקָא דְעִתְּקִי מַחֲיִים אֲסוּרָה -
29 לְאַחַר שְׁחִיטָה מִיבְּעִיא?! - מַהוּ דְתִימָא: מִיּוֹדִי דְהִיּוּ
30 אֲרִישִׁים, דְּמַחֲיִים אֲסוּרִי, וְאִתְּיָא שְׁחִיטָה וּמִכְפָּרָה
31 לָהּ, אִף מִשְׁמַע לָן, אִיתִיבִיה: שְׁחִיטָה וּנְמִצָּאת מִרְיָפָה
32 - יִקַּח זֶגֶל לְשָׁנָה, וְרִאשׁוֹנָה וְרִאשׁוֹנָה בְּהִנְיָה. וְאִי
33 סִלְקָא דְעִתְּקִי מַחֲיִים אֲסוּרָה - הַרְאשׁוֹנָה אֲמַאי
34 מִתְּרִיבָה בְּהִנְיָה? - אָמַר לִיה: הֲכִא כְּמַאי עֲקָנִין
35 כְּגוֹן שְׁנִמְצָאת טְרִיפָה כְּבִנֵי מַעֲרָה, דְּלֹא חָל עֲלֵהּ
36 קְדוּשָׁה כְּלָל. אִיתִיבִיה: שְׁחִטָה שְׁלֵא בְּאוּבִי וְשְׁלֵא

37 כְּעֵנִי אִרוּ וְשְׁלֵא בְּשֵׁנֵי תוֹלְעָה, רַבִּי יַעֲקֹב אֹמְרִי: הוֹאִיל וְהוֹקְעָה לְמַצּוֹתָה - אֲסוּרָה, רַבִּי
38 שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: הוֹאִיל וְנִשְׁחַבָּה שְׁלֵא כְּמַצּוֹתָה - מוֹתֵרָה. עַד פֶּאן לֹא פְּלִיגִי, אֲלֵא מִרְ
39 כְּבִר: שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּהָ שְׁמָה שְׁחִיטָה, וְכוּ כְּבִר: שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּהָ - לֹא שְׁמָה
40 שְׁחִיטָה. דְּכּוֹלֵי עֲלִמָא מִיָּהָא מַחֲיִים לֹא מִיתְּסָרָא! - תַּנְיָא הוּא; דְּתַנְיָא דְּבִי רַבִּי שְׁמַעְיָאל:
41 נֶאֱמַר מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר מִכְפָּנִים, וְנֶאֱמַר מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר בְּחוּץ, מַה מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר הָאֱמֹרֶת
42 כְּפָנִים - עֵשָׂה בּוֹ מִכְשִׁיר מִכְפָּר, אִף מִכְשִׁיר וּמִכְפָּר הָאֱמֹרֶת בְּחוּץ - עֵשָׂה בּוֹ מִכְשִׁיר
43 מִכְפָּר. נִפְקָא, 'כֹּל צִפּוּר מִרְהָה תֵּאבְּלוּ' - לְרִבּוֹת אֵת הַמְּשׁוּלְחָת, 'וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ
44 מֵהֶם' - לְרִבּוֹת אֵת הַשְּׁחוּטָה. וְאִיפּוֹךְ אֲנָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן כֹּן
45 יוֹחִי: לֹא מִצִּוְנוּ בְּעֵלֵי חַיִּים שְׁאֲסוּרִים מִתְּקוּף לֵה רַב יִצְחָק: וְלֹא?! הִרְ

מקוצה
משולחת. ואיך כן לפיכך ציפור השחוטה נראסא אף מחיים. הייתי משעת לקחה. מעגלה ערופה.
הרי

רכה

1 **כִּפְרָה** כתיב בה כקדשים – וכתיב (דברים כא) 'כפר לעונך ישראל', וקדשים אסורין
2 בהנאה, שהרי מועלין בהן. תימנה: ובברייתו (ו.א.) מפיך ליה מ'תרפ"ט שם – שם
3 תהא קברותה ויש לומר: והחרידה ערפי; דאי משום כפרה הוה אמינא דוקא מחיי אסורה
4 בתראה כמו קדשים, אבל לאויר טריפה – מותרת, כיון שנעשית מנותה. לחיי אצטרף
5 'וערפ' שם, ואי מ'תרפ"ט שם – תלוד – והה
6 אמינא: דוקא לאויר טריפה אסורה בתנאה, אבל
7 מחיים – לא, להנאי מצטרף כפרה. אי נמי, ש
8 לומר: דהא דקאמר הבא: כפרה כתיב בה – לא
9 עיקר דרשא היא, דהא אצטרף לארשה אחריתי,
10 כדאמרינן בפרק קמא דחולין (י.א.), דילמא
11 טריפה היא, וכי תימא מינ נפקא לן מינה – כפרה
12 כתיב בה כקדשים. אלא עיקר דרשה דהבא הוי
13 מ'תרפ"ט שם.

14 **משעת** שחיטה – פירשה: ומשולחת נמי
15 תיראס משחיטת הבחירה עד
16 השילוח. ואין לפרש משעת שחיטה בשחיטה
17 ובמשולחת ליבא איסור כלל – דהא תנא 'צפרי
18 מוצרע', דמשמע תריחיה. מי את ליה גבול
19 אחרניא – דאין לומר אסורה צפריים כמו הורדת
20 עגלה ערופה. דהא הורדת עגלה ערופה תוב
21 בפרשה (דברים כא) 'והורדו זקני העיר את
22 העגלה', אבל הבאת צפריים לא כתיב, כתיב
23 לקחה כתיבה, דכתיב (ויקרא יד) 'איסור למטרה'.
24 **וזה** אשר לא תאכלו לרבות השחוטה – ואם
25 תאמר: לך גבול איסור הבאה מנא ליה
26 אליבא דחוקיה דאמר: לא תאכלו' לא שעמע
27 איסור הבאה; ויש לומר: דגמרי איסור משולחת
28 משחוטה. מה שחיטה אסורה – אף משולחת
29 אסורה. ואיסור משולחת הבאה הוא, ומחיים לא
30 שייך אבילה.

31 **שחטה** ונמצאת טריפה – פירש בקונטרס:
32 דקא סלקא דעתך כשדקדק
33 נמצאת שטרפה בשחיטה, כגון שניבך הושת.
34 דאי נטרפה מעיקרא, כגון ניבך קרום או נחטבו
35 רגליה – לא שייך למיתני 'נמצאת'. הייתי
36 דקאמר גמרא: אמאי מותרת בהנאה כלומר,
37 איסור שבה היכן הלך ומשני: שנמצאת טריפה
38 בבני מעיים, ולא חל בשעת שחיטה אלא מקודם
39 שחיטה. והלכו מוקי לה כטרפה בבני מעיים. דאי
40 הוה מוקי לה כטרפה בחוץ, וקודם שחיטה –
41 לא הוה קרי ליה 'נמצאת'. אלא: השחוטה טריפה.
42 אבל כטרפות דבני מעיים נקרא שפיר 'נמצאת',
43 שהרי אית נראה. ושמה כ' נימי נמצאת טריפה
44 שנקבו דחוקין – קשנה והטרפה כא אתר הליקה,
45 ואם כן אמאי מותרת: האיסור מספק לן נראה ל:
46 דמעיקרא סלקא דעתך שחוט ונמצאת טריפה –
47 כגון שניבך דחוקין. וספיק: אמאי מותרת? שנת
48 אתר לקיחה הוה חיואי משני: שנמצאת טריפה בבני
49 מעיים, כגון שניטל הכבד, או טריפה אחרת,
50 שראי היה משולח.

51 **תנאי** היא נאמר מכשיר כו' אף מכשיר האמור
52 בחוץ עשה בו מכשירי כמכפר – פירש
53 בקונטרס: מכשיר – היינו ציפורי מוצרע, ומכפר
54 עגלה ערופה. תימנה: דהבא משמע דליפנין
55 ציפורים דאסורים בתראה מעגלה ערופה
56 ובכריתות (כהא) משמע דליפנין עגלה ערופה
57 ציפורים מעגלה ערופה, דמה עגלה ערופה
58 אסורה לכל הפחות משעת טריפה – אף צפור
59 דמשולחת אסורה לכל הפחות איסור דשייך בה
60 היינו על כרוך מחיים קודם ששחלה. ויכון
61 דאשכחן איסור מחיים משולחת – אם כן צפור
62 ליהף התיב עגלה ערופה נראסא מחיים מצפור
63 דמשולחת. ואיך כן לפיכך ציפור השחוטה נראסא אף מחיים. הייתי משעת לקחה. מעגלה ערופה.
הרי

1 הרי רובע ותרבע בעדים דבעלי חיים ניהו ואסירי – להכי נקט עדים, דאי על פי עד אחד
2 או על פי בעלים – אינם אסורין להדיוט. ואם תאמר: לפירוש רבינו תם, ומפרש
3 דשור הנסקל שרי בהנאה כל זמן שהוא חי, אלא עד אחר הסקילה, וכן נמי קאמר רובוע
4 ותרבע, אם כן קשה מובא: ודאי קאמר רובועי חיים אסירי – המשמע אסורין בהנאה אף
5 מחיים. ולפי שטתו לא ננוכר כן האדם, כדלעיל אלא

6 דבזי פירושה: לפי שטתו בעלי חיים דאורייתא, כלומר
7 שהיה רבובות שלא שטתו כדו לאכול הבשר. ופריך: הרי רובוע ותרבע, דבעלי חיים ניהו ולא
8 הוהו רבובות אלא לשטתן כדו לאכול הבשר!
9 אבל ליהנות מהם כל זמן שהם חיים – ודאי
10 מותר.

11 כל שטתו תוך העיר וירוקה חוץ לחומה –
12 פירש הקונטרס: וברשה לא מהני שילוח,
13 דבעינן "ושלח על פני השדה", וקשה: שהרי
14 מצוה העיר ונתור חוץ לעיר, שהרי אסור ליבנס
15 לפנים מן ההומה שם לומר: שצא ארץ כנען
16 היה הבקן נשאת, או דוא או שלוח, לעיר
17 המשלחה חוץ לעיר. מה של בישל אסור –

18 פירש הקונטרס: אסור בהנאה, לפי שאין להם מי
19 יתייבם. דבין דהוקטשו – אין יוכלו ליהות
20 מותרים אלא על ידי וריקה מותר בקדשים, ואלו
21 ששנתו בחוץ – אין נוריקין. וקשה: הרי רבינו
22 משה: דבזמן כן מציע ורשיקה מצויא מיד
23 מעילה, ואפילו הכי אמרינן (מעילה יבא, ק) קדשים
24 שנתו רצו ארץ מיד מעילה, ואף על גב שכל ברוק
25 הדם, וכמו כן נאמר שהשחיטה תרצא מיד אסור
26 אבד מן הדח, ויהו מותרים באכילה לפיכך פירש

27 הרב רבינו משה: מה של בישל אסור, ואין להם
28 תורת קדשים לעלות למנוח לפטור ובעלים –
29 אף שכל בישל לא היה להם תורת תולין, ולא חזו
30 לתורה ודעה ביה, ודחינו אביה.

31 תלמוד לומר ושטתו ושטת אותו ושטת אותו
32 – פירש הקונטרס: תחלתי קראי
33 עריכי, חד ליהודי חד לעופות חד לאיסור אביה
34 בדעבד, כדמפרש גמרא: אם אינו ענין לשחיטה
35 ענהו ושבח אביה, כדמפרש מנחם לא איתוסר קרא
36 אף לשחיטה, כדמפרש טעמא – שהרי הוא מן
37 הכשר. וחספ רצה להוסיף אמריכי, ולא עריך
38 קרא. אף על גב דבדחה נמי קאמר: מרבה יני את
39 חדיה שישה בשחיטה בבמה, משמע דבאו
40 קרא מייחיל להו יתי לומר דבכי קאמר: מרבה יני

41 את חדיה ברוחא, אי לא קרא, אבל כיון דאיכא
42 קרא – נזק בה קרא, אבל בעלי מומין יותר שני,
43 שדון מן הכשר ושטתו בשחיטה, עד שי יומת:
44 למנוח לומר ידעו ושטתו אחרו – ולא עריך
45 אתרו דמשמע דמערך תלתא קרא, חד לבעלי
46 מומין חד לחיה חד לעופות, ואיסור אביה
47 כריעבד בעל פיה לא קמריא הנמיטת; וכל דיבני
48 דנפקן לו דאסירי לאכול תמימים מחיבתא
49 ובאלה"ן מומן כן נמי אסור, ונני מנרד דנפקן לו
50 דאסור לשטתן בעורה, דאמר דקרא מותר
51 שאתה וזבח" – קאי אביה.

52 אלמא
53 ויחרי, מה תלמוד לומר? לפי שצאמר "כי ירחק מוקד הנקום... ויחבת" – כדחוק מוקום אהה
54 זובת, ואי אהה זובת במוקום קרוב, פרט לחולין שלא ישחטו בעורה, ואין לי אלא תמימים

1 מוקצה – בהמה שהוקצה לתקרובת עבודה זרה – אסורה לגבוה, כדאמר בתמורה
2 (כתא:א) "מן הבמה" – להוציא את הרובע ותרבע, "מן הבק" – להוציא את העגב, ו
3 "מן האזק" – להוציא את המוקצה. נעבד – שהשחטתה ליה, רובע ותרבע בערים – רבני
4 סקילה ניהו, דבתיב (ויקרא ב) "ודגת את האשה ואת הרובע" (רבינו תם) "זאת
5 הבמהה תדורגו", וליפתן (טו, טז) משמע,
6 דבזי נאסר, ואפילו שחטו, ולחכיני בעיני, ו
7 דאינו נסקל בעד אחד, דאמר מר בכבא קטא
8 זומתה על הבעלים כד מיתת השור, יזב –
9 מותרת על דים. נגבט – רובעת על הבעלים,
10 ורמנא אמר "שהה", שקומד בתוך העיר
11 ויורקנה חוץ לחומה – מדכתבי "ושלח את
12 הצפור החיה אל מותין לעיר" – מכלל דעמד
13 הפירוש משלחה אל מותין, דאי בעומד חוץ לעיר
14 – מאי ושלח אל מותין לעיר איכא? והא
15 מוקצה, קודם שילוח, נמי חתם קיימא, רבא
16 אבאי – כדבאר שילוחהו ומותרת, ולא
17 אמרה התורה "שלח" תלקלה, שתאז למכשול
18 עני, ולבדקה ארס ואלכלה, וקרא דאמין לעיל
19 לרבות את המשולחת – שאכתבא בעלמא דאש
20 אבאי קרא קודם יתה – וחסר ר"ז בתיב, למירד
21 ביה – קודש הוא, וחד אחד מן השלשה עשר
22 במסורת חסרים, קיימין – להכי קרינן
23 קודש – למעטני דמו, שדון יחדן קודשה עליו,
24 קודש – משמע שם קודשה, קודש – משמע
25 הוא קודש, פלוגתא דרבי יודנה ורבי שמעון
26 בבבורות, לאחד עריפה ודברי הכל – דאמר
27 התם: ומודה רבי שמעון "לאחר עריפה שאר
28 אסור, וגמר עריפה עריפה מעגלה ערופה,
29 ומותר בהנאה" – דבתיב (שמות כב) "לכלב
30 תשליכן אותו", תשובש ילי בשלי – שחטו ובזו
31 דבצרי, כדכתבי (ויקרא א) "שחט את בן הבק"
32 ונז, ושלח בשלח – כדכתבי (דברים יב) "וזבחת
33 במקדש ובצאנך" וסיפה דקרא "שעריך", מה
34 בשלח אסור – בהנאה, דמי יתיר תנאה
35 שנאמר בה מחיים, אחרי שאין דמו נזק, ושהשו
36 ושחט אותו ושחט אותו מה תלימד לומר –
37 שלש פרשיות סמוכות זו על שלשית, בראשונה
38 תיבי "שחטו פתח חלול מעוד" ושתיים תיבי
39 "ושחט אותו", מה המעוד לומר אלו שלשה
40 מיעטין, דמשמע מכולהו: וזבחת בעורה ולא
41 אחר? לפי שאמרי בן ירחק ונחת – וכל
42 הכתוב להחייז להם בשר תאוו משיבאו לארץ,
43 והם ירחקוהו מן המזבח, לפי שמבדיר אל הותר
44 לאכול שום בהמה ודאייהו להקריבא אלא על
45 ידי הקריבה, בריחוף מןם – חוץ למקדש, אהה
46 וזבח – חולין שלח, ואי אתה זובח בעורה, שהוא
47 מקום הקרב לו, וכל גרסינן: שרש לחולין לא
48 ישחטו בעורה אלא בעולה, וכל שראוי
49 להקריבא הכתוב מדבר, דאילו בשאין ראיהו
50 להקריבה – לא איחסר בשר תאוו ידוהו
51 מדבר, שבן מין הכשר – להקריב, כון דרמי
52 דכל דבכי אתי למיגמר ליה "במה בעמית",
53 להחייזו ולאסור, שהיא כשחימה בבמה –
54 באשר יאכל את הבבני" ונז, ודרשנין ליה
55 שבחיטת תולין (במא, א) מה ספלי מוקדוקשין
56 שבחיטה – אף עבדי ואלו שבחיטה, וכין
57 מבחיטה איחשק להו – איכא למיגמר נמי
58 דבשה שלא תהא שחיטה בעורה, דכל דבר
59 וזבחה אסור רמנא. מנין לרבות את העופות – שאין שחיטתן מפורשת בתורה, הכי גרסינן בתורה כתיב: תלמוד לומר "ושחטו" "ושחט אותו" "ושחט אותו", והכי נמי גרסינן בספירי,
60 ופירשאי: חד ליהודי, חד לעופות, חד לאיסור אביה בדעבד, ודקתני מרבה יני את חדיה – חכי קאמר: אי לא כתב קרא איכא למימר אתא ליריביא ברוקא.

1 מימיו מן מנחה - פירש בקונטרס: מים סרוחים. ובהם דחק לפרש כן. נדמו לפרש מי
 2 מערה ממש, כלומר מכוונים ואין מים חיים, ואנן מים חיים בעינין. ואפרו אפר
 3 מקלה - פירוש: שעבר על דברי תורה, דכתיב (זכריה ד') "ראה למדתי אתכם חוקים
 4 ומשפטים" מה אני בתכם - אף אתם בתכם. הוא ששעה בשכר - עבר על דברי תורה. ומקרא
 5 ממש לא נפק ליה, דהא לא שמעיתן מנייה דיבא
 6 דעבר בשכר דלא מדוי, אלא אסתכח מנייה בעלמא
 7 הוא. דלא מהני אפילו דיעבר.

1 הוצאה את הוא סבר משמעתא קאמר ליה - מוצא את משמעתו זו, טראק אהא אתה
 2 חכם בה. אי נמי קטיל קמי באגמא את, לשון הוצא ודפנא (סוכה כגא). ליטא כנאני
 3 - טובת הנאה ממון או אינה ממון. משלם לו דמי ביבולי - אף דמי תרומה ומעשר
 4 שבו. אלא דמי חולין שבו - אבל בתרומה ומעשר אמר ליה: לא אעב דברם דדידי
 5 את. וישיבא כהן כג הוא לותובע - ידחוא,
 6 הרגמו. לא לך אתנבנא, כי אם לבחן אתר. הכי
 7 חרטינא לוי ביבולי עלמא טובת הנאה אינה ממון
 8 והבא כפנותו שלא חורמו קמפילג - וכוון
 9 שנפל לו טבל דא מביית אבי אמו כהן. רבי סבר
 10 כמי שהורמו דמיין, וזה אבי אמו בתרומה
 11 ומעשרות שבו, שאף מעשר ראשון לבתנים
 12 מרקטיסנינו עורא לילוס. ורבי יוסי סבר לאו כמי
 13 שהורמו דמיין - ועריך דירוש הזה לתון לבחן,
 14 ואין לו בחן אלא טובת הנאה, והיא אינה ממון.
 15 ואיכתיב איפא אינה ממון - והבא לאו דנפלו לו
 16 וטובת הנאה אינה ממון - והבא לאו דנפלו לו
 17 נכית אבי אמו כהן סקטיין, אלא שגדולו בארע.
 18 ותעמא דרבי, משום דרית ליה דשמואל, דאמרו
 19 חזא אתא פוסרת את חברי. הילכך אמר ליה
 20 בעל הטבל אל הגב. כולה דידי הוא, דפטרנא
 21 נפש כהנה אתא לתרומה. וכי פליג רבי עליה
 22 רבי יוסי ברבי יודה - בתרומה לחדה פליג,
 23 אבל מעשר - מיהא ולא בעל דברים דידה
 24 הוא. ורבי יוסי לית ליה דשמואל - הילכך
 25 בתרומה נמי לא מצי תבע ליה. והוא דמיין עלמא
 26 לאוקמיה נמי בטבליים שנפלו לו, ודבולי עומא
 27 כמי שלא חורמו דמיין, וטובת הנאה אינה
 28 ממון, וקמפילגי ברשמואל. אלא אי אוקמת
 29 הכי - אוקמת ליה מתניחין דקתני מקודשת
 30 דלא בתרייהו: דכוין וטובת הנאה אינה ממון
 31 ומתנות שלא חורמו כלא חורמו דמיין - והכי
 32 מקדש? הא אין לו בתרומה אלא טובת
 33 הנאה, ואפילו נפלו לו בטבליים מביית אבי אמו
 34 כהן. אבל השתא, דאמרין כמי שהורמו דמיין,
 35 ופלוגתיהו דביבולא דאתי מארעיה - מותרנא
 36 מתניחין כדשניין לעיל, ודברי הכל קמסוו
 37 לגב - שלא טובת תרומה אצלו ממון שאין
 38 לו תובעיה, ומצא חזא נשבר. לחוות ולקיש
 39 - משנה היא בבבורות: והטל שכרו לזון
 40 - דיניו בטבליים, לחוות ולקיש - מניין מי
 41 מערה ואפרו אפר מקלה. לחוות - על השמא,
 42 ולקיש - מי תטאת כשנותן האפר במים קיי
 43 קודשה. מי מערה - סרוחים הם. אפר מקלה
 44 כלומר, סתם אפר שבע מן הקלוי באש.
 45 כשכר הבאה - האפר ממוקם למקום, ושכר
 46 מילוי המים. דבימלתא דטירחא, והרמנא
 47 דרמא עליה, ושירי למשקל אגרא. ומקודשת. ומתניחין דבכרות - בשכר הוא קודשו, וליכא טירחא, ושכר לימוד מצוה הוא נוטל, והתורה אמרה (זכריה ד') "ראה למדתי אתכם ונן באשר צוני וגו" מה אני בתכם - אף אתם בתכם (זכריה דגא). ויקא נמי - דמתניחין לאו אהוא קודשו קאי, דקתני "מי חטאת ואפר חטאת" - שעדיין אין מעורבין.

הדרן עלך האיש מקדש

1 האומר והלך וקדשה לעצמו מקודשת - ואם
 2 תאמר: מה חידוש יש כאן? פשיטא!
 3 ויש לומר: דמיייר כגון דאמר השליח לאשה
 4 בשעת קדושה: פליגי שלחני לקדשך לו. ובתוך כך
 5 אמר לה: הרי את מקודשת לי. והיא ידעה
 6 שקדשה לנפשה, דאם לא כן לא היתה מקודשת
 7 לו. ואדמועתיין חדושי, דמהו דתנימא: הא קאמר
 8 ליה - ליערך משלוחו קאמר, אף משמע לן דלא.
 9 לקדושי
 10 ממוין, והכא ברשמואל קמפילגי. דאמר שמואל: חיפה אתה פומרת את חברי. דקמר את ליה
 11 דשמואל, ובר לית ליה דשמואל. ואיכתיב אימא: דכדילי עלמא לית להו דשמואל, והכא היינו
 12 מטעמא דרבי - דקנסתוהו רבנן לגב. ואיכתיב אימא: דכדילי עלמא את להו דשמואל, והכא היינו
 13 מטעמא דרבי יוסי ברבי יודה - דקנסתוהו רבנן לבעל הבית, דלא איכתיב ליה לשהיה למיבילה.
 14 תנן: המקדש בתרומות, ובמעשרות, ובמתנות, כמי חטאת, ובאפר פרה - הרי זו מקודשת,
 15 ואף על פי ישראל. וימניהו: הנמול שכן דרון - דיניו בטבליים, להעיד - ערותו נשברה,
 16 להיות ולקדש - מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה! לא אמר אבוי: לא קשיא, פאן - בשכר
 17 הבאה ומילוי, פאן - בשכר הנאה וקדושה. ויקא נמי, דקתני הכא "כמי חטאת ובאפר פרה"
 18 וקתני ההם "להיות ולקדש", שמע מינה.

הדרן עלך האיש מקדש

1 האומר לחבירו "צא וקדש לי אשה פלונית", והלך וקדשה לעצמו - מקודשת
 2 לשני. וכן האומר לאשה "הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום" ובא
 3 אחר וקדשה בתוך שלשים יום - מקודשת לשני, בת ישראל לבחן - האכל בתרומה.
 4 "מעכשיו ולאחר שלשים יום", ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום - מקודשת ואינה
 5 מקודשת, בת ישראל לבחן או בת פהן לישראל - לא האכל בתרומה. גמרא "האומר
 6 לחבירו: צא וקדש". תנא: מהו קשעושי עשוי, אלא שנתג בו מנהג רמאות. ותנא
 7 דרון, "הלך" נמי דקתני - הלך ברמאות. - מאי שנא הכא דקתני "האומר לחבירו"
 8 ומאי

1 האומר והלך וקדשה לעצמו מקודשת - ואם
 2 תאמר: מה חידוש יש כאן? פשיטא!
 3 ויש לומר: דמיייר כגון דאמר השליח לאשה
 4 בשעת קדושה: פליגי שלחני לקדשך לו. ובתוך כך
 5 אמר לה: הרי את מקודשת לי. והיא ידעה
 6 שקדשה לנפשה, דאם לא כן לא היתה מקודשת
 7 לו. ואדמועתיין חדושי, דמהו דתנימא: הא קאמר
 8 ליה - ליערך משלוחו קאמר, אף משמע לן דלא.
 9 לקדושי
 10 ממוין, והכא ברשמואל קמפילגי. דאמר שמואל: חיפה אתה פומרת את חברי. דקמר את ליה
 11 דשמואל, ובר לית ליה דשמואל. ואיכתיב אימא: דכדילי עלמא לית להו דשמואל, והכא היינו
 12 מטעמא דרבי - דקנסתוהו רבנן לגב. ואיכתיב אימא: דכדילי עלמא את להו דשמואל, והכא היינו
 13 מטעמא דרבי יוסי ברבי יודה - דקנסתוהו רבנן לבעל הבית, דלא איכתיב ליה לשהיה למיבילה.
 14 תנן: המקדש בתרומות, ובמעשרות, ובמתנות, כמי חטאת, ובאפר פרה - הרי זו מקודשת,
 15 ואף על פי ישראל. וימניהו: הנמול שכן דרון - דיניו בטבליים, להעיד - ערותו נשברה,
 16 להיות ולקדש - מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה! לא אמר אבוי: לא קשיא, פאן - בשכר
 17 הבאה ומילוי, פאן - בשכר הנאה וקדושה. ויקא נמי, דקתני הכא "כמי חטאת ובאפר פרה"
 18 וקתני ההם "להיות ולקדש", שמע מינה.

הדרן עלך האיש מקדש

1 משנה האומר מקודשת ואינה מקודשת - לשניהם. דאסורה לשניהם, אלא אם כן נתן הוצא גט. ולאדם אחר אסורה עד שיתנו שניהם גט. ובמגרא פליגי בו, ומפרש טעמא. כמא.
 2 ישראל לבחן לא תאכל בתרומה - שאנו אין קדושין, וכן תאכל בתרומה בית אביה. שמא הווי קדושין, ור פוסל בקדושין את בת כהן מן התרומה.
 3 גמרא "מאי

1 **לְקַדְּוֵשִׁי** איתתא לכריה - ומיידי דרצוינו ארצי קמיה ושוקי. דלשויה שלח אמר לעיל
 2 (מהם) דלא חזיקו דמשוי אביו שליח. אבל הבא דרצוינו ארצי ושוקי -
 3 איכא למימר דסמך עליה. **עני** המחפר בחררה ובא אחר ונחלה כר - פירש בקונטרס:
 4 דמיידי בחררה של הפקר. וקשה, מהא דתנן ב"בש"ם אוחזין (בבא מציעא ט"ז) ראה את
 5 המצאיה ונפל לו עליה, או שפירש שחזר עליה,
 6 ובא אחר ונחלה - דרי היא שלו. וכן הוא דרשב"א דקמבר
 7 הרה (שם): מי שילקט קמנה הפאה ופירש שליחו
 8 עליה - מעבדיה אתו הימנה. ואמאי עדין מתפך
 9 בחררה הוא ואומר רבינו בעי. ודאמרי דמפך
 10 דנקט הבא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני
 11 להודיע בשכירתו, או כשרוצה לקנות דבר אחד
 12 וחברו מקבץ וקונה והוי דומי דרבי גידל.
 13 ומשום שכן קאמר דנקרא רשעי, אינו למי מחזיר לו
 14 זאת שטרחה בה חבירו - לך וחסותה במקום אחר.
 15 אבל אם היה היחיד החפץ - ליכא איסור,
 16 שאם לא זכה באותה - לא ימצא אחרת, ומנה
 17 קשה מהודא דפרק "לא יחפור" (בבא בתרא
 18 כאב). דקאמר התם: מרדכיין פו הדג כמלא ריעת
 19 הדג, אף על פי שדואל של הפקר ונראה דהתם
 20 היינו נעטמ מפני שדואל יודר לאמונתו, כי הדיא
 21 דקאמר התם (שם): האי רב מבואה דאוקי ריחיא,
 22 ואתא רב מבואה ויפקי בריה - מיז לעובדי
 23 עליה. דקאמר ליה: אפק ספקא לחיזמא. ועוד
 24 אומר רבינו מאיר אביו של רבינו תם: מיידי ברג
 25 נהו, שכן דרך הדיינים לחשים במגדות זו, נהו.
 26 והדיינים מתאספים שם סביב אותו הדג, וכיון שזה
 27 פירש במגרות החילה, ועל ידי מעשה שעה זה
 28 מתאספים שם סביב, ודיא אם היה חבירו פורש -
 29 הוה כאלו נחל לו, ויכול לומר לו: תוכל לעשות
 30 כן במקום אחר. ומכאן נראה למורנו דרב רבינ
 31 יצחק אסמור ללמוד לחשיבי עצמו לבעל הבית
 32 שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שזמלמוד
 33 בביתו. שמאמר שהוא סביר שם - לך דעלמד
 34 במקום אחר ושחברת שם, אם לא שילמד בעל
 35 הבית דאין רצונו לעבד תמלמד שלו. אבל אם
 36 שבר בעל הבית מלמד אחר - יוכל בעל הבית
 37 אחר לשכור אותו מלמד עצמו, ואינו יכול למד
 38 לו הבעל הבית: לך ושכור מלמד אחר. ודינא
 39 ליה אין רצונו אלא לזה, שדרי במגרות לי שזה
 40 ילמד בני יפה תמלמד אחר.

מיד

1 **וְיָמָא שְׂנָא הָתָם דְּקַתְּנִי "הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחֵי" - הָכָא**
 2 **רְבוּתָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן, וְהָתָם רְבוּתָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן.**
 3 **הָכָא רְבוּתָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן: דְּאִי תִנָּא "שִׁלּוּחֵי" הוּא**
 4 **אֲמִינָא: שִׁלּוּחֵי הוּא דְהוּי רְמָא, דְּסָמְכָה דְעִמְתָּהּ,**
 5 **סָבַר: עֵבֶר לִי שִׁלּוּחֵי, אֲבָל חֲבִירוֹ, דְּלָא סָמְכָה**
 6 **דְעִמְתָּהּ - אִימָא לֹא לְהוּי רְמָא. הָתָם רְבוּתָא קָא**
 7 **מְשַׁמְעֵ לָן: דְּאִי תִנָּא "הָאוֹמֵר לְחֲבִירוֹ" - הוּא אֲמִינָא:**
 8 **חֲבִירוֹ הוּא דְכִי קְדִישָׁה בְּמָקוֹם אַחֵר אִינְהּ מְקוֹדְּשֵׁת,**
 9 **דְּסָבַר: לֹא מְרָה, אֲבָל שִׁלּוּחֵי אֲחֵר - אִימָא מְרָה**
 10 **מְקוֹם הוּא לֹא, קָא מְשַׁמְעֵ לָן. רַבִּין חֲסִידָא אָוּל**
 11 **לְקַדְּוֵשִׁי לִיה אִיתְמָא לְבְרִיהּ, קְדִישָׁה לְנַפְשֵׁיהּ. -**
 12 **וְהִתְנַיָּא: מוּה שִׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי אִלָּא שְׁהַגָּה בּוּ מִנְהַג**
 13 **רְמָאוּת! לֹא יְהִיבָה נִיהִלְתָּה. - אִיבְעִי לִיה לְאוֹדְעִי.**
 14 **סָבַר: אֲדַהֲבִי וְהִבִּי אֲתָא אִינְשֵׁי אַחֲרָיָא, מְקִדְּשָׁה לֵהּ.**
 15 **רַבְהִי פַר בַּר מְנַה יְהִיב לִיה וְזוּ לְרַב, אָמַר: וְכִנְתָּה נִיהִלִּי**
 16 **לְהוּי אֲרַעָא. אָוּל וְכִנְתָּה לְנַפְשֵׁיהּ. וְהִתְנַיָּא: מוּה שִׁעֲשֵׂה**
 17 **עֲשׂוֹי אִלָּא שְׁהַגָּה בּוּ מִנְהַג רְמָאוּת! - בְּאִנְיָא דְאִלְמִי**
 18 **הוּוּ לִיה, לְרַב - נְהַגֵּי בִיה כְּבוֹד, לְרַבְהִי פַר בַּר מְנַה**
 19 **לֹא נְהַגֵּי בִיה כְּבוֹד. - אִיבְעִי לִיה לְאוֹדְעִי - סָבַר:**
 20 **אֲדַהֲבִי וְהִבִּי אֲתָא אִינְשֵׁי אַחֲרָיָא וְכִנְתָּה לֵהּ. רַב גִּידֵל**
 21 **הוּוּ מְהַפְּדֵהּ בְּהִרְוִי אֲרַעָא, אָוּל רַבִּי אָבָא וְכִנְתָּה. אָוּל**
 22 **רַב גִּידֵל כְּבִלְהִי לְרַבִּי וְרַבִּי וְרַבִּי אָוּל רַבִּי וְרַבִּי וְרַבִּי וְרַבִּי**
 23 **לְרַב יִצְחָק וְנַחְמָא. אָמַר לִיה: הִמְתַּן עַד שִׁעֲשֵׂה אֲצִלְגוּ**
 24 **לְגַלְגַּל כִּי סִלְיָה אֲשַׁכְּחִיהּ, אָמַר לִיה: עֲנִי מְהַפְּדֵהּ**
 25 **מִהַרְדָּה וְכָא אַחַר וְנַחְמָה דִּימְנוּ מַאי? - אָמַר לִיה:**
 26 **קְרָא רִשְׁעִי. - וְאִלָּא מַר מַאי מְעַמְטָא עֵבֶר הָכִי? - אָמַר**
 27 **לִיה: לֹא הוּוּ יְדַעְנָא. - הִשְׁתַּמָּא נְמוּ יִתְבַּה נִיהִלְתָּה מַר.**
 28 **אָמַר לִיה: וְכִנְתָּה לֹא כְּכֹנְנִינָא לֵהּ, דְּאֲרַעָא קְמִינָא**
 29 **הוּא, וְלֹא מְסַמְנָא מִלְתָּא. אִי בְעִי בְּמַתְנָה - גִּישְׁקִלְהּ.**
 30 **רַב גִּידֵל לֹא נְחִית לֵה - דְּכִתְבִיב "וְשׂוּנָא מַתְנַת יְהוָה",**

31 **רַבִּי אָבָא לֹא נְחִית לֵה - מְשׁוּם דְּהַפְּדֵהּ רַבְהִי גִידֵל. לֹא מַר נְחִית לֵה, וְלֹא מַר נְחִית לֵה,**
 32 **וְכִימְקָרְיָא אֲרַעָא דְרַבְנָן. "וְכִן הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה הַתְּקַדְּשִׁי לִי כו"ו. לֹא בָּא אַחַר וְקְדִישָׁה חַתוּד**
 33 **שְׁלִישִׁים, מוּהוּ? רַב וְכִימְוֹאֵל דְּכִמְרִי תְרִינְוִיהּ: מְקוֹדְּשֵׁת, וְאִף עַל פִּי שְׁתַּנְּאִלְוּ הַמַּעֲוֹת, מַאי**
 34 **מְעַמְטָא? הִנֵּי וְזוּי לֹא לְמַלְוָה דְמוּ, וְלֹא לְפַקְדוֹן דְמוּ. לְפַקְדוֹן לֹא דְמוּ - פַּקְדוֹן בְּרַשְׁמָתָא דְמַרְא**
 35 **קָא מְתַבְּלָה, וְהִנֵּי בְּרַשְׁמָתָא דִּידֵהּ קָא מְתַבְּלָה. לְמַלְוָה נְמוּ לֹא דְמוּ - מְלִוְהָ לְהוֹצֵאתָה יִתְבַּה,**
 36 **הִנֵּי בְּתוֹרַת קְדוּשִׁין וְהִבְיָהוּ נִיהִלְתָּה. לֹא בָּא אַחַר וְקְדִישָׁה וְחִדְרָה בְּהּ, מוּהוּ? רַבִּי וְיִחְנֵן אָמַר:**
 37 **חִזְרוּת, אֲתִי דִיבּוּר וּמְכַבֵּל דִּיבּוּר. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אִינְהּ חִזְרוּת, לֹא אֲתִי דִיבּוּר וּמְכַבֵּל דִּיבּוּר.**
 38 **אִיתְבַּיְהִי רַבִּי וְיִחְנֵן לְרִישׁ לְקִישׁ: כִּיבֵּל, אִם עַד שְׁלֹא תִרְם כִּיבֵּל - אִין תְּחִימְתוּן תְּרַמְתוּן, וְהָא**
 39 **הָכָא, דִּיבּוּר וְדִיבּוּר הוּא, וְקַתְּנִי דִיבּוּר וּמְכַבֵּל דִּיבּוּר! - שְׂאֵנִי נְתִינַת מַעוֹת לִיד אִשָּׁה, דְּכִי**
 40 **מְעַשֵׂה דְמוּ, וְלֹא אֲתִי דִיבּוּר וּמְכַבֵּל מְעַשֵׂה. אִיתְבַּיְהִי: הַשׁוֹלַח גַּם לְאִשְׁתּוֹ וְהַנִּיעַ בְּשִׁלְחֵהּ, או**
 41 **שְׁלַח אַחֲרֵיהּ שְׁלִיחִי, וְאָמַר לו' "גַּם שְׁתַּתִּי לָךְ כְּכַסּ לְהוּא" - הִרִי זֶה כְּכַסּ. וְהָא נְתִינַת גַּם לִיד**
 42 **שְׁלִיחִי דְכִי נְתִינַת מַעוֹת לִיד אִשָּׁה דְמוּ, וְקַתְּנִי: הִרִי זֶה כְּכַסּ! - הָתָם נְמוּ, כִּל כְּפֹה דְלֹא מְטָא**
 43 **גִּימָא לְיָדֵהּ - דִּיבּוּר וְדִיבּוּר הוּא, אֲתִי דִיבּוּר וּמְכַבֵּל דִּיבּוּר. אִיתְבַּיְהִי רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי וְיִחְנֵן:**
 44 **כִּל הַכְּלִים יוֹרְדִין לִידִי מוּמְאָתָן בְּמַתְשָׁבְהָ, וְאִין עוֹלִים מִיּוֹד מוּמְאָתָן אֲלֵי כִּיבְשֵׁי מְעַשֵׂה.**

מעשה

1 **נְמָרָא וְמַאי שְׂנָא הָתָם - בְּפַרְק "דְּאִישׁ מְקַדְּשֵׁי". דְּקַתְּנִי הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחֵי - "צָא וְקַדְּשׁ**
 2 **לִי אִשָּׁה מְלוּמַת מְבָקָם פְּלוּגֵי, וְהִלְךְ וְקִדְּשָׁה בְּמָקוֹם אַחֵר - אִינְהּ מְקוֹדְּשֵׁת". מַאי שְׂנָא**
 3 **הָתָם דְּנָקַט לְשׁוֹן שִׁלּוּחֵי, שִׁלּוּחֵי לֶשׁ כָּךְ, וְהַכָּא נָקַט "חֲבִירוֹ" שִׁלּוּחֵי לֶשׁ כָּךְ, אִלָּא**
 4 **אִם יוֹדִינָן לִי בְּמָקוֹם פְּלוּגֵי דְרַךְ אֲצִלְהֵי רַבְבִּי - הָאִי מְשַׁלַּח לִי טְרַח הָאִי שִׁלּוּחֵי לְבַקְּשָׁה**
 5 **לִי בְּמָקוֹם אַחֵר, וְלֹא סָמְכָה דְעִמְתָּה לְשׁוּדָה**
 6 **שִׁלּוּחֵי אִלָּא בְּאוֹתוֹ מְבָקָם, מִיָּדָה מְבָקָם וְאוּ אִל -**
 7 **אִם תְּמַנְתָּא שֶׁם - קְדִישָׁה לִי שֶׁם, וְאִינִי**
 8 **מְסִרְחִין לְמָקוֹם אַחֵר. מוּיָהוּ, אִם עֵבֶר - עֵבֶר.**
 9 **לֹא יְהִיבָה נִיהִלְתָּה - לֹא רַעַז לִיתְנָה לְעוֹרֵךְ בְּנִי.**
 10 **וּמְקִישֵׁי: אִיבְעִי לִיה לְאוֹדְעִיהּ - לְהוֹרְעִיא עֲצוּמוֹ**
 11 **בְּעַל יְרוּדָהּ, וְלֹא יִתְיַד לְכַל אִרְם לְקַנְתָּה**
 12 **דְּקַדְּשָׁה אֲצִלְגוּ. מְחַפֵּי בְּחִירָה אֲרַעָא - מְחוּר עֵלִיהּ**
 13 **לְקַנְתָּה. קְבִלְהִי - קְבֵל עֵלִיהּ, סִפְרֵי דְבִרִי**
 14 **צִעֲתָה לְרִבִּי וְרַבִּי. לְעַל - שְׁפַחְרֵי בְּחִלְבוֹת**
 15 **הִרְגֵל וְכִי מְשַׁבְּלֵי מִנֵּי דְרַבִּי. עַיִי מְהַרְשֵׁי בְּחִירָה**
 16 **מְחוּר אַחֲרֵיהּ לְכּוֹת בַּהּ מִן הַפְּתָקָא, או**
 17 **שִׁתְּנַה לִי בְּעַל הַבַּיִת. נְקָרָא רִשְׁעִי - שְׂוִידָה לְחִי**
 18 **חֲבִירוֹ. לֹא הוּוּ יְדַעְנָא - שְׂרַב גִּידֵל מְתַנַּסַּכ בְּהּ.**
 19 **דְּאֲרַעָא קְמִינָתָּה - זוּ הָאִל לִי רַשְׁאוּנְהּ שְׁלַקְתָּהּ**
 20 **מְעוֹלָם, וְלֹא סִפְסַנְתָּ מִלְתָּא - אִינְהּ סִימָן טוֹב**
 21 **שִׁיבּוּרָא אֲחֵר מְקוֹחַ הוּאִישֵׁין.**
 22 **אֲרַעָא דְרַבְנָן - הַפְּקֵל לְמַתְלִימִים, וְאִף לִי פִי**
 23 **שְׁתַּנְּאִלְוּ הַמַּעוֹת - בְּחוּךְ שְׁלִישִׁים יוֹם, רַבִּי בְעִי**
 24 **דְּקוּדְשִׁי לְמִתְחַל - לְהִתְנַיְוֹד לְנַעֲמַת, אִפְלוּ חֲבִי**
 25 **דִּילִי, לֹא לְמַלְוָה דְמוּ - דְּנִימָא: מְקוֹדְּשָׁה כְּבִלְוָה**
 26 **אֲרַעָא קְמִינָתָּה. - וְלֹא לְפַקְדוֹן רַבִּי - דְּנִימָא: אִם**
 27 **לֹא נְשַׁתִּיב בַּהּ שׁוּה פְּרִיטָה אִינְהּ מְקוֹדְּשֵׁת,**
 28 **כְּדַמְרָא בִּירְשׁוֹ מְקוֹדְּשֵׁי" (דְּקוּדְשִׁין מוּמָא,**
 29 **"הַתְּקַדְּשִׁי לִי בְּפַקְדוֹן" וְהִלְכֵהּ וְהִלְכֵהּ וְנִמְצָאוּ עֲשׂוּבָא**
 30 **שְׂנָאָה, אִם נְשַׁתִּיב בַּהּ שׁוּה פְּרִיטָה - מְקוֹדְּשֵׁת**
 31 **כו', לְהוֹצֵאתָה יִתְנַה - מְקִישֵׁי דְנִיהִלְתָּה קְדוּשִׁין,**
 32 **וְכִי אָמַר לִי "הַתְּקַדְּשִׁי לִי כו" - לֹא יוֹדֵהּ הָאִי,**
 33 **וְלֹא מִיּוֹד יְהִי כִּהּ. אִם אֲבָל אֲוֹל - לֹא נִיהִלְתָּה**
 34 **לְהוֹרְעִיא, אִלָּא עַל מַנְת שְׁתַּתְּקַדְּשׁ בְּהּ. וְלִכְוִי,**
 35 **כִּי אֲבָלָה - דִּידָה אֲבָלָה, וְלִכּוּ מִשְׁתָּא וְנִמָּנָה -**
 36 **מְקוֹדְּשֵׁת. וְחִדְרָה כִּהּ - בְּחוּךְ שְׁלִישִׁים אֲמַרְתָּה או**
 37 **אִפְשֵׁי בְהּ, כִּיבֵּל אִם עַד שְׁלֹא תִרְם כִּיבֵּל -**
 38 **הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחֵי: צָא וְתוֹרַם, וְחִדְרָה וְכַסּוּל מְלִוְתִי**
 39 **שִׁלּוּחֵי, או בְּפִנְיָא או שִׁלָּא בְּפִנְיָי. דְּכִי מְעַשֵׂה דְמוּ**
 40 **וְאִף עַל פִּי שִׁלָּא חֲלוּ מִד - מוּהוּ מְעַשֵׂה מִיּוֹדָא**
 41 **לְחוּל אַחַר שְׁלִישִׁים. וְהָא דְקָרִי לִיה דִּיבּוּר -**
 42 **מְשׁוּם דְּלִמְוָה מְשַׁמְעָה מִשְׁפּוּ הוּא. וְנִינֵי בְּשִׁלְתָּ -**

43 **רְבוּתָא וְיָמָא שְׂנָא הָתָם - בְּפַרְק "דְּאִישׁ מְקַדְּשֵׁי". דְּקַתְּנִי הָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחֵי - "צָא וְקַדְּשׁ**
 44 **לִי אִשָּׁה מְלוּמַת מְבָקָם פְּלוּגֵי, וְהִלְכֵךְ וְקִדְּשָׁה בְּמָקוֹם אַחֵר - אִינְהּ מְקוֹדְּשֵׁת". מַאי שְׂנָא**
 45 **הָתָם דְּנָקַט לְשׁוֹן שִׁלּוּחֵי, שִׁלּוּחֵי לֶשׁ כָּךְ, וְהַכָּא נָקַט "חֲבִירוֹ" שִׁלּוּחֵי לֶשׁ כָּךְ, אִלָּא**
 46 **אִם יוֹדִינָן לִי בְּמָקוֹם פְּלוּגֵי דְרַךְ אֲצִלְהֵי רַבְבִּי - הָאִי מְשַׁלַּח לִי טְרַח הָאִי שִׁלּוּחֵי לְבַקְּשָׁה**
 47 **לִי בְּמָקוֹם אַחֵר, וְלֹא סָמְכָה דְעִמְתָּה לְשׁוּדָה**
 48 **שִׁלּוּחֵי אִלָּא בְּאוֹתוֹ מְבָקָם, מִיָּדָה מְבָקָם וְאוּ אִל -**
 49 **אִם תְּמַנְתָּא שֶׁם - קְדִישָׁה לִי שֶׁם, וְאִינִי**
 50 **מְסִרְחִין לְמָקוֹם אַחֵר. מוּיָהוּ, אִם עֵבֶר - עֵבֶר.**
 51 **לֹא יְהִיבָה נִיהִלְתָּה - לֹא רַעַז לִיתְנָה לְעוֹרֵךְ בְּנִי.**
 52 **וּמְקִישֵׁי: אִיבְעִי לִיה לְאוֹדְעִיהּ - לְהוֹרְעִיא עֲצוּמוֹ**
 53 **בְּעַל יְרוּדָהּ, וְלֹא יִתְיַד לְכַל אִרְם לְקַנְתָּה**
 54 **דְּקַדְּשָׁה אֲצִלְגוּ. מְחַפֵּי בְּחִירָה אֲרַעָא - מְחוּר עֵלִיהּ**
 55 **לְקַנְתָּה. קְבִלְהִי - קְבֵל עֵלִיהּ, סִפְרֵי דְבִרִי**
 56 **צִעֲתָה לְרִבִּי וְרַבִּי. לְעַל - שְׁפַחְרֵי בְּחִלְבוֹת**
 57 **הִרְגֵל וְכִי מְשַׁבְּלֵי מִנֵּי דְרַבִּי. עַיִי מְהַרְשֵׁי בְּחִירָה**
 58 **מְחוּר אַחֲרֵיהּ לְכּוֹת בַּהּ מִן הַפְּתָקָא, או**
 59 **שִׁתְּנַה לִי בְּעַל הַבַּיִת. נְקָרָא רִשְׁעִי - שְׂוִידָה לְחִי**

מעשה

קידושין. האומר – פרק שליש דף ס עמוד א – מתוך מהדרת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 **אפילו** מאה תופסין בה – פירושו: דהא קנין משיימים. שהרי במקדש רוצה לומר
 2 מעבשיו יתחילו וקדושין ולאחר שלשים יום נגמרו. ופירש בקונטרס: לביא
 3 לומר דעם דרבי יוחנן משום דקסבר דמספקא ליה אי הלשון משמע תנאה או חורה –
 4 דאם כן לא שייך לומר למתני לשון "תופסין". דהא אין קדושין תופסין אלא באחד מהן.
 5 ואנן לא ידענו הי נהנה. ומספקא שריך שז
 6 מכלהו. ולשנא דריתופסין משמע דסביא ליה
 7 שיש בכלום עד קדושין. ואם אגמרו אמאי
 8 אמרין הבא דמקודשת, והא אמר לעיל בפרק
 9 קמא (נא, האומר לאשתו "תקדשין מקדשת לך" –
 10 אינה מקודשת ויש לומר: דההם היינו טעמא לפי
 11 שאין אשה מתקדשת לחצאין, והוא שייך בגוף
 12 האשה. אבל הבא – כל שייך בגוף האשה כלום,
 13 אלא גמורין כולם. **כל** גמורין מקדשת לך לא
 14 כלום הוא – פירש בקונטרס: דלא היו נזירות, ולא
 15 כיון דשייר בה. ולא נהריא. דאם כן תקשי ליה
 16 מקדושין גופיהו, והאי דכרי כהן יתנון קדושין
 17 מאה תופסין בה – כיון דמשייר כלום כהן הוא,
 18 דהא איתקש יהיה לצינאה לכך נראה לומר:
 19 הדאי בני אשה גזנא והוי כריתות, אלא הכי
 20 פירושו: כל גיטא דמשייר בה – לאו כלום הוא,
 21 כיון שאני יכול לדחות נגמרו אלא אחר מיתה –
 22 אילו גמ, דאין נזירות אחר מיתה. והוה דרין בקדושין
 23 אם אמר "מזומים ולאחר מיתה" דאינה מקודשת.
 24 והכי אמר "מזומים ולאחר שלשים יום",
 25 מקודשת – דהא קדושין תופסין בה אחר שלשים
 26 כמו לפני שלשים.

איבא

1 **הרי זה** גזירה משום "מהיום אם מתו" הרי זה
 2 **מבכסה לרשות יבם** ו**אם לא אמר אביו**: הרי זה משום "מהיום אם מתו"
 3 **גמ**. ונגזור "מהיום אם מתו" **ביתחילין**, אפני "מהיום ולאחר מיתה" – אם אתה אומר חולצת
 4 **מתייבבת**. והיא גמי אם אתה אומר חולצת. **מתייבבת**. **ותתייבב**, ואין בקדש פלום, **הששא**
 5 **דרבנן הוא**. **משננה** האומר לאשה "הרי את מקודשת לך על מנת שאמתן לך מאתים וזו" **הרי**
 6 **זו מקודשת, והוא יתן**. "על מנת שאמתן לך מלאך ועד שלשים יום", נתן לה בתוך שלשים –
 7 **מקודשת, ואם לאו** – אינה מקודשת. על מנת שיש לי מאתים וזו – הרי זו מקודשת, ויש לו. "על
 8 **מנת שאראך מאתים וזו"** – הרי זו מקודשת, ויראה לה. ואם הראה על השלחן – אינה מקודשת.
 9 **גמרא** איחבר, רב הונא אמר: והוא יתן, רב יהודה אמר: **לכשתתן**, רב הונא אמר: והוא יתן;
 10 **תנאה הוי**, מקיים תנאה ואילו. רב יהודה אמר: **לכשתתן**; לבי תיב הווי קדושי. השתא מיהא
 11 **לא הווי קדושי**. מאי בניניהו? איפא בניניהו: **שששמה** דהוה וקבלה קדושין מאחר. לרב הונא
 12 **לא הווי קדושי, לרב יהודה הווי קדושי**. ותנן גמי גמי גמי גמי פי האי גזונא: **האומר לאשה**
 13 **אמר: והיא יתן, רב יהודה אמר: לכשתתן**, רב הונא אמר: **והיא יתן**; **תנאה הוי**, מקיים
 14 **תנאה ואילו**. רב יהודה אמר: **לכשתתן**; לבי תיב הווי קדושי גמ, השתא מיהא לא הוי גמ.

מא

1 **דשייר ביה** – לאו גיטא הוא כלל. והא דקתני לא מתייבבת – חששא דרבנן היא. דגורו אטו "מהיום אם מתו". אחוקה דיבם מוקמינן לה" לא שייך למיתני הבא, אלא ביבמות גבי
 2 מילתא אחריתי ומשום ספקא. בפרק "ארבעה ארין" (יבמות לא, א). אבל הבא, דאפילו ספקא ליכא – לא בעי חוקה, דהא דאי יבמה היא. **משננה** הרי את מקודשת לי – בפרוטה
 3 זו, על מנת שאתן לי מאתים וזו. הוי גרסינן. ואם היא על השלחן אינה מקודשת – והכי פירושה: ואם היה שולחני, והראה לה מעות שאני שולח וזו על שלחן שלפני – אינה
 4 מקודשת. והאנו וליבמי גרושה, והיא כברת, והכי כרת. והכי כרת. **גמרא** אמר רב הונא והוא יתן – לכשריהו. וקדושין חלין למפער משעת קדושין. ומזהו רב הונא דאם ממ קודם שנתי –
 5 אינה צריכה חליצה, שהרי לא קיים תנאה. וקובלה קדושין מאחר – קודם שקיים תנאה. ואחר כך עמד הוה וקיים תנאה. לרב הונא לא הווי קדושי – שני קדושין, דהא גמרו קדושי
 6 ראשון למפער. לרב יהודה הווי קדושי – שני קדושין, שהרי הראשון לא נתחנן לקדשה בפרוטה אלא במנאות וזו. דלית ליה לרב יהודה באומר "על מנת" באומר "מעבש" וזו,
 7 דהרי קדמו קדושי שני.

מא

1 **בא אחר ואמר מעבשיו ולאחר עשה** – והוא הדין כהאי אחר אם קדשה סתם. והוא
 2 ולא בא אחר אחריו – מה לי ולתנא. אלא סידרא נקט ותנא. אי חורה הווי דבתיא הווי
 3 קידושין – שלא בא אחר אחריו, וגמרו קדושין לאחר עשה. האי לישנא משמע תנאה
 4 ומפסע חורה – שהי לשונות במשמעו. וזו תנאה בלישון תנא, ויש אומרה בלישון חורה,
 5 ואיבא למיתני להאי תנאה ולתנא חורה, ותבה. וזו תנאה בלישון חורה, וזו תנאה בלישון תנא.

1 **ובא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעבשיו**
 2 **ולאחר עשרה ימים"**, **מראשון ומאחרון** – צריכה גמ,
 3 **מאזעזע** – אינה צריכה גמ. מה נפשך? אי תנאה
 4 **הואי** – דקמא קדושי, דהנך – לאו קדושי. אי חורה
 5 **הואי** – דבתרא קדושי, דהנך לאו קדושי. – פשיטא!
 6 **מהו דתוימא: האי לישנא משמע תנאה ומשמע**
 7 **חורה**, ותביעו גיטא מכל חד וחד, קא משמע לך. עולא
 8 **אמר רבי יוחנן: אפילו מאה תופסין בה, וכן אמר רבי**
 9 **אסי אמר רבי יוחנן: אפילו מאה תופסין בה, אמר ליה**
 10 **רב משיירא: בניהו דרב אמי לרבי אסי: אקברה לך**
 11 **טעמא דרבי יוחנן, שו נפשיה כי שרנא דליבוי, דכל**
 12 **חד וחד וקא לתבריה שבקי, מתיב רב חנינא: "מהיום**
 13 **ולאחר מיתה"** – גמ ואינו גמ, ואם מת – חולצת ולא
 14 **מתייבבת**. בשלמא לרב – מסייעא ליה, לשלמא נמי
 15 **הא מני רבנן היא, ואנן דאמרי כרבי. אלא לרבי**
 16 **יוחנן, דאמר: שירא הוי, קל גיטא דמשייר בה – וקא**
 17 **כלום הוא, יבומי מייבב! – אמר רבא: גמ להוציא**
 18 **ומיתה להוציא, מה ששייר גמ – גמרתו מיתה. אמר**
 19 **ליה אבי: מי דמי? גמ – מוציאה לרשות יבם, מיתה –**
 20 **מבכסה לרשות יבם** ו**אם לא אמר אביו**: הרי זה משום "מהיום אם מתו"
 21 **גמ**. ונגזור "מהיום אם מתו" **ביתחילין**, אפני "מהיום ולאחר מיתה" – אם אתה אומר חולצת
 22 **מתייבבת**. והיא גמי אם אתה אומר חולצת. **מתייבבת**. **ותתייבב**, ואין בקדש פלום, **הששא**
 23 **דרבנן הוא**. **משננה** האומר לאשה "הרי את מקודשת לך על מנת שאמתן לך מאתים וזו" **הרי**
 24 **זו מקודשת, והוא יתן**. "על מנת שאמתן לך מלאך ועד שלשים יום", נתן לה בתוך שלשים –
 25 **מקודשת, ואם לאו** – אינה מקודשת. על מנת שיש לי מאתים וזו – הרי זו מקודשת, ויש לו. "על
 26 **מנת שאראך מאתים וזו"** – הרי זו מקודשת, ויראה לה. ואם הראה על השלחן – אינה מקודשת.
 27 **גמרא** איחבר, רב הונא אמר: והוא יתן, רב יהודה אמר: **לכשתתן**, רב הונא אמר: **והוא יתן**;
 28 **תנאה הוי**, מקיים תנאה ואילו. רב יהודה אמר: **לכשתתן**; לבי תיב הווי קדושי. השתא מיהא
 29 **לא הווי קדושי**. מאי בניניהו? איפא בניניהו: **שששמה** דהוה וקבלה קדושין מאחר. לרב הונא
 30 **לא הווי קדושי, לרב יהודה הווי קדושי**. ותנן גמי גמי גמי גמי פי האי גזונא: **האומר לאשה**
 31 **אמר: והיא יתן, רב יהודה אמר: לכשתתן**, רב הונא אמר: **והיא יתן**; **תנאה הוי**, מקיים
 32 **תנאה ואילו**. רב יהודה אמר: **לכשתתן**; לבי תיב הווי קדושי גמ, השתא מיהא לא הוי גמ.

1 **דשייר ביה** – לאו גיטא הוא כלל. והא דקתני לא מתייבבת – חששא דרבנן היא. דגורו אטו "מהיום אם מתו". אחוקה דיבם מוקמינן לה" לא שייך למיתני הבא, אלא ביבמות גבי
 2 מילתא אחריתי ומשום ספקא. בפרק "ארבעה ארין" (יבמות לא, א). אבל הבא, דאפילו ספקא ליכא – לא בעי חוקה, דהא דאי יבמה היא. **משננה** הרי את מקודשת לי – בפרוטה
 3 זו, על מנת שאתן לי מאתים וזו. הוי גרסינן. ואם היא על השלחן אינה מקודשת – והכי פירושה: ואם היה שולחני, והראה לה מעות שאני שולח וזו על שלחן שלפני – אינה
 4 מקודשת. והאנו וליבמי גרושה, והיא כברת, והכי כרת. והכי כרת. **גמרא** אמר רב הונא והוא יתן – לכשריהו. וקדושין חלין למפער משעת קדושין. ומזהו רב הונא דאם ממ קודם שנתי –
 5 אינה צריכה חליצה, שהרי לא קיים תנאה. וקובלה קדושין מאחר – קודם שקיים תנאה. ואחר כך עמד הוה וקיים תנאה. לרב הונא לא הווי קדושי – שני קדושין, דהא גמרו קדושי
 6 ראשון למפער. לרב יהודה הווי קדושי – שני קדושין, שהרי הראשון לא נתחנן לקדשה בפרוטה אלא במנאות וזו. דלית ליה לרב יהודה באומר "על מנת" באומר "מעבש" וזו,
 7 דהרי קדמו קדושי שני.

1 איכא בנייהו שנתקדש הגט או שנאבר – ולא רצה לשנוי; איכא בנייהו דרפשה ידה
 2 וקבלה קודשין מאור, כדלעיל, דאם כן היה צריך לומר לרוב הווא צריכה גט
 3 משני, ולרב יהודה אינה צריכה גט משני. הא לימא, דהא אפילו לרב יהודה גמי צריכה גט
 4 מספק (דכפרש רבינו זרעון) פרק מי שאוחז (גיטין ע"א.) לכשתן – דגמרתה ואינה
 5 מנושט על שנתן, לרוב בני קידושין לא

6 מצי לשנוי; איכא בנייהו שנאברו קידושין
 7 שנתן לה בשעת קידושין, כדמשני ויכא גמי נסיון
 8 שנאבר הגט, ויכי נפרש לעיל; לרב הווא דהו
 9 קידושין ולרב יהודה לא הו קידושין – דהו
 10 לכליל עלמא אפילו נתאבלו גמעת – הו
 11 קידושין, כיון דבחרת. ואמרו לאשה יביניהו,
 12 כדאמרין בפרקין (ט"ז. ט"ט.) האומר לאשה יביניהו
 13 מקדשת לי לאחר שלישים יקיב – מקדשת
 14 אינה נתאבלו גמעת. אבל כדליל עלמא
 15 אפילו הו – פירשו: ואפילו תנא קמא מודה, שאם
 16 פירש לעל מנת שנתן לו או לירשיו, ששלים
 17 מת – נותנת לירשיו, ופטורה מן החליצה, דהוה
 18 ליה גטא למפריש משקבלו, וחובתא דרבי
 19 יהודה, הוה יבטל לעיל "לכשתן", ולדרידה לא רבי
 20 גט. דהא כלי דיבה ליה הו יטנא. והשתא מיהא
 21 לא הו יטנא. דאין גט לאחר מיתה. ואם תאמר:
 22 מאי משקבלו דהוה? ודמא רובלי עלמא סבר
 23 ליה – ואפילו לירשיו, ודמא פליגי בני קידושין
 24 לרבן שמעון בן גמליאל, תנא קמא סבר כרב
 25 יהודה, דאמר "לכשתן", ולא הו גט. ורבן שמעון
 26 בן גמליאל סבר כרב הווא. ומשום הכי קאמר
 27 דנותנת לירשיו – שהגט חל על מיתה ופריש וש
 28 לומר: דמשמע ליה לגמרא דהלשון דקאמר. לא
 29 נתנה וקיקא ליבם – ורצה לומר דבתיבתא א
 30 תרצה. ולרב יהודה מנושט מיהא מספק למפריש
 31 כדפירשתי לעיל, "לכשתן" מנושט ואינה
 32 מנושט על שנתן, ואם כן, הו ספיקא על אשה
 33 אוזוהי שגא במשום מצוה. שהרי אם נתנה לאחד
 34 מן הקרובים – שהגט חל על מיתה אפילו אם כן
 35 כיון דספיקא הוה – חילצת ולא מתיבמת.
 36 ותמכא הו ראה לנאי פירשית לעיל לרבי
 37 יהודה דאמר "לכשתן" הו גט. ואינו גט על
 38 שנתן, דאם לא כן – שריבא תנא בני דקאי כתיבא
 39 קמא.

הכי

29 רבי אומר: פְּהוּ גַמְט. – וְלֵרְבִי יְהוּדָה, דְּאָמַר בְּ"עַל מְנַת" גַּמְט פְּלִיגִי, אִדְמִיפְלִיגִי בְּ"מַהִיּוֹם וְלֵאחֶר
 30 מִיּוֹתָה" נִפְלִיגִי בְּ"עַל מְנַת"? – לְהוֹדִיעֶךָ פַּח דְּרַבִּי, בְּ"מַהִיּוֹם וְלֵאחֶר מִיּוֹתָה" גַּמְט רַבִּי יוֹה גַּמְט. –
 31 וְנִפְלִיגִי בְּ"עַל מְנַת" לְהוֹדִיעֶךָ פַּח דְּרַבִּי וְנִפְלִיגִי בְּ"עַל מְנַת" לְהוֹדִיעֶךָ עֲדִיפִי. – עַל מְנַת שֶׁמֶן לְךָ מִקְּבָא
 32 וְכוּ'. – פְּשִׁטָּא: מְהוּ דְּרַבִּימָא; פַּח דְּרַבִּימָא הוּא, וְלֵהוֹיָהוּ קְאָמְרִי קָא מְשַׁמְעִי לָךְ. – עַל מְנַת שֶׁשָּׂא
 33 לִי מֵאִתָּה זֶה וְכוּ'. – וְנִחְוֵשׁ שְׂמָא יֵשׁ לִי? וְעוֹד, תְּנִינָא: תְּנִינָא יְהוּשִׁינִי שְׂמָא יֵשׁ לִי. – לָא קִישָׁא: שֶׂשָׁא
 34 – בְּקִדּוּשֵׁי וְדָא, הָא – בְּקִדּוּשֵׁי סַפְקָא. – עַל מְנַת שְׂאֵרְאָד מֵאִתָּה זֶה וְכוּ'. – תְּנִינָא: לָא תִּתְּקַנְהָ
 35 אֵלָא לְרֵאוּת מְשִׁלוֹ. – וְיָאם הִרְאָה לָהּ עַל הַשְּׁלָחַן אֵינְהָ מְקוֹדֶשֶׁת, פְּשִׁטָּא! לָא צְרִיכָא, דְּאָפִי
 36 עַל גֵּב דְּנִתְּמָת דְּמִי בְּעִסְקָא. מְשִׁנְהָ – עַל מְנַת שֶׁשָּׂא לִי בֵּית פּוֹר עֵפֶר". – הָרִי וּ מְקוֹדֶשֶׁת, וְיֵשׁ
 37 לוֹ. – עַל מְנַת שֶׁשָּׂא לִי בְּמִקּוּם פְּלוּגִי, אִם יֵשׁ לוֹ בְּאוֹתוֹ מִקּוּם – מְקוֹדֶשֶׁת, וְאִם לָאו – אֵינְהָ
 38 מְקוֹדֶשֶׁת. – עַל מְנַת שְׂאֵרְאָד בֵּית פּוֹר עֵפֶר". – הָרִי וּ מְקוֹדֶשֶׁת, וְיֵרְאָהָ. – וְיָאם הִרְאָה בְּקִנְיָה
 39 – אֵינְהָ מְקוֹדֶשֶׁת. גְּמָרָא וְנִחְוֵשׁ שְׂמָא יֵשׁ לוֹ! וְעוֹד, תְּנִינָא: תְּנִינָא יְהוּשִׁינִי שְׂמָא יֵשׁ לוֹ. – לָא קִישָׁא: הָא – בְּקִדּוּשֵׁי
 40 סַפְקָא. לְפָה לִי לְמִיתָנָא גְּבִי אֲרַעָא, וְלָפָה לִי לְמִיתָנָא גְּבִי וְחִי? – צְרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִינִי גְּבִי וְחִי – מְשׁוּם דְּעִבְדִּי אֲנִישִׁי דְּמִצְנִיעִי. אֲבָל
 41 אֲרַעָא, אִימָא: אִי דְּאִית לִיה אֲרַעָא – קְלָא אִית לִיה, קָא מְשַׁמְעִי לָךְ. – עַל מְנַת שֶׁשָּׂא לִי בְּמִקּוּם פְּלוּגִי אִם יֵשׁ לוֹ וְכוּ'. – פְּשִׁטָּא! – מְהוּ
 42 דְּרַבִּימָא: אָמַר לָהּ "מָאִי נִפְקָא לָךְ מִיָּה, אֲנָא מִתְּרַנָּא וּמִיּוֹתָנָא", קְמַשְׁמַע לָךְ. – עַל מְנַת שְׂאֵרְאָד בֵּית פּוֹר עֵפֶר". – תְּנִינָא: לָא תִּתְּקַנְהָ
 43 וּ אֵלָא לְרֵאוּת מְשִׁלוֹ. – וְיָאם הִרְאָה בְּקִנְיָה אֵינְהָ מְקוֹדֶשֶׁת". פְּשִׁטָּא! לָא צְרִיכָא דְּקִנְיָת בְּרִיתְתוֹרָא. גְּבִי הִקְדִּישׁ תְּנִי:
 44

1 מאי בנייהו – על כרחיך לרב הווא גמי אסורה לנישוא על שנתן, שגמא לא יתיקם
 2 ותנאי, וגט בטל, ובגיה ממורים. ולקייובת אמי – ומיחד לקרבה אליה, ונגמי קידושין
 3 בפרשה שנתן לה. איכא מודה ליה לרב יהודה – דלא גמר למידיה ויטא על שנתן, אולי
 4 יתיפסו בנתיים, שאין אדם מנדה לרעה את אשתו. בחך קאמר רבי הווא – דגמרתה
 5 לרוב, לא חשש ובעל לעכב וירושיה על שקבל

6 המעה, משום דלא כסוף למתבע לה. איכא
 7 מודה ליה לרב יהודה – שחרי לא תרתיב
 8 בקידושהו על שיתן, כשנתקע – קודם שנתנה.
 9 נתנה – קודם שמת. אבל כלבולי עלמא תנא הו
 10 – ואפילו תנא קמא מודה שאם פירש על מנת
 11 שנתן לו או לירשיו, שאפילו מת – נותנת
 12 לירשיו ופטורה מן החליצה, דהוה ליה גט
 13 למפריש משקבלו. כאמר מנכשו – על מנת
 14 כך רבנן. גמי סלקי להם – כשעלמיה לאין
 15 ישראל. לא נחלוך – כלומר, לא במספק לאין
 16 לרבנן. לא אנתא אי חוהרי, אמא ב"מספק לאחד
 17 מיתה. והתניא – בנחוחא. פשיטא – דאם לא
 18 נתן לה בתוך שלשים יום אינה מקדשת. לא
 19 לרווחה בעלמא קאמר, ויש לו – משמע שיש
 20 עדים שיש לו. הא נאמא רבי אבהו מקדשת,
 21 ומותרת לאחר. ואמאי? נחיש שגמא שיש לו?
 22 קידוש ודאי הווא – אמאי? גמית דעמי שיש לו.
 23 ונפקא מינה, שאם בא אחר וקידשה – אינה
 24 מקדשת. וכי לא יענין – חישנין שגמא שיש לו,
 25 ואינה מותרת לאחר. מיהו, צריכה גט על השני,
 26 דשמא לא הוה דרשאנון קדושין. לא נתבונה
 27 זו אלא לראות פשלו – לפיכך אם הראה על
 28 השלחן שלפניו, הווא שולחני והמתנת אינם שלו
 29 אינה מקדשת. בעיקרא – למתנית שריב, הו
 30 לפניו על שולחני להחליף ולהשתכר.
 31 משנה בית בור – מקום הראוי לדוע
 32 שלשים סאין. וחשבנן לכל סאתים מאה על
 33 המשום, כחצר הבשמן. חמישין על המשום
 34 לבית סאה. ובית בור אלף וחמש מאות אורך על
 35 המשום ורחב. ואם הוא ארבע מאות ומאצטא סאתים
 36 ושבעים ושלושה וחמש עשרות על סאתים
 37 ועבשים ושלושה וחמש עשרות ועוד רב
 38 מונע. ואם הראה בבקעה – הדיך לרף בקעה
 39 גדולה, ובה כתיב במה כורין, ואין אחד מן שלו.
 40 גמרא וזו הוא העבדי אנשי ומצנעי –
 41 והתם הוא רחוינא אי יש לו – הו קידוש ודאי,
 42 לא חוינא – הוא קידוש ספק. אבל אינא – אי
 43 לא ידעין דיש לו – אפילו קידוש ספק ליכא,
 44 דמנא דאית ליה ארעא – קלא את ליה. קא
 45 משמע לן מדרבננו גבי הדיד – למימרא
 46 דארעא יש וזו, מה התם יש לו – דאי, אק לו
 47 ספק, אק קרקע יש לו – דאי, אק לו – ספק.
 48 מאי נפקא לך מינה – אם רחוק הוא? אלא
 49 טרנא ומיתנא התבואה לבית. בדיסתורא =
 50 אריסות.

בשעת
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51

קידושין. האומר – פרק שלישי דף סא עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

בשעת היובל – בזמן שהיובל נהוג, שכל שדה אחוזה פרושו שדה מבורה, אחת יפה ואחת רעה, אבל בזמן שאין היובל נהוג – נפרחן בשוין. נקעים – בזמן גזנות. נתי דבתיז ארעא לא קדשי – להיות נמדרים בקרקע שדה. להיות קטפריש שלחן נגדו לעלות חבשהו. נקדשו באפי נפשיו – להיות נמדרין כל מה שיש בהו, ולא יעלה מדרון שלהן בחשבון. שדה מה תפירו לופר – והיה ליה

למכנה 'ואם מאוחזו קידש איש' וגו' וכתב
 'ואם שרדה אוחזו' – כענין הוח – כדו ירו
 חומר שבו. לחי – חצי כור. תרקב – חצי סאה. ולא בני זריעה יניחו – וכתב החתוב 'זרע', ומדוי דלא בני זריעה יניחו – אינן נפרים ברמים הללו, אלא בשויה. דומיא דבסעי – שסחם סלע ארן ראוי לרובע. לקשה הוא. אנני דארעא מקרי – דנקעים קרוין אגנות הקרקע, שהמים מומחצין לתוכן, כמו 'זרעם באגנות' (שמות כז). שרידא דארעא – מקום סלעים ארץ להם הם סלעים לבעמן. אלא כל הקרקע הם נקראים 'שרידאות הקרקע'. ובא כשי – גבי קידוש איש, אם היו בו סלעים נקעים של שרדה סלע ארעא, אינן מלאים מים. להקיש מרמינן לה – ונמדרין עמה. או לספר מרמינן לה – ואין נמדרין. **משנה** בל תנאי – שאין כפול. בתנאי בני דג ונני ראוכלו איני תנאי – ואף על פי של תנאים התנאי קיימתי הדברים, כגון 'הרי הו ניטר' על מנת שתתני לי מאתם חז' ולא פירש כפול 'ואם לא תתני לי לא היא את' – אן באן תנאי של מאתם חז' ככלל, ואפילו לא נתנה – דהו גט. וכמו שמצינו שדווצרך משה רבינו עליו השלום 'כפול' 'ואם לא יעברו הלוינים אתכם ונאחו בתוככם' – שמע מנה דאי לא כפול – היתה מתנתו קיימת, ומתנה ארץ גלעד אפילו לא יעברו את הירדן. אף על פי שאמר 'ואם יעברו נתתם' לית לן 'בבבול' אף אתה שומע לאו'. והוא דקרי נמי 'מבולל תני קודם למעשה. מולא אמר – ונתו להם אם יעברו', משמע דאם אמר הכי – לא אתי הנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמה. ושמענין נמי דבעין תן קודם ללאו. ולא תחילה 'ואם לא יעברו את תנתו ואם יעברו נתתם' רבי תניא אמר – אכלא כפול לרודיה פליג. לממר דאף צריך לכתוב. ומדלל חן נשמע לאו. ואי שבטל – משום צורך היה דהרבי רוקח, והפי דבר אחר. שאכלמאן כן שבטל – שי בשמעט שאם לא יעברו את בארץ כנען שמעבר הירדן הדלתא, שהיו קצין בה מנפי מקנה רב שלחן – אף בה לא יטלו. דהכי הוה שמענין לה. אם יעברו – ונתתם להם את ארץ הגלעד ושבטל כל חלקם. דאם לא יעברו – יהיו נקנים, אבל יטלו חלק לא באן ולא באן קצין. לכך פירש שאם לא יעברו – לא יפסידו חלקם בכך. (דאי אתה שמעט עבד לאו. אם **נמרא** שפירא וטלו באן וכאן על פי הגרסא. **נמרא** שפירא מאיר מינה דבעין כפוליה? דא שפיר קאמר ליה רבי תניא דכפילה לאו למכפל אתא, שלא יטלו ארץ גלעד כולה – דהא מבבולא שמענין לה. אלא למימה: ונאחו בארץ כנען, אפילו ארץ עובר למלחמה אמר לך רבי מאיר אי סליקא דיעקב – קרא לפרשיה אתא, דאפילו לא יעברו לא יפסידו חלקם בכל ארץ ישראל, ולא לתנאי כפול אתא, להחיות את התנאי שאם לא יעברו לא תחת ארץ גלעד מתנה. ואשמענין דמכילת חן אי אתה שומע לאו אם איני מפרשו. לכתוב ואם לא יעברו ונאחו בתוככם – ועל כירוך דהיינו מפרשו: שאם לא יעברו – לא יפסידו. בלל למנדע.

קפג

הכי גרסינן המקדש שרדו בשעת היובל – פירשו: בזמן שהיובל נהוג. ולא גרסינן בשעת היובל – דאם כן משמע דמיירי בשנה עצמה של יובל, ובהא פליגי רב ושמואל במסכת ערכין (כ.ד.א.) דר: אמר: אינה קודשה כל עיקר. ודר אמר: קודש ורועא. **אין** נמדרין עמה – פירש בקונטרס: להיות נגאלים בדין חומר שערין. אבל ליגאל בשוין – מיתא קדשו. דאין לומר דלא קדש כלל, דהא לא גרע ונתו גתו ושוברך, דתנן סוף פרק 'המורה' ד'יבתי' (בבא בתרא א.א.א.) דשוברך. ודכושי כולה, ואפילו בור תא ושוברך. וכל שבין סלעים נקעים. **נקדשו** באפי נפשיו – פירש בקונטרס: להיות נמדרים לפי מה שיש בהו, ולא יעלה מדרון שחן לחשבון, כי אם קרקעית נקעים. ובריש פרק 'בית בור' (בבא בתרא קנא) פירש רבינו שמואל כן מאיר דהכי פירי. ונתי דבתיז ארעא לא קדשו, כלומר אם אינו ררעה למדרוד עמה, לפי שדאי שדה שמי עצמה ויכול לפרות כל אחר ואחר בפני עצמו כאילו הקדשו שתי שדות. שיכול לפרות זה אלא זה – נקדשו באפי נפשיו: מכל מקום כשירעה יפדה אותן נקעים בפני עצמן, לפי חשבון בית זרע חומר שערין בתמישים שקל כסף. ולא נדירא. דמשמע מתוך פירושו דרמקדשו שדה אחר שאין בו נקעים שיהי יכול לפרותו לחצאין. וליחא, דהא אמרין: לעיל בפרק קנא (כ.ב.) דהמקדש שרדו אחתה. ולא ונאל לחצאין. לכך נראה כפירושו הקונטרס. **אי** בארץ אפילו פרות מנאן בני – קשה קצת אמאי 'אי' שרדה שבלמאן איבא הבא דלא אפילו מיריזי בלא מלאים מים תקשי נמי מלסעיפו ונראה לרבינו יצחק לפרשי: אי אמרת שבלמאן דלא קפרינן אראוי לרודיה – נהיא, דפחות נמדרין נעמה. תא השתא דבעין ראוי לרודיה – חותת מנאן נמי, אמאי נמדרין עמה? **כל** תנאי שאני בתנאי בני דג ונני ראוכלו איני תנאי – פירש בקונטרס: אפילו לא יעברו התנאי נקדשו הדברים, והוא וכן התנאי כפול. כגון 'הרי הו ניטר' אף אתה שומע לאו. ודאי תניא על היה לא פירש כפול 'ואם לא תתני לי מאתם חז' ולא אתי הנאה על פי שאמר 'ואם יעברו נתתם' לית לן 'בבבול' אף אתה שומע לאו'. והוא דקרי נמי 'מבולל תני קודם למעשה. מולא אמר – ונתו להם אם יעברו', משמע דאם אמר הכי – לא אתי הנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמה. ושמענין נמי דבעין תן קודם ללאו. ולא תחילה 'ואם לא יעברו את תנתו ואם יעברו נתתם' רבי תניא אמר – אכלא כפול לרודיה פליג. לממר דאף צריך לכתוב. ומדלל חן נשמע לאו. ואי שבטל – משום צורך היה דהרבי רוקח, והפי דבר אחר. שאכלמאן כן שבטל – שי בשמעט שאם לא יעברו את בארץ כנען שמעבר הירדן הדלתא, שהיו קצין בה מנפי מקנה רב שלחן – אף בה לא יטלו. דהכי הוה שמענין לה. אם יעברו – ונתתם להם את ארץ הגלעד ושבטל כל חלקם. דאם לא יעברו – יהיו נקנים, אבל יטלו חלק לא באן ולא באן קצין. לכך פירש שאם לא יעברו – לא יפסידו חלקם בכך. (דאי אתה שמעט עבד לאו. אם **נמרא** שפירא וטלו באן וכאן על פי הגרסא. **נמרא** שפירא מאיר מינה דבעין כפוליה? דא שפיר קאמר ליה רבי תניא דכפילה לאו למכפל אתא, שלא יטלו ארץ גלעד כולה – דהא מבבולא שמענין לה. אלא למימה: ונאחו בארץ כנען, אפילו ארץ עובר למלחמה אמר לך רבי מאיר אי סליקא דיעקב – קרא לפרשיה אתא, דאפילו לא יעברו לא יפסידו חלקם בכל ארץ ישראל, ולא לתנאי כפול אתא, להחיות את התנאי שאם לא יעברו לא תחת ארץ גלעד מתנה. ואשמענין דמכילת חן אי אתה שומע לאו אם איני מפרשו. לכתוב ואם לא יעברו ונאחו בתוככם – ועל כירוך דהיינו מפרשו: שאם לא יעברו – לא יפסידו. בלל למנדע.

המקדש שרדו בשעת היובל נתון בורע חומר שערין ממשום שקל כסף. היו נקעים עמקים עשרה מפתחים, או סלעים גבוהים עשרה מפתחים. אין נמדרין עמה, פחות מקפאן – נמדרין עמה. והיוני נה: נתי דבתיז ארעא לא קדשו, נקדשו באפי נפשיו: וכי תמא: כפול דלא הוי בית בור לא תשיב – שפיריה: 'שדה' מה תלמוד אומר? לפי שצאמר 'זרעו חומר שערין' 'מלאים מים' אלא ששקדשו בענין הנה, מנין לרבות לתד ויחצי לתד, סאה, תרקב, ויחצי תרקב. ואפילו רובע מנין? תלמוד לומר 'שדה' מקל מקום! אמר מר עקיבא בר קמא: הלא נקעים מלאים מים עסקינן, משום דלאו בני זריעה יניחו. דיקא נמי, דקתני דומיא דקטעים גבוהים, שמע מינה. אי הכי אפילו פחות מיפן נמי – הנהו נמי אנני דארעא מיקרו, שדרא דארעא מיקרו. גבי מר תנן: האומר לחבירו 'בית בור עפר אני מוכר לך' והווי שם נקעים עמקים עשרה מפתחים, או סלעים גבוהים עשרה מפתחים. אין נמדרין עמה, פחות מקפאן – נמדרים עמה. ואמר מר עקיבא בר קמא: אף על פי שאין מלאים מים. מאי שצאמר? – אמר רב פפא: לפי שאין אדם רוצה שיתן את מעותיו בשדה אחת, ויראה לו כשישם וכשילשה מקומות. הלא מנין? להקדש מרמינן לה, או למכור מרמינן לה? – מסתברא להקדש מרמינן לה, דאמר לה: אנת מרמינא ותרמינא מרמינא. **משנה** רבי מאיר אומר: כל תנאי שאינו פתחא בני דג ונני ראוכלו – אינו תנאי, שצאמר 'ואומר אלהם אם יעברו בני דג ונני ראוכלו' וכתוב 'ואם לא יעברו הלוינים'. רבי תניא בן גמליאל אומר: יצריך דתריך לאמרו, ואימלא בן גמליאל פליג אפילו בארץ כנען לא יחלו. **נמרא** שפיר קאמר ליה רבי תניא בן גמליאל לרבי מאיר! – אמר לך רבי מאיר: אי סליקא דיעקב לאו לתנאי כפול אתא, להחיות את התנאי שאם לא יעברו לא תחת ארץ גלעד מתנה. ואשמענין דמכילת חן אי אתה שומע לאו אם איני מפרשו. לכתוב ואם לא יעברו ונאחו בתוככם – ועל כירוך דהיינו מפרשו: שאם לא יעברו – לא יפסידו. בלל למנדע.

לא יעברו. אלא אפילו בארץ כנען, שלא יפסידו חלקם אם יעברו, שהרי בשביל זה לא נתן להם בארץ כנען – אפילו הכי הורע חכם אם לא יעברו אכלמאן דהתה הכפילות ד'ואם לא יעברו ונאחו בתוככם בארץ כנען'.

1 לא כתב ארץ כנגד ארץ אמנא בתוככם בארץ גלעד - פירש בקונטרס: דאם לא יעברו
 2 - יתו חלקם פי' והגיעם בארץ גלעד שנאזחו בה כבר, והם סיימו ואתכם לבכשה,
 3 אבל בארץ כנען - כלל וכלל לא, שהרי לא סיימו לבכשה, קא משמע לן דאף על פי כן
 4 יטלו. וקשה, וכו' אמר דברא דהוה שישבו בבתיהם וירשו עם אחיהם שיאמו למלחמה; ועוד:

דאיתו דומה לפתחי' תוספות שנים, כדך
 5 נראה לרבינו יצחק פירש הפשט וקרא יתבי: אם
 6 יעברו חלוצים בראשי העבא, ליהוה ראשונים
 7 במלחמה, בשבר טובה זו ישיעו עם אחיהם -
 8 נתון להם ארץ הגלעד, ואם לא יראתמו יתרו
 9 מאדוהם. ונאזחו. והכי נפרש: דאי לא כתב
 10 בארץ כנען' הוה אמנא שאם לא יעברו חלוצים
 11 בראש הגלחמה ולא יסייעו בכיבוש הארץ, כנען
 12 כשאר שבטים - וכלל וכלל לא יטלו ותאמנו אלא,
 13 קממשע לן דאף על פי טילו. וקשה: והכי
 14 תסק ארשתה שלא יטלו כלל בארץ כנען כיון
 15 שסייעו בכיבוש כנען מאחיהם ירוש' ולמה: לשקרא
 16 דעתך אמנא: כיון שהוקעה ארץ כנען לארץ
 17 שבטים, שהרי מאותה שנה ששאלו בני דן ובני
 18 ראובן ארץ גלעד נעשו בניו שסלקו עצמן מחלוק
 19 בארץ כנען, וינעו שאם לא יקיימו חובם - לא
 20 יהיה להם חלק בה. קא משמע לן "בארץ כנען",
 21 למור ליתוב קרא בשבטים כאן ובכא, ולא
 22 תאמר: ליתוב קרא "בארץ כנען" לבד, ולא
 23 נכתבו 'ונאזחו' בתוככם' וממילא ידענו, כיון
 24 שנתלמס חלקם בארץ שהוקעה לשאר שבטים כל
 25 שכן שיתלו חלקם בארץ גלעד. וקשה
 26 לשאר שבטים ריש טורח: דאדורבה הוא אמנא:
 27 בארץ כנען שלא נתיפח כחם - דין הוא שיתלו,
 28 אבל בארץ גלעד נתיפח כחם בה - יקטנו
 29 מננה. ולא יקחו בה כלל, לכך נכתבו שבטים.
 30 **בשלמא** - לרבי מאיר: דהוה דרבינא ואתקא
 31 מאלחו אלא לרבי תינא למח לי -
 32 תימה: ענין הדין האצל ממחלוקת: והלא לא היה
 33 תנאי, אלא בפרוץ שבט שישמע לו שחק אשה
 34 לבנו ממשפחתו, ואם לא פירש הקרא: תקה
 35 מאלחו אם יתנו יתן - הייתי אומר שהיה
 36 עובר בשבועי בלא יתנו, ולא איתנו, אלא לרבי
 37 מביא אשה. ומה שפירש הקונטרס קשה לדעת
 38 שהרי משמע מתוך פירושו שאם הלך אלעזר
 39 למשפחת אברהם, והם לא ירצו ליתן לו - שהיא
 40 מותר בבנות כנען, וזה איתנו. וז'לפי הו' סלקא דעתך
 41 אמנא דרבי תינא בן גמליאל אייתי בענין אחר
 42 ממה שאמר רבי מאיר: תוספת שנים, לכן פירש
 43 רבינו יצחק: בשלמא לרבי מרס' דליה ליה ממכלל
 44 הן ארבע נשמות, אף על פי ששברא ארץ
 45 כשארס מתנה עם חבירו 'אם תעשה או אתן לך'
 46 והו' אם לא תעשה לא אתן לך" - ממו בן כנען
 47 אף על פי שוהא סברא שלא השבעו אלא בן
 48 אמת שיתנו - הוצרך לפרש: אם לא איתנו תהיה
 49 נקי. אבל לרבי תינא דאיתו סברא לפי דעת
 50 בעלי התנאים - למח פירש אם יתנו לך?
 51 שפשתא, אם לא ירצו ליתן חלוצי נקי ותלמודו
 52 הרבי רבי יצחק נראה ששתי שובעות השבעו:
 53 ארת - שיקח אשה לבנו ממשפחתו, ושבעות ארת - שאם לא יתנו - לא תקח אשה
 54 מננות כנען. ודייק מדרכיו 'ובקית משבתינו ואת' - משמע שיש שובעות ארת.
 55 בשלמא

למה לי? - "בארץ כנען", דמשמע מיעוטא - למעוטי שילא ארץ גלעד כנגד חלקם
 2 שבארץ כנען. (דרי משמע נמי מינאזחו ונאזחו בתוככם' שלא יטלו בארץ גלעד כנגד חלקם שבארץ
 3 ישראל. אלא קרא יתירא הוא לומרש דהכי תנאי כפול), שמע מניה הוצרך לכפול ולומר: אם
 4 לא יעברו - לא יתא דבריו כלום. ואם לא כפול - היתה מתנתו קיימת, ומכלל הן לא
 5 נשמע לאו. ורבי תינא - ורבי תינא - אמר: קל לטולם לא
 6 בא לכפול אלא לפרש, ששאלו לא יעברו - לא
 7 יפסידו תלחמם מכל ארץ ישראל. ואם כתב
 8 "ונאזחו בתוככם" ותו לא - הוה אמנא: ואם
 9 לא יעברו - שילו כפי מונעם בארץ הגלעד
 10 שנאזחות בה כבר, והם סיימו אתכם לבכשה,
 11 אבל בארץ כנען - כלל לא. לרבי תינא
 12 ולא בארץ גלעד כנגדה. והכי כתב "בארץ
 13 כנען" - שאף בארץ כנען יטלו חובם בארץ
 14 סיימו לבכשה. אבל למעוטי שלא יטלו ארץ
 15 הגלעד כנגדה - לא איימנך, ומכלל הן וזה
 16 ששמענו בגדא - כל היבא דיתא לבו שפמנ' - ועל
 17 כדוך לא כתב "בארץ כנען" אלא למעוטי ארץ
 18 גלעד, שלא יטלוה כולה על פי מתנתה. שאמר
 19 להם 'ונתתם להם'. ולדמיושו ומכלל הן לא
 20 הוה שמענון אלא - משל - ומשלה. לפי' הדיב
 21 דומה בו' - כך שאר השבטים יטלו ארץ כנען,
 22 ושני שבטים אלו יעברו את הירדן למלחמה.
 23 והיינו רומאי דיתן להם מאתיים וזו יטלו ארץ
 24 הגלעד, ואם לא יעברו - לא יפסידו חלקם
 25 בארץ כנען. דהיינו שאר נכסים. נמי גרם לו
 26 לישול עם אחיו בשאר נכסים כפילו גירמא זו -
 27 דאם לא בפל הייתי נכסים ואתא לא יתן - טיול
 28 באותו שדה חק הפל המגיעו בו. אבל בשתי
 29 שדות שהקניתיים לאזרו - לא יטול כלום. וכל
 30 שכן כפי טיול באותו שדה כנגד שאר נכסים.
 31 אף נמי ג' ובני ראובן, כפולת הדברים גרמא
 32 להם לישול חלקם בארץ כנען, שאם לא כפל -
 33 הייתי אומר: לא יטלו בה כלום, אלא בארץ
 34 גלעד על ששמעם בה. הנה - מתניתין קטני
 35 שאם לא כפל לא היו נוטלין כלום לא כאן ולא
 36 כאן, אקמהו. שאף בארץ כנען שאיננה חביבה
 37 להם לא יטלו. מדקתני "שאף" - שפול
 38 כפי בארץ גלעד שחברו בה. לרבי ירמיהו: איתא
 39 כפולת לארץ נלעדי נמי אתני והבא קתני מי גרם
 40 לו בו' - אלמא לא אתני אלא בארץ כנען,
 41 דכדלא כפוליה נמי וזו שקילי מה ששמעם בארץ
 42 גלעד. לא קשיא - מתניתין דקתני "שאף"
 43 דמשמע דכל שכן בארץ גלעד. קממי גירמא ליה
 44 רבי מאיר - אם כן ככתוב בארץ כנען: דאי לא כתיבה הוה
 45 רבי תינא: דכדלא מילתא רישא דרבי מאיר: להנאי
 46 כפול, הלכך אמר ליה: שאלמלא כן שפכל
 47 דבריו שי שמעם שאף בארץ כנען לא יטלו, וכל
 48 שכן במקום החביב להם דמכלל הן היינו
 49 שומעין וקא ואם לא יעברו לא תנתו להם את
 50 ארץ גלעד וממלא דבראך כנען לא שקיל, דוא
 51 לא אזיל למכבשה. ובימיא דקתני דלא אתני
 52 כפולת אלא לארץ כנען אמר רבי תינא בתו
 53 דאמר ליה רבי מאיר: נכתוב קרא ונאזחו למח
 54 לי "בארץ כנען" אמר ליה רבי תינא: לישול חלק בארץ כנען אתני. דאי לא כתיבה הוה
 55 אמנא: ואזחו בתוככם - בארץ גלעד. שאם לא כתיבה שברא, ואם לא תישיב לפתח -
 56 פורענות מוכתב כנען. אלמא: אלאמא: פבילה בעינן, ואת לא אמר אם תישיב שאף
 57 הוה שמענון דאישול אם תישיב - נמי שאה. דתנאי שלא כפולו אתנו נובטא מניה

1 **למה לי?** - "בארץ כנען", דמשמע מיעוטא - למעוטי שילא ארץ גלעד כנגד חלקם
 2 שבארץ כנען. (דרי משמע נמי מינאזחו ונאזחו בתוככם' שלא יטלו בארץ גלעד כנגד חלקם שבארץ
 3 ישראל. אלא קרא יתירא הוא לומרש דהכי תנאי כפול), שמע מניה הוצרך לכפול ולומר: אם
 4 לא יעברו - לא יתא דבריו כלום. ואם לא כפול - היתה מתנתו קיימת, ומכלל הן לא
 5 נשמע לאו. ורבי תינא - ורבי תינא - אמר: קל לטולם לא
 6 בא לכפול אלא לפרש, ששאלו לא יעברו - לא
 7 יפסידו תלחמם מכל ארץ ישראל. ואם כתב
 8 "ונאזחו בתוככם" ותו לא - הוה אמנא: ואם
 9 לא יעברו - שילו כפי מונעם בארץ הגלעד
 10 שנאזחות בה כבר, והם סיימו אתכם לבכשה,
 11 אבל בארץ כנען - כלל לא. לרבי תינא
 12 ולא בארץ גלעד כנגדה. והכי כתב "בארץ
 13 כנען" - שאף בארץ כנען יטלו חובם בארץ
 14 סיימו לבכשה. אבל למעוטי שלא יטלו ארץ
 15 הגלעד כנגדה - לא איימנך, ומכלל הן וזה
 16 ששמענו בגדא - כל היבא דיתא לבו שפמנ' - ועל
 17 כדוך לא כתב "בארץ כנען" אלא למעוטי ארץ
 18 גלעד, שלא יטלוה כולה על פי מתנתה. שאמר
 19 להם 'ונתתם להם'. ולדמיושו ומכלל הן לא
 20 הוה שמענון אלא - משל - ומשלה. לפי' הדיב
 21 דומה בו' - כך שאר השבטים יטלו ארץ כנען,
 22 ושני שבטים אלו יעברו את הירדן למלחמה.
 23 והיינו רומאי דיתן להם מאתיים וזו יטלו ארץ
 24 הגלעד, ואם לא יעברו - לא יפסידו חלקם
 25 בארץ כנען. דהיינו שאר נכסים. נמי גרם לו
 26 לישול עם אחיו בשאר נכסים כפילו גירמא זו -
 27 דאם לא בפל הייתי נכסים ואתא לא יתן - טיול
 28 באותו שדה חק הפל המגיעו בו. אבל בשתי
 29 שדות שהקניתיים לאזרו - לא יטול כלום. וכל
 30 שכן כפי טיול באותו שדה כנגד שאר נכסים.
 31 אף נמי ג' ובני ראובן, כפולת הדברים גרמא
 32 להם לישול חלקם בארץ כנען, שאם לא כפל -
 33 הייתי אומר: לא יטלו בה כלום, אלא בארץ
 34 גלעד על ששמעם בה. הנה - מתניתין קטני
 35 שאם לא כפל לא היו נוטלין כלום לא כאן ולא
 36 כאן, אקמהו. שאף בארץ כנען שאיננה חביבה
 37 להם לא יטלו. מדקתני "שאף" - שפול
 38 כפי בארץ גלעד שחברו בה. לרבי ירמיהו: איתא
 39 כפולת לארץ נלעדי נמי אתני והבא קתני מי גרם
 40 לו בו' - אלמא לא אתני אלא בארץ כנען,
 41 דכדלא כפוליה נמי וזו שקילי מה ששמעם בארץ
 42 גלעד. לא קשיא - מתניתין דקתני "שאף"
 43 דמשמע דכל שכן בארץ גלעד. קממי גירמא ליה
 44 רבי מאיר - אם כן ככתוב בארץ כנען: דאי לא כתיבה הוה
 45 רבי תינא: דכדלא מילתא רישא דרבי מאיר: להנאי
 46 כפול, הלכך אמר ליה: שאלמלא כן שפכל
 47 דבריו שי שמעם שאף בארץ כנען לא יטלו, וכל
 48 שכן במקום החביב להם דמכלל הן היינו
 49 שומעין וקא ואם לא יעברו לא תנתו להם את
 50 ארץ גלעד וממלא דבראך כנען לא שקיל, דוא
 51 לא אזיל למכבשה. ובימיא דקתני דלא אתני
 52 כפולת אלא לארץ כנען אמר רבי תינא בתו
 53 דאמר ליה רבי מאיר: נכתוב קרא ונאזחו למח
 54 לי "בארץ כנען" אמר ליה רבי תינא: לישול חלק בארץ כנען אתני. דאי לא כתיבה הוה
 55 אמנא: ואזחו בתוככם - בארץ גלעד. שאם לא כתיבה שברא, ואם לא תישיב לפתח -
 56 פורענות מוכתב כנען. אלמא: אלאמא: פבילה בעינן, ואת לא אמר אם תישיב שאף
 57 הוה שמענון דאישול אם תישיב - נמי שאה. דתנאי שלא כפולו אתנו נובטא מניה

למה לי? - נשמעת מכללא. סלקא דעתך בו' - כלומר, מכללא לא ידע נפקא לן ארץ כנען מתנה הוה, אם לא תישיב - לא תשא שבר, ופורענות מניה
 2 תשקיל. לרבי איימנך כפילה דינא ופורענותא. בשלמא לרבי מאיר - דאמר ממכלא לא שומעין, היינו דרבינא 'אתן תקח ממלתי', להם לשבעיה: אם לא אית ליה אתן לך - תחול
 3 עלך שבעיה. ומכללא לא שמעין דאם תלך לא תחול. למה לי - לפרושי: אם תלך תקנה? אלא דאי לא כפילה לא הוה מבטל תנאה לשבעיה, דאפילו לך לא תחול עליו, אם יקח
 4 לו אשה מננות כנען, הוה נדיחא ליה - לאשה. ולא יתנו ליה - לקרובים. נייטי - להכי נכתב האי - למיתלי נמי בקרובים, ואם לא יתנו לך קרובים - חזיתיה נקי. למה לי - זאם
 5 בחוקתי תמאסר? ושמענו מכלל בריכה קלחא

ח'כ תבאלו - משמע איבילתם הוא, ח'כ תהיו נשבעים. נלתימא = נסה. היינו ר'כ'כ
א'כ לא שבכ תנקי - לא כפל "זאת שבכ לא תנקי", אלא מכלל ברכה אתה שומע קללה.
דאי משום דסמיק ליה "זאת כי שטיה" וגו' - הווא אז מפרש ביה קללה אשבעה
קמימא, אלא אשבעה בתרייה קאי. דסמיק ליה "והשבעה הבין את האשה בשבעות

"הרב האפלו"? אמר רבא: מילחא גלגלתא, והאמ
דשערי אקושא, ובגלל. דאמר מר: פת פורני הריבה
במלא ובצליל - קשים לגוף פח'רות. בשלמא לרבי
היננא בן גמליאל היינו דכתיב "אם לא שבכ איש
אתך ואם לא שמת סמאה תחת אישך הנקי",
אלא לרבי מאיר "הנקי" מביע ליה! - אמר רבי
תנחום: "הנקי" כתיב. - בשלמא לרבי מאיר היינו
דכתיב "הנקי", אלא לרבי היננא בן גמליאל למה
לי? - אצטריך, סלקא דעתך אמינא: "אם לא שבכ
איש" - הנקי, "ואם שבכ" - לא הנקי ולא הנקי,
אלא איסורא בעלמא, קא משמע לן. בשלמא לרבי
מאיר היינו דכתיב "הוא ותחטא בו ביום השלישי
וביום השביעי וטהר, ואם לא ותחטא" וגו', אלא
לרבי היננא בן גמליאל למה לי? אצטריך, סלקא
דעתך אמינא: מ'רות הו'אה בשלישי ובשביעי, וה'כא
דעבר בחד מיניו - עבר, קא משמע לן. "היה
הקור על המאז ביום השלישי וביום השביעי"
למה לי? - אצטריך, סלקא דעתך אמינא: שלישי
למעושי שני, שביעי - למעושי שלישי, דקא מ'מנט
במי מרה, אבל ה'כא דעבר בשלישי ובשמיני,
דקא מ'פיש אביל מרה - אימא שפיר דמי, קא
משמע לן. "והמאו ביום השביעי" למה לי? - קא
אצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מ'לי - ל'ש'שים,
אבל לתרומה - בחד נמי סגיא, קא משמע לן.
משנה המקדש את האשה ואמר: פסבור הייתי
שהיה כהנת - והרי היא ליה, ליה והרי היא
כהנת, עניה והרי היא עשירה, עשירה והרי היא
עניה - הרי זו מקודשת, מפני שלא ה'ענתו. האומר
לאשה "הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיר" או
"לאחר שאתגיר", "לאחר שאתמחר" או "לאחר
שתשחרר", "לאחר שגמות בעליך" או "לאחר
שגמות אחותיך", "לאחר שתלויך ליד יבמוי" -
אינה מקודשת, וכן האומר לתביו: "אם ילדה
אשתך נקבה הרי זו מקודשת לי" - אינה מקודשת.
אם היתה אשת חברו מעוברת, והופר עופרה -
דבריו ק'מיו, ואם ילדה נקבה - מקודשת. גמרא
תנן תם: אין תורמין מן התלוש על המחזר, ואם
תרם - אין תורמיתו תרומה. בעא מיניה רב אסי
מרבא יוחנן: אמר "פירות ערונה זו תלושים היו

1 פירש בקונטרס: שלא
2 כפל "אם שבכ לא תנקי" אלא מכלל ברכה אתה שומע קללה. דאי משום
3 דסמיק ליה "זאת כי שטיה" וגו' - הווא אז מפרש ביה קללה אשבעה קמימא, אלא
4 אשבעה בתרייה קאי, דסמיק ליה "והשבעה הבין את האשה בשבעות הללו" וגו'.
5 ושבעה קמימא און ביה קללה. דהכי כתיב
6 "והשבעה אתה הבין וכן אתה לא שרית בה קללה, אלא
7 מכלל ברכה. וקשה: דהא כל גנאי מנאי, דאז תבני
8 ואובן זמירין, ואם כן בעינן קודם לוקא, דהא
9 הוה לוקא קודם לוק, דהא "אם לא שבכ" כתיב
10 ברישאי, ויש לומר: ד'אם לא שבכ" חשוב קו, עמה
11 שאנו רוצים שתעשה חשוב וכן, דומיא ד"אם
12 יעבר" - שאנו רוצים שיעבר, ואם לא יעבר -
13 יפסידו. אך נא רוצים שתתקיים דברים שלא שבכ
14 איש אתה ודו, וכן, ואם שבכ תפסיד - ודו לא.
15 **הנקי** כתיב - פירש בקונטרס: והכי כופל: אלא
16 לא שבכ - דנקי, ואם אבכ - הנקי, ואתק
17 כי שטיה. דקאי "הנקי איזאת כי שטיה" דכתיב
18 בתריה. וקשה: דאם כן הוה ליה מעשה קודם
19 לתנאי, ואם אמרינן מלכותין דרבי מאיר כתיב
20 גנאי קודם למעשה? פירש רבינו יצחק: אלא
21 קאי ככל איזאת כי שטיה" דכתיב בתריה, אלא
22 כתיב "הנקי" דהיינו כפול תנאי כתיב "הנקי", ויחזק
23 הוה חזרו ויכופל אלא שבכ - הנקי, והשאת הו
24 קודם קודם למעשה. **[הנקי** כתיב - פירש
25 רבינו הנאה דהכי קאמר: אלא שבכ" וגו' תחת
26 אישך, כלומר תשאר תחת אישך. "זאת כי שטיה"
27 וגו' מלעילי אישך - כלומר הלכי ממנו. ותי
28 תנאי קודם למעשה. ואף על גב דהו לוקא קודם
29 לתן - דא אמרינן מחאב (מתרפין כפול ל.ג.א)
30 פותחין במכות תיולג. ותוספת ישיבם.
31 **בשלמא** לרבי מאיר היינו דכתיב דהא
32 יתחטא וגו' ואם לא יתחטא" -
33 תימה: מה ענין זה למהלוקא? אפילו לרבי מאיר
34 למה ליה הלא ברהב' מקומות דהו (ויקרא יד)
35 "ורחץ במים וטהר" ולא הו'ריך לומר ואם לא
36 ירחץ לא יטהר? וכן לומר: דלא דמי דהתם
37 מלואא דפטישא, וכן דמעה ואת עשה הקדש
38 ברוך קודם, אם לא עשה - לא יצא. אבל כתיב
39 משמע קצת שזאל לישן תנאי, מרדכיב דהא
40 יתחטא" דהיי כפול כתיב: אם יתחטא בו - טהר.
41 ולא כתיב ויתחטא ויטהר - ולא דמי ציור ממי
42 "ורחץ וטהר". אין תורמין מן התלוש על
43 המוצר - פירש בקונטרס: (ח) "ראשית אתך יחיב
44 בתרומה, דכתיב (דברים ח) "ראשית דגן
45 דבעינן מדי זמירנא, ואם כן הו' מן תרומה על
46 הפטור. וקשה דאם, כן לדריש תלוש נמי, קודם
47 שתמחה ליה חיי תרומה, שדרי לא מדיקן וליתא,
48 דהא אמר בעלמא (ערובין פ"ג.א.ב) בעתה ראשון
49 שהקיימו בשבולים - עי' פסוקי משנה גרולה
50 למעשה ומנהי! ועוד קשה: מהיאי דאמר
51 (תרומות פרק א' משנה י') ה'תרום מדרב ענגרי
52 מלאכתו, דהיינו אתר מירוח. על דבר שלא נגמרה
53 מלאכתו, והיינו קודם מירוח - תרומתו תרומה.
54 לכן ריאה לרבינ' יצחק: דא מוחזר פטור -
55 נפק לן מרדכיב' יצמנר", דריש בספרי: "מעבר
56 - ולא מן המוחזר. דהא קרא תלוש מירי, ועל
57 כרחך אתא למימר: ממנו אפילו בדיעבד נמי
58 אסור. דאי משום לכותבתא אתא - תיפוק ל'
59 משום דכתיב "ונקר", ומוחזר לאו מדיקן דהא
60 אלא שמע מינה דפטול אפילו בדיעבד במחזור.
61 הוהאי דמעשר שהקיימו בשבולים ומנהי
62 בדיעבד - מיידי תלוש, וקודם מירוח.

צד

40 תרומה על פירות ערונה זו מחזרבים", "פירות ערונה זו מחזרבים יהיו תרומה על פירות
41 ערונה זו תלושים לכשתלשו" ונתלשו, מהו? אמר ליה: כל שברו - לאו במחזר
42 מעשה דמי. איתביה: האומר לאשה "הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיר" או "לאחר
43 שתשחרר" או "לאחר שאתמחר" או "לאחר שגמות בעליך" - לאחר שגמות
44 אחותיך" - לאחר שתלויך ליד יבמוי" - אינה מקודשת. בשלמא כיהו - לאו בירו,
45 אלא גר - הו' בירו' - גר נמי לאו בירו, דאמר רבי תיאי דאבא אמר רבי יוחנן:

קִפְחוֹ
הוֹסֵפוֹת

1 גַּר צִדְדֵי שְׁלֹשָׁה מִשְׁפַּט כְּתוּב בִּי בְרִיךְ — נִרְאָה וְדָקָה בְּקִבְלָת מִצְוַת הוּא דְבַעֲיָן שְׁלֵשָׁה,
2 אֲבָל מִטְבִּילָה — בְּרִי שְׁלֵשָׁה אִם בְּכַר קִיבֵל עֲלָיו וְנִצְוָה. וְרֵאשִׁי מוֹחֵדֵי אֲדִימֹת (מ.ה.א.),
3 בְּדָמָא רַחֲמֵי הוּוּ דְהוּוּ קִרְיָ לִיה רַב אֲמַרְנָא. פִּרְשֵׁי: מִשּׁוּם דְּמַל אֲלָא טַבֵּל. אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
4 כּוּי לִי: מִי טַבֵּל לְקִרְיָ? כְּלָמָר, וְכִי לֹא רָאָה קִרְיָ מִימֵי דְרַבְרִי טְבִיל — אֲמַן כּוּי אֲשֵׁמַע
5 מִדְּמַרְשֵׁי מִבְּטִילַת קִרְיָ. מִדְּמַרְשֵׁי וְלֵא בַעֲיָן שְׁלֵשָׁה.

6 וּמְדוּ, קֵשָׁה מְדוּ דָאֵר (מ.ג.ב.) דְּמוֹשִׁיכִין
7 אֲתָהּ מְבִישׁ עַד צוּרָה. וְשֵׁנִי לְמִדְרֵי הַבְּמִישׁ
8 וְשִׁבְעִים מִבְּרִיחֵי וּמוֹרֵעִין לִי מִקְצַת מִצְוַת לֵוִי
9 וְנִקְצַת מִצְוֹתָי. וּפְרִיךְ: הֲוֵא בַעֲיָן שְׁלֹשָׁה מִשְׁפַּט
10 חֲנִי שְׁלֹשָׁה. אֲלָמַן מִשְׁמַע דְּלִטְבִּילָה גַּמִּי בַעֲיָן
11 שְׁלֵשָׁה וְשֵׁנִי לְמִדְרֵי: וְרֵאשִׁי לְמִצְוַה בַעֲיָן שְׁלֵשָׁה
12 אֲבָל לֹא לְעַבֵּב. אִי מִי כִי שִׁלְמָה דְרָאָה דְבַעֲיָה
13 שְׁלֵשָׁה — חֲיִינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם קְבֻלָּת מִצְוַת. וְאֵם
14 תִּמְרָה: מִשּׁוּם קְבֻלָּת מִצְוַת נְגִי, אֲמַרִי בַעֲיָן
15 שְׁלֵשָׁה: הֲרֵי הוֹרָאֵת הַלּוּאֹתָ (ד.ב.ב.) דְּרִין
16 מִשְׁפָּט. וְאֲפִילוּ כִּי: אֲמַרְנִין סְנַתְרִין (ד.ב.ב.) דְּרִין
17 אֲפִילוּ חֲדָיו וְשֵׁנִי לְמִדְרֵי: דְּלֵג לֵג לְחֻשׁוֹת לְגִילּוֹת
18 חֲבֻלוֹת לְעוֹלָם בְּעַד שְׁלֵשָׁה. דְּעַל הוּוּ אֲדִיכָא
19 לְאִקְשֵׁי קִלְקֵלָא לְחֻמְרָא — לְחֻמְרָא מִקְשִׁין,
20 וְאֵם תִּמְרָה: אֲמַן כּוּי לְבַעֲיָן מוֹמַחֵן בְּמֵי מִלּוֹת
21 חֲבֻלוֹת וְשֵׁנִי לְמִדְרֵי: וְלִטְבִּילָה עֲבִידִין.

22 דְּבַעֲיָן בִּישָׁן (פ.ה.ב.) עוֹד אֲמַר רַבִּי רֵבְבִי
23 נִטְבָּלָה: רַבְרִי כְּוִינֵי לְרוֹחִיתִיבִים — וְנִמְשַׁע בְּכֵי
24 עֵין, אִף עַב גַּב שְׁאִינִן מוֹמַחֵן, דְּעַל כִּרְחֵךְ הִשְׁתָּא
25 לִיכָא מוֹמַחֵן, שְׁהִי אִין סְנַתְרִין, לְדִירוֹתִיבִים
26 מִשְׁמַע דִּירוֹרֵת עֲלֵם.
27 **אֲלָא** מַעֲתָה הַנּוֹתֵן פִּרְשֵׁי: מִשְׁפַּחְתּוֹ כּוּי —
28 תִּמְרָה: אֲמַרִי אֲבָל מִשְׁנֵי נְגִי: בְּכָא מִי מִימֵר
29 דְּמוֹדֵק לִי תִלְתָּא. כְּדִמְשֵׁנִי לְעִיל, וְאִם אֲדִיכָא
30 בְּרִיז שׁוֹן לְמִדְרֵי: דְּסוּגֵי אִין אֲתִיב מִבְּנָאן אֲרַמִּי
31 בִּיבּוֹת (מ.ג.ב.) עֲבַר אִין חִיבִי בְּקִבְלָת מִצְוַת לֹאֲרִי
32 שְׁחָרֵי, לְפִי שְׁחָרֵי חִיבִי קוֹדֵם שְׁחָרֵי מִבְּנֹת
33 אִשָּׁה, אִם בְּשַׁעַת קִיבּוּי הוּוּ מִטְבִּילִין אֲתוּר כּוּי
34 לְקַבֵּל מִצְוַת. וְלִקְבֵל לֹאֲרִי שְׁחָרֵי — הִיטֵי
35 טְבִילָה גַּר, וְהִדְחִיא אֲבָל בַּעֲיָן שְׁלֵשָׁה.

36 **נְהִי** דְּלִמְעַשֵׂה בְּרִיז לְקִרְשֵׁי — הוּוּ דְרִין גַּב
37 לְבַעֲיָן דְּמִשְׁנֵי לְעִיל הֵבִי.
38 **וְאֲמַר** רַבִּי תַנְיָנָא לֹא שֵׁנִי אֲלָא שְׁאִין אֲשֵׁתוֹ
39 מְעֻבְרָת — פִּרְשֵׁי: בְּקִיטְרֵס: דְּאִדְרִי
40 אֲלִיכָא דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב. דְּאִילוּ רַבְנֵי — אֲפִילוּ
41 אֲדָם מְקַבֵּל דְּרַבִּי שֵׁנִי לֹא אֲבָל לְעוֹלָם. וְאֵם אִין
42 מְעֻבְרָת לֹא כִלּוֹם הוּוּ. וְאֵם תִּמְרָה: מִנָּא לִיה
43 לְרַבִּי תַנְיָנָא דְּאִדְרִי: שְׁכָאֵן אֲשֵׁתוֹ מְעֻבְרָת רַבִּי
44 אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב הוּוּ: וְלִמְנָא אֲדִיכָא אִין אִף מְעֻבְרָת
45 מְעֻבְרָת, וְרַבְנֵי הוּוּ, וְאֵם כִּי אֲמַרִי קִאֲמֵר "לֹא
46 שְׁנִי? וְשֵׁנִי לְמִדְרֵי: מִשּׁוּם דְּבִבְלָה בְּרִיתָא דְּבִסְמִיךְ
47 דְּרֵי אֵת מִקְדֻשָּׁתָא לִי לֹאֲרִי שְׁאֲתַנְיָרִי: רַב דְּקִטְנֵי,
48 רַבִּי מִנְיָא אֲדִיכָא מִקְדֻשָּׁתָא, וְלֹא נְגִי מִבְּרִיתוֹ כּוּי
49 'אֵם לִידָה אֲשֵׁתֵךְ נִקְבְּהִי כּוּי — אֲלָמַן קִסְבֵּר
50 דְּאֲפִילוּ: רַבִּי מִנְיָא מוֹרֵד אֲדִיכָא מִקְדֻשָּׁתָא הִיכָא
51 דְּאֲמַר לִיה 'אֵם לִידָה אֲשֵׁתֵךְ נִקְבְּהִי. וְרַבִּי מִנְיָא
52 וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֲמַר: דְּרַבִּי אֲדִיכָא, וְרַבִּי מִנְיָא
53 לְפִיכֵךְ אֲתָה רַבִּי תַנְיָנָא לְפִרְשֵׁי לֵאל אֲמַר רַבִּי

54 אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב אֲלָא מִשְׁמַע אֲשֵׁתוֹ מְעֻבְרָת וְכִי,
55 כְּפִרְשֵׁי: דְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב מִימֵי רַבִּי רֵבְבִי,
56 דְּרַמְדוּ לִי 'אֵם לִידָה אֲשֵׁתֵךְ נִקְבְּהִי: לֹא כִלּוֹם הוּוּ.
57 וְנִרְאָה דְרַק עַב גַּב וְהִדְבַּחַת כְּרִיבִי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב
58 בְּעִלְמָא, דְּקַבְּ תַנְיָנָא דְּרַבִּי אֲדִיכָא לִיה חֲלִיבָתָא כְּוִיתִי,
59 וְלֹא מִבְּרִיתוֹ נִתְנִי אֲדִיכָא אֲמַר: אֲדִיכָא מְקַבֵּל דְּרַבִּי שֵׁנִי
60 כֹּל לְעוֹלָם. דְּהָא פְּלִגְנֵי בְּבָבָא מִצְעִינָא (ס.ה.ג.) רַב
61 נִתְנֵן דְּרַבִּי הוּוּנָא מְבִישֵׁי פִירוֹת דְּקַל לְחַבְרֵי: רַב
62 הוּוּנָא אֲמַר: עַד שֵׁלָא אֲבָל לְעוֹלָם יְכוּל לְחוּרֵי בּוּ
63 מִשְׁבָּא לְעוֹלָם — אִין יְכוּל לְחוּרֵי בּוּ, וְאִדָּם מְקַבֵּל

64 דְּרַבִּי שֵׁלָא בָּא לְעוֹלָם. וְרַבִּי נִתְנֵן אֲמַר: אֲפִילוּ בָּא לְעוֹלָם יְכוּל לְחוּרֵי בּוּ, וְאִדָּם מְקַבֵּל
65 דְּרַבִּי שֵׁלָא בָּא לְעוֹלָם. וְרַבִּי נִתְנֵן אֲמַר: אֲפִילוּ בָּא לְעוֹלָם יְכוּל לְחוּרֵי בּוּ, וְאִדָּם מְקַבֵּל

1 צִדְדֵי שְׁלֹשָׁה — יִשְׂרָאֵל, שְׁנוֹקְקִי לֹא הִטְבִּילוּ וְלִחְדִישֵׁי מִקְצַת מִצְוַת לְקוֹת מִצְוֹתָי,
2 כְּדָמָר בִּיבּוֹת (מ.ה.א.) מִשְׁפַּט כְּתוּב בִּיז — 'מִשְׁפַּט אֲחִירִי יִהְיֶה לְכַמֵּן כְּנֹג אֲבָרָה.' מִי יִשֵּׁב
3 דְּמוֹדֵקֵי לִי — הֲלֵכֵךְ לֹא בְּרִיז אֲדִיכָא. וְרַבִּי נְגִי הוּוּ קִדּוּשִׁין — הוּוּלָא וְכִדּוּ לְשִׁרְתָּהּ
4 וְלִקְדֻשָּׁתָּהּ. וְרַבִּי: הֲרִיבִי: מְעִיקָא בְּחַפְזָא וְהוּוּ מְעִיקָא בְּחַפְזָא וְהוּוּ מְעִיקָא בְּחַפְזָא
5 גְדוּל מוֹתָ, חֲבִי גְרִיסֵךְ הַנּוֹתֵן פִּרְשֵׁי: אֲשֵׁמַע
6 וְאֲמַר הֲרִי אֵת מִקְדֻשָּׁתָא לִי לֹאֲרִי שְׁאֲנִירֵי אִיטָה
7 מִקְדֻשָּׁתָא — אֵם גִּירְשָׁה. חֲבִי מִנִּי הוּוּ קִדּוּשִׁין
8 לְרַבִּי יוֹחֲנָן? בְּרִיז לְקִרְשֵׁה — בְּתַמְנָה: כִּי בְּרִיז
9 לְקִרְשֵׁה. וְרַבִּי: גִּירְשָׁנָה? שְׁמַא לֹא תִרְחַעֵה
10 בְּקִדּוּשֵׁי תַפְשׁוּם דְּבַעֲיָן רַבִּי אֲשֵׁמַע — מוּדָא
11 לֹא אֲדִיכָא: מִשְׁמֹשׁ דְּאִין בְּרִז לְקִרְשֵׁה שְׂבִירְשָׁה
12 וְרַבִּי קִדּוּשִׁין: וְלֵא מִימֵי. תַפְשׁוּם דְּבַעֲיָן רַבִּי
13 אֲשֵׁמַע נְגִי — דְּלֹא הוּוּ קִדּוּשִׁין דְּהִשְׁתָּא חֲלִין
14 כְּלִשְׁבִירְשָׁנָה. וְלִמְנָא כִּי חֲבִי דְהַפְסֵי בָּא,
15 כְּלָמָר, לְחִבִּי מִסְפָּקָא לִיה לֹאֲרִי אֲשֵׁמַע אֲשֵׁמַע אִיטָה
16 מִשּׁוּם דְּאִיכָא לְמִימֵר: לְמִנָּא סְבִירָא כִּי מִנּוּ דְאִי
17 בַעֲיָן קִדּוּשֵׁי הִשְׁתָּא מְקִישֵׁי — תַפְסִי בַה קִדּוּשִׁין
18 אֲלָא נִתְנֵן מִן מַהֲשָׁתָא. אֲבָל מְקִישָׁת אֲשֵׁתוֹ לֹא
19 חִוִּיא הִשְׁתָּא לְמַתְּסָן קוֹדֵשִׁי, שְׁחָרֵי מִקְדֻשָּׁת
20 וְעוֹמֵד. תַנְיָא כְּוִיתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחֲנָן — דְּכַל שְׁבִידוֹ
21 לֹא מִבְּחֹסֵר מַעֲשֵׂה יְמֵי. אֲבָל אֵם אֲבִי
22 מִשְׁחַלְשֵׁי תְרוּמָה וְתַלְשֵׁי וְכִדְרֵי קִימִין —
23 הוּוּלָא וְכִדּוּ לְתוֹלֵשׁ וְלַחֲשֵׁי: יְהִי לִי בְּאִפְסִין
24 מִן שְׁאִין בְּרִיז, דְּקִסְבֵּר: אֲדָם מְקִישֵׁי וּמְקַנֵּה דְרַבִּי
25 שֵׁלָא בָּא לְעוֹלָם. לְכַשְׁבִּיאוֹ שִׁישֵׁי — שְׁפִירִין אֵל
26 הִבְיָא שִׁישֵׁי, וְאִין בְּרִיז לְתַלְשֵׁי וְלַחֲשֵׁי.
27 דְּרַבּוּבָא שֵׁלָא בְּרִיזָא הִיכָא — לֹא מוֹחֵדֵי
28 הוּוּ, כְּדָמָר בְּרַאשׁ הַשְּׁנָה (מ.ה.א.) מִיְעֻשָׁת אֵת
29 הַתְּבוּבָא לִשְׁלָא, אֵת לְקִרְשֵׁי שֵׁלָא אֲלָא
30 שִׁלְשֵׁי, אֲבָל בְּשַׁחַת — אֵת שְׁקֵי עַל פִּי שֵׁלָא
31 נִתְבַּשְׁלוּ הַרְעִינִין שִׁישֵׁי, אִם אֲפִילוּ עֲרִיין לֹא
32 לְכַלְבֵּי חֲדִישִׁים — שַׁחַת מִיָּדָה הוּוּ, וְרֵאשִׁי לְקִצֵּר
33 וְלַחֲשֵׁי לְבַהֲמָה, דְּמִיָּד עֲרִינֵיכֵן חֲשׁוּב הוּוּ.
34 אֲבָל בָּאֵם — אֲשַׁתְּכָא אֲדִיכָא מְבַחֵשׁ רַכִּים, וְלִקְשֵׁן
35 מִפְּרֵשׁ מִנִּי לְשׁוֹן אָנָם. לֹא — דְּכִדּוּן דְּלֹא חֲשִׁיב
36 אֲדִיכָא לִי עַל חִילָה עֲלֵי כִי תְרוּמָה לְמַפְרֵי. וְרַבִּי אֲבָל
37 — שַׁחַת מְבַעֵל וְעוֹלָם מִן אֲדִיכָא, וְשֵׁנִי בִּיז
38 לְכוֹף. וְכִדְרֵי בַעֲרִיבִין (מ.ט.ג.) דְּלֹא אֲיַבְעוּל
39 וְיִזְרָא — שֵׁלָא גְדוּל יוֹרֵת. כְּמִנָּא אֲוִלָּה — אֲחִרִיב
40 תַנְיָנָא קִאֲמֵר כְּמִנָּא פִרִישׁ רַבִּי תַנְיָנָא אֲמַתִּינִין
41 דְּאֵם אֲשֵׁתוֹ מְעֻבְרָת דְּרַבִּי קִימִין, אֲלָמַן. דְּרַבִּי
42 שֵׁלָא בָּא כִלּוֹם לְעוֹלָם — הוּוּ דְרַקִּין מְקַבֵּה, אֲבָל
43 אֲבָל מִקְצַת — מְקַבֵּה. כְּמִנָּא 'אִי בְרִיבָה — כְּסִירָא
44 לִיה, דְּקִאֲמֵר לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב בְּשַׁחַת —
45 הִכָּא מְעֻבְרָת נְגִי שְׁחֹכֵר עוֹבֵרָה, וְכִדְרֵי
46 אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב, אִין אֲבָר כִּי יוֹסֵף סְבִירָא לִיה
47 דְּאֲפִילוּ בָּאֵם אֲמַרֵה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר — הִכָּא אֲפִילוּ
48 לֹא חֲוִיר אֲמַר רַבִּי תַנְיָנָא מְקִדְשָׁתָּה, לְרַבִּי רַבִּי
49 אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב. וְכִדְרֵי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב קִימָא
50 לֵךְ מִשְׁבֹּתָן עַב וְנִקֵּי. דְּבִי כִּיבִישָׁא — שְׁדֵה לֵךְ
51 בְּתֵי הַבְּעַל, שְׁרִיחֵי מִנִּי גִשְׁמִים. אֲבָל בְּשַׁחַת דְּבִי
52 שְׁקֵא — דְּבִי שְׁדֵה בְּתֵי מִשְׁחָרְקֵי, שְׁבִירְשָׁה
53 לְהַשְׁקוּת — דֵּלֵא אֲמַר, דְּהִבְרָא דְּפִסְדֵיהּ כִּי לֹא
54 מִשְׁקָה לֵךְ כְּרִמְיֵיהּ עַב. הֲלֵכֵכָא מִי שֵׁלָא בָּא
55 לְעוֹלָם כִלּוֹם הוּוּ. אֲפִילוּ שַׁחַת יְבִי שְׁקֵא —
56 הוּוּלָא הַגִּיעֵי לְכַלְל שַׁחַת. וְרַבִּי הִבֵּל — בִּין
57 לְרַבִּי בִּין לְרַבִּי יוֹסֵף חֲוִיר כִּיבִישָׁה בַעֲיָן, וְהִמָּא
58 דְּשַׁחַת. דְּהָא נְגִי שֵׁלָא בָּא כִּיבִישָׁה הוּוּ, שְׁנִמְדוּ
59 בְּרִיז שְׁמִישׁ. מִי שֵׁלָא בָּא לְעוֹלָם — בִּיאָה גְּמֹרָה, כִּי
60 הִכָּא דְלֹא הִבְיָא שִׁישֵׁי.

1 **גַּר צִדְדֵי שְׁלֹשָׁה. מִיָּא מְעִיקָא — 'מִשְׁפַּט' כְּתוּב**
2 **בִּיה, בְּרִיז, מִי יִימֵר דְּמוֹדֵקֵי לִיה הֲנִי תִלְתָּא?**
3 **מִתְקֵי לֵה רַבִּי אֲבָא בְּרַם מְוִל: אֲלָא מְעַתָּה, הַנּוֹתֵן**
4 **פְּרוּבָה לְשַׁחַתָּה, וְאֲמַר "הֲרִי אֵת מִקְדֻשָּׁתָא לִי**
5 **לֹאֲרִי שְׁאֲשַׁחַתְרִירִי" הֲכִי נְגִי דְהוּוּ קִדּוּשִׁין? — הֲכִי**
6 **אֲשַׁחַת?! הֲתָם — מְעִיקָא בְּהַמָּה, הִשְׁתָּא — דַּעַת**
7 **אֲחִירָה. — וְאֲלָא הֲ דָאֲמֵר רַבִּי אֲשֵׁמַע: הַנּוֹתֵן**
8 **פְּרוּבָה לְאֲשֵׁתוֹ, וְאֲמַר לֵה "הֲרִי אֵת מִקְדֻשָּׁתָא לִי**
9 **לֹאֲרִי שְׁאֲנִירֵי" — אִינֵה מְקִדְשָׁתָּה. הֲכִי נְגִי לְרַבִּי**
10 **יוֹחֲנָן דְהוּוּ קִדּוּשִׁין? — נְהִי דְכִדּוּן לְגִירְשָׁה, בְּרִיז**
11 **לְקִרְשֵׁה?! תַפְשׁוּם דְּבַעֲיָן רַב אֲשֵׁמַע: הַנּוֹתֵן שְׁתֵּי**
12 **פְּרוּבֹת לְאִשָּׁה, בְּאַחַת אֲמַר לֵה "תְּתַקְדֵּשׁ לִי הַיּוֹם",**
13 **וּבְאַחַת אֲמַר לֵה "תְּתַקְדֵּשׁ לִי לֹאֲרִי שְׁאֲנִירֵי"**
14 **— תַפְשׁוּם מְוִיָּה דְלֹא הוּוּ קִדּוּשִׁין! — דְלִמְנָא בִּי**
15 **הֲכִי תַתְּפִי קִדּוּשִׁין הִשְׁתָּא — תַפְסִי נְגִי לֹאֲרִי כֵן.**
16 **תַנְיָא כְּוִיתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחֲנָן: אִין תוֹרְמִין מִן תְּהַלְשֵׁי עַל**
17 **הַמְּחֻבֵּר, וְאֵם תַרְם — אִין תוֹרְמֹתָ תוֹרְמָה. בְּיַצֵּד?**
18 **אֲמַר "פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ תִלְשִׁין הֲוִי תוֹרְמָה עַל פִּירוֹת**
19 **עֲרוּגָה וְזוֹ מְחֻבֵּרָתָא, "פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ מְחֻבֵּרָתָא הֲוִי**
20 **תוֹרְמָה עַל פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ תִלְשִׁין" — לֹא אֲמַר כְּלָם.**
21 **אֲבָל אֲמַר "לְכַשְׁבִּיאוֹ שִׁישֵׁי וְתַלְשֵׁי — דְכְּרִיזוּ קִימִין, יְהִי**
22 **עַל כֵּן אֲמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב: אֲפִילוּ אֲמַר "פִּירוֹת**
23 **עֲרוּגָה וְזוֹ תִלְשִׁין הֲוִי תוֹרְמָה עַל פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ**
24 **מְחֻבֵּרָתָא" — "פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ מְחֻבֵּרָתָא הֲוִי תוֹרְמָה עַל**
25 **פִּירוֹת עֲרוּגָה וְזוֹ תִלְשִׁין לְכַשְׁבִּיאוֹ שִׁישֵׁי וְיִתְשֵׁל"**
26 **וְתִבְיָאוּ שִׁישֵׁי וְתַלְשֵׁי — דְכְּרִיזוּ קִימִין, אֲמַר רַבְּהִי: לֹא**
27 **אֲמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב אֲלָא בְּשַׁחַת, אֲבָל בָּאֵם —**
28 **לֹא. רַבִּי יוֹסֵף אֲמַר: אֲפִילוּ בָּאֵם. מִיָּא מִשְׁמַע דְּהָא**
29 **אָנָם לִישְׁנָא דְּבַחְזֵלְמָא הוּוּ? אֲמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: דָּאֲמַר**
30 **קִרָא "הֲלֵכֵכָּהּ כְּמִנָּא רֵאשִׁי". כְּמִנָּא אֲוִלָּא הָא דְתַנְיָא: "הַ**
31 **הוּוּ מְקַבֵּל לִי: אֵם לִידָה אֲשֵׁתֵךְ נִקְבְּהִי מְקַבֵּל אֲשֵׁתֵךְ לִי"**
32 **— לֹא אֲמַר כְּלָם. וְאֲמַר רַבִּי תַנְיָנָא: לֹא שְׁנֵי אֲלָא**
33 **שְׁאִין אֲשֵׁתוֹ מְעֻבְרָתָא, אֲבָל אֲשֵׁתוֹ מְעֻבְרָת — דְכְּרִיזוּ**
34 **קִימִין. כְּמִנָּא? אִי פְּרָבָה — כְּשֹׁחֵפֵר עוֹבֵרָה, אִי פִי**
35 **יוֹסֵף — אִף עַל פִּי שֵׁלָא חוֹפֵר עוֹבֵרָה, וְאִיכָא דָאֲמַרִי:**
36 **אֲמַר רַבְּהִי: לֹא אֲמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּן יַעֲקֹב אֲלָא**
37 **בְּשַׁחַת דְּבִי כִיבִישָׁא, אֲבָל בְּשַׁחַת דְּבִי שְׁקֵא — לֹא.**
38 **רַבִּי יוֹסֵף אֲמַר: אֲפִילוּ בְּשַׁחַת דְּבִי שְׁקֵא. כְּמִנָּא אֲוִלָּא**
39 **הָא דְתַנְיָא: הַאוֹמֵר לְהִבְרִיז "אֵם לִידָה אֲשֵׁתֵךְ נִקְבְּהִי**
40 **מְקִדְשָׁתָא לִי" — לֹא אֲמַר כְּלָם, וְאֲמַר רַבִּי תַנְיָנָא: לֹא**
41 **ש**

הוא חָכָא. אָמְרִין לָהּ: מַה אֶת בְּעֵינַי מִיְנִיחָה? אָמְרָה לֹא: חֲמִית הָיִיא אֶתְתָּא בְּחִלְמַי תִּנְיִיתָא דְבֵייתָא מִיתְבְּרָא. אָמְרִין לָהּ: דָּאת מוֹלִיד בַּר דְּכַר, וּבְעֵלְהָ דְהָיִיא אִיתְתָּא מְוִית.

כַּד אֶתְתָּא רַבִּי לְיַעֲזָר, תְּנִין לֵיהּ עוֹבְדָא. אָמַר לֹא: קְטַלְתוּן נַפְשִׁי! לְמַה? שְׂאִין הַחֲלוּם הוֹלֵךְ אֵלָּא אַחַר פְּתוּנֵו. שְׁנַאֲמַר (בראשית מא): **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הַיָּהּ.**

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַחֲלוּמוֹת – הוֹלְכִין אַחַר פְּתוּנֵיהוּן. הוּיץ מִן הַיּוּן. יֵשׁ שׁוֹתֵה יוּן וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ שׁוֹתֵה יוּן וְרַע לוֹ. תְּלִמִיד חָכֵם שׁוֹתֵה – וְטוֹב לוֹ, עִם הָאֲרִיץ שׁוֹתֵה – וְרַע לוֹ.

חַד בַּר נֶשׁ אֶתְתָּא לְגַבִּי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחִלְמַי רְגְלֵי קַטִּינָא. אָמַר לֵיהּ: דְמוֹעֵדָא מְוִיתִי וְלִית מִיכַל קוֹפֵד.

אֶתְתָּא חַד חוֹרֵן לְגַבִּיהּ, אָמַר: חֲמִית בְּחִלְמַי רְגְלֵי מוֹסְבָלָא. אָמַר לֵיהּ: מוֹעֵדָא מְוִיתִי וְאִית לָךְ קוֹפֵד סְגִי.

חַד תְּלִמִיד מִן דְּרַבִּי עֲקִיבָה הוּהוּ יְתִיב, וְאֶפְוִי מְשַׁנְיִין. אָמַר לֵיהּ: מַהוּ פִּזָּה? אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחִלְמַי תְּלַת מִלִּין קְשִׁיין. בְּאֶדְרַת אֶתְ מְוִית. וְנִסְכֵּן לִית אֶתְ חֲמִי. וּמַה דָּאת זְרַע לִית אֶתְ כְּנֶשֶׁ.

אָמַר לֵיהּ: תְּלַתִּיהוּן טְבִין אִינִין! בְּהַדְרָא דְאוּרִייתָא אֶתְ מַתְרוּמְמָא. וְנִסְיִן לִית אֶתְ חֲמִי, וּמַה דָּאת זְרַע לִית אֶתְ כְּנֶשֶׁ, מַה דָּאת מוֹלִיד לִית אֶתְ קַבֵּר.

הַדְרָן עֲלֵהּ הַמוֹלִיד שִׁירוֹת

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

[דף כ"ח ע"א]

מתני' פָּרֶם רְבֵעִי – מְצִינִין אוֹתוֹ בְּקוּזוֹת שֶׁל אֲדָמָה. וְשֶׁל עֶרְלָה – בְּחֶרְסִית. וְשֶׁל קַבְרוֹת – בְּסִיד, וּמְמַחָה וְשׁוֹפֵף. אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשִׁבְעֵית. אֲכַל בְּשֶׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ – הִלְעִימָהוּ לְרִשְׁעֵ וְיָמוֹת.

וְהַצְנוּעִין – מְנִיחִין אֶת הַמְּעוֹת וְאוֹמְרִים: "כָּל הַנֶּלְקָט מִזֶּה – מְחַלֵּל עַל הַמְּעוֹת הָאֵלֶּה".

גמרא פָּרֶם רְבֵעִי כו'. זִוְגָא שְׂאֵל לְרַבִּי: מַה נִּתְנִי: פָּרֶם רְבֵעִי אוֹ נֶטַע רְבֵעִי? אָמַר לֹא: פּוֹקוּן שְׂאֵלוֹן לְרַבִּי יִצְחָק רֹבָא, דְּבַחְנַת לֵיהּ כָּל מַתְנִיתָא. נִפְקוּן וְשְׂאֵלוֹן לֵיהּ. אָמַר לֹא: קַדְמִיָא – פָּרֶם רְבֵעִי. וְתִנְיִנָא – נֶטַע רְבֵעִי.

רַבִּי זְעִירָא מְקַבֵּל לְסַבְיָא דְהוּוֹן בְּיוֹמוֹי דְרַבִּי יִצְחָק רֹבָא, דְלָא בְּחָנֵן כָּל מַתְנִיתָא מִיְנִיהּ.

תַּנְי: בְּרַם רַבְעִי – מְצִינִים אוֹתוֹ בְּקוֹזוֹת אֲדָמָה. שֶׁהוּא לְשַׁעָה. וְשָׁל עֲרָלָה בְּחַרְסִית, בְּחִינּוּרָא, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִיֶּכֶן. וְשָׁל קְבֻרוֹת בְּסִיד, דִּהוּא יוֹתֵר מִיֶּכֶן.

תַּנְי רַבִּי תַחְלִיפָא בְּן שְׂאוּל: אִם הָיוּ יְהוּדוֹת – תּוֹלָה בְּהֵן אֲנִי חֲבִיבִית.

רַבִּי זְעִירָא בְּעָי: לְמָה לִּי נֵן אָמְרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מָה שֶׁהוּא? בְּהָדָא דְתַנְי: אֵילָן שֶׁל הַקֶּדֶשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא. בְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה – מִפְּתָמִין אוֹתָנָן בְּפִתְחֵימִין.

בֵּית מְנוּגָע – נוֹתְנִין עָלָיו אֶפֶר מְקֻלָּה. מְקוּם הַרוּג – בְּדָם. מְקוּם עֲגֻלָּה עְרוּפָה – בְּחַגוּרָה שֶׁל אֲבָנִים. וְחָשׁ לומר שְׂמָא אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פִּירוֹתָיו הוּא! וְלֹא בֶן תַּנְי: אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פִּירוֹתָיו – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא, וּמְטַעֲיָנִין אוֹתוֹ אֲבָנִים, וּמְבַחֲתִין לִיהֵ דֵי עֶבֶד. תַּמּוֹן – דְּלֵא יִתִּיר פִּירוֹי. בְּרַם הַכָּא – דֵּי עֶבֶד לְכַתְּחִילָה.

[דף כ"ח ע"ב]

רַבִּי יוֹנָה בְּעָי: וְלָמָּה לִּי נֵן מְרִין: הוּמָא, בְּהוּמָא שֶׁל סִיקְרָא, זָכַר לְמִזְבְּחָא: כִּי דְתַנְיָנָן תַּמּוֹן: הוּמָא שֶׁל סִיקְרָא חוּגְרוּ בְּאֲמַצְעָה, לְהַבְחִין בֵּין דָּמִים הַעֲלִיּוֹנִים לְדָמִים הַתַּחְתּוֹנִים! תַּנְי רַבִּי הֵיִיא: סוֹקְרִין עָלָיו בְּסִיקְרָא: "הַקֶּדֶשׁ".

רַבִּי יוֹסִי וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – אָמְרוּ דְבַר אֶחָד! כְּמָה דְרַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין, בֶּן רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֵין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי יוֹסִי יוֹדִי לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדִי לְרַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יוֹסִי יוֹדִי לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שְׂאִין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדִי לְרַבִּי יוֹסִי, שְׂאִין דְרַף הַחֶבֶר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ דְבַר שְׂאִינוֹ מִתּוֹקָן.

מִנְיָן לְצִיּוֹן? רַבִּי בְּרַכְיָה בְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר בֵּת יַעֲקֹב, בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא דְבֵרְת חוּרְוִן. רַבִּי יוֹסִי אָמַר לָהּ, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִנְיָא דְבֵרְת חוּרְוִן. רַבִּי יְחֻזְקָאֵל, רַבִּי עוֹזִיאֵל בְּרִיהַ דְרַבִּי חוּנְיָא דְבֵרְת חוּרְוִן בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא דְבֵרְת חוּרְוִן: וְטַמְא טַמְא יִקְרָא, כְּדִי שֶׁתֵּהָא הַטּוֹמְאָה קוֹרָא לָךְ בְּפִיָּךְ, וְאוֹמַרְתָּ לָךְ: "פְּרוֹשׁ!"

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי נְחֻמָּן: (יחזקאל לט) וְעִבְרוּ הָעֵבְרִים בְּאַרְץ וְרָאָה עֵצִים אָדָם וּבָנָה אֲצִלוּ צִיּוֹן. מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל הָעֵצִמוֹת. אָדָם – מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל הַשְּׂדֵרָה וְהַגּוֹלְגוֹת.

וּבָנָה – מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל אֲבָן קְבוּעָה. אִם אוֹמַר אֶתְּ עַל תְּלוּשָׁה, אֵף הִיא הוֹלְכַת וּמְטַמְא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲצִלוּ – בְּמָקוֹם טְהוֹרָה. צִיּוֹן – מִכָּאֵן לְצִיּוֹן.

תְּנִי: מִצָּא אֶבֶן אַחַת מְצוּיָיִנָה, אַף עַל פִּי שְׂאִין מְקִימִין בָּן – הַמֵּאֲהִיל עָלֶיהָ טָמֵא. אֲנִי אוֹמֵר: מֵת מְצוּיָיִן הָיָה נִתְּוֵן תַּהְתִּיחַ.

הָיוּ שְׂתִימִים, הַמֵּאֲהִיל עָלֶיהֶן – טָהוֹר, וּבִינְיָהוֹן – טָמֵא. הָיָה חֲרוֹשׁ בְּנִתִּים – תְּרֵי הֵן בִּיחִידוֹת. בִּינְיָהוֹן – טָהוֹר, וּמְכִיבוֹתֵיהֶן – טָמֵא.

תְּנִי: אֵינן מְצוּיָיִנִין עַל הַבֶּשֶׂר, שְׂמָא יִתְאַבֵּל הַבֶּשֶׂר.

רַבִּי יוֹסֵפִי בַר שִׁינָס בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי מְנָא, וְלֹא נִמְצָא מִטְמֵא טָהוֹרוֹת לְמַפְרָע? אָמַר לֵיהּ: מוּטָב שְׂיִתְקַלְקְלוּ בּוֹ לְשַׁעֲרָה, וְאַל יִתְקַלְקְלוּ בּוֹ לְעוֹלָם.

חֲבֵרִיאֵי אֲמָרִי: יֵאוֹת אָמַר רַבִּין שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל! וְקָשְׁיָא עַל דְּרַבְּנִין: לֹא בִּיּוֹם הוּא מְצוּיָיִן, וְלֹא בְּלִילָה הוּא גּוֹנֵב? אָמַר לֹזֵן רַבִּי מְנָא: מִבִּיּוֹם.

פִּי דְאָמַר רַבִּי הַנִּינְא (אִיב כד): חֲתַר בַּחֲשֻׁד בְּתִים, יוֹמָם חֲתָמוּ לָמוֹ, לֹא רָאוּ אוֹר. מִיּוֹמָם חֲתָמוּ לָמוֹ, כִּף הָיוּ אֲנָשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל עוֹשִׂין, הָיוּ רוֹשְׁמִין בְּאַפְכּוֹלָסְמִין, וּבְאִין וְגוֹנָבִים בְּלִילָה.

כִּף דְּרָשָׁה רַבִּי הַנִּינְא בְּצִיפּוֹרִין, אִיתְעַבִּיד תַּלְתַּת מַאָּה הַתִּירִין בְּתִים.

[דף כ"ט ע"א]

וַיִּצְיִין? אִם מְצוּיָיִן הוּא, הֵיאֵף נִקְרָא הוּא צְנוּעָה?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתִיָּא דְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל – כְּמֵאֵן דְאָמַר לְעִיתוֹתֵי עַרְבֵי. דְתְּנִי: רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר: "כָּל מִוֶּה שְׂיִלְקָטוּ הַעֲנָנִים בֵּין הָעוֹמְרִים הַבְּקָר" – תְּרֵי הוּא הַבְּקָר. רַבִּי יוֹדָה אוֹמֵר: לְעִיתוֹתֵי עַרְבֵי. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֵין הַבְּקָר אֲנָסִין הַבְּקָר, שְׂאִין אֲנִי אַחֲרָאִין לְרַמְאִין.

בְּרַם כְּמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית לֹא אֲתִיָּא. וַיֵּשׁ אָדָם פּוֹדָה בְּמַחֲוֶבֶר לְקַרְקַע? אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: אֲפִילוּ כְּמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית – אֲתִיָּא הוּא. וְלֹא רַבִּין שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל הוּא?

וְעוֹד, הוּא אֵית לֵיהּ: מְשִׁיכְתּוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – הוּא פְּדִינּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְהֵינּוּ וְקָם לוֹ! אֵלֹו רָאָה כְּכָר מִתְּנַלְגַּל בְּנֶהֱרָה, וְאָמַר: כְּכָר זֶה הַקֶּדֶשׁ, שְׂמָא כְּלוּם אָמַר? אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: עַד דְאֵתְּ מַקְשֵׁי לִי לְמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית, קִשְׁיִיתָה לְמֵאֵן דְאָמַר לְעִיתוֹתֵי עַרְבֵי! אָמַר לֵיהּ: מֵאֵן דְאֵית לֵיהּ לְעִתוֹתֵי עַרְבֵי – לִית לֵיהּ לְאִילִין קִשְׁיִתָּא.

[דף כ"ט ע"ב]

הַלְכָה ב'

מִתְּנִי' בְּרַם רַבְּעִי, עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִהַלְכָּה יוֹם אֶחָד לְכָל צֵד.

וְאִיזוֹ הִיא תְּחֻמָּה? אֵילַת – מִן הַדְּרוֹם, וְעַקְרֵבַת – מִן הַצָּפוֹן, וְלוֹד – מִן הַמַּעֲרָב, וְהַיַּרְדֵּן – מִן הַמְּזָרָח.

וּמִשְׁרָבּוֹ הַפְּרוּת, הִתְקִינּוּ שֵׁיהָא נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֻמָּה. וּתְנַאי הֵיךְ בְּדַבְרָא, שְׂאִימְתִי שִׁירְצוּ – יַחֲזוֹר הַדְּבָר לְכַמוֹת שְׁהֵיחָא.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֵיךְ הִתְנַאי הָהוּא. וּתְנַאי הֵיךְ, אִימְתִי שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ – שִׁיחֲזוֹר הַדְּבָר לְכַמוֹת שְׁהֵיחָא.

כְּרָם רְבָעִי, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֵמֶשׁ וְאֵין לוֹ בַעֲוֵר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ פֶּרֶט וְיֵשׁ לוֹ עוֹלָלוֹת. וְהַעֲנָיִים פּוֹדִין לְעַצְמָן. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: כֵּלּוֹ לַגֹּת.

גַּמְרָא אָמַר רַבִּי הִילָא: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין וַיֵּן בְּטַהֲרָה לְנִסְכִּים, וְלֹא הָיוּ עֹנְבִים מִצְוִיּוֹת. הִתְקִינּוּ, שֵׁיהָא עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִחֶלֶד יוֹם לְכָל צַד. אַף הֵן מְחַלְקִין אוֹתָן לְקְרוֹבִין וְלִשְׁבָנִין וְלַמְיֻדְעִין! אֲפִילוּ דְבָר קָל הֵיךְ מַעֲטָר אֶת הַשּׁוֹק.

הָדָא פְּלִיגָא עַל נְקִיּוֹ נְקִיּוֹ הָהוּא שְׂמֵשׁ בְּמַגְדֵּל צַבְעִיָיא. כָּכֵל עֲרוּבַת שׁוּבָא, מִן דְּהוּהוּ עֶבֶד קַנְדִּילוּי, הָהוּ סְלִיק שֶׁבֶת בְּבֵית מַקְדְּשָׁא, וְנִחִית וּמְדֻלֵּיק לֹזֵן.

וְאִית דְּאָמְרִין: סֶפֶר הָהוּא, כָּכֵל עֲרוּבַת שׁוּבָתָא הָהוּ סְלִיק פֶּשֶׁט סְרָוִי לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְנִחִית שֶׁבֶת בְּכִיּוּתִיהָ.

מְרַטִירוּי דְּמַחְלוֹל הָהוּ סְלִיק שֶׁבֶת לְגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלֹא הָהוּ בַר נֵשׁ קֶרֶץ לְתַאֲנִיָיא קְדָמוּי מִינְהוּ. בְּנֹת צְפוּרִי הוּוּן סְלִקִין שֶׁבֶתוֹן בְּגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלֹא הָהוּ בַר נֵשׁ קֶרֶץ לְתַאֲנִיָיא קְדָמוּי מִינְהוּן.

בְּנֹת לוֹד הָיוּ לְשׁוֹת עֵיסֶתָן, וְעוֹלוֹת וּמַתְפַּלְלוֹת, וְיֻרְדוֹת עַד שְׁלָא יִחְמִיצוּ!

חַד בַּר נֵשׁ הָהוּ קָאִים רַדִּי פְּסַקַת תּוֹרְתִיהָ קוּמוּי. הַוּוֹת פְּרִיא וְהוּא פְּרִי, פְּרִיא וְהוּא פְּרִי, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח יְהִיב בְּכָכֵל. אָמְרוּ לִיהוּ, אִימַת נִפְקַתָּ? אָמַר לֹזֵן: יוֹמָא דִּין! אָמְרִין: בְּהִיּוּדָא אֲתִיתָּ? אָמַר לֹזֵן: כְּדָא. אָמְרִין לִיהוּ: אִיתָּא חֲמִי לֹזֵן. נִפְקַ בְּעֵי מִיחְמִיָיא לֹזֵן, וְלֹא חֲכִים בְּהִיּוּדָא אִיסְרָטָא.

מְכַלֵּל דְּפְלִיגָא! אֲפִילוּ תִימַר לִית הוּא פְּלִיגָא. מְחִילוֹת הָיוּ, וְנִגְנְזוּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב (אִיכָה ג'): **גִּדְרֵי דְרַבִּי בְּגוֹזִית, נְתִיבְתִי עוּהָ.**

רַבִּי יוֹנָה בִּשְׁם רַבִּי זְעִירָא: אֲפִילוּ כְּרָם שְׁהֵיחָ סְמוּךְ לַחֻמָּה – הֵיךְ נִפְדָּה.

אָמַר רַבִּי אַחָא: זֹאת אוֹמְרַת: שֶׁבֶית הַמִּקְדָּשׁ עֲתִיד לְהִיבְנֹת קוֹדָם לְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד.

דְּכָתִיב (דברים לב): **וְדָם עֵנֵב תִּשְׁתֶּה חֶמֶר**, וְאֵת אֲמַרְתָּ הֲכִינִי!

תְּנִי רַבִּי אֹמֵר: בְּכַה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּשָׁבִיעִית. אֲבָל בְּשָׂאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חוֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְּהֲדִין תְּנִינָהּ, לֹא לְמֹדוֹ לְנִטְע רַבְעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי. כְּמָה דְתִימָר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּשָׁבִיעִית, וְדִכְוֹתִיהֶּ, אִין נִטְע רַבְעִי בְּשָׁבִיעִית.

מַעֲתָהּ, אֵל יִהְיֹו לֹו קְדוּשָׁה! קְדוּשָׁתוֹ – מֵאִילָיו לְמֹדוֹ (וּיקרא יט) **קֹדֶשׁ הַלְּוִלִים** – הֲרִי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שְׁקוּרִין עָלָיו אֵת הַחֶלֶל.

וְיִהָא מוּתָר לְאֹנְנִי! תְּנִי: **קוֹדֶשׁ** – מַגִּיד שֶׁהוּא אֶסֶר לְאֹנְנִי. וְיִהָא חַיִּיב בְּבִיעוּר! בְּגִין רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפְדָּה בְּמַחֻבֵּר לְקַרְקַעִי!

תְּנִי רַבִּין שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שְׂאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אִין לֹו חוֹמֶשׁ וְאִין לֹו בִיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְּהֲדִין תְּנִינָהּ לֹא לְמֹדוֹ נִטְע רַבְעִי מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי כֹל עֵיקָר. מַעֲתָהּ אֵל יִהָא לֹו קְדוּשָׁה וְקְדוּשָׁתוֹ מֵאִילָיו לְמֹדוֹ (וּיקרא יט) **קֹדֶשׁ הַלְּוִלִים** הֲרִי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שְׁקוּרִין עָלָיו אֵת הַחֶלֶל.

וְיִהָא מוּתָר לְאֹנְנִי! קֹדֶשׁ, מַגִּיד שֶׁהוּא אֶסֶר לְאֹנְנִי. וְיִהָא חַיִּיב בְּבִיעוּר בְּגִין דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפְדָּה בְּמַחֻבֵּר לְקַרְקַעִי!

רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי אֶבְהָה: מַנִּיין שֶׁהוּא טְעוֹן פְּדִיזוֹן? שְׁנַאֲמַר: **קֹדֶשׁ הַלְּוִלִים** קֹדֶשׁ חִילּוּלִים לֹא מִתְמַנְעִין רַבְּנִין דְּרָשִׁי בֵּין ה"א לְחִי"ת.

תְּנִי רַבִּי אֵיִיבִי בַר נַגְרִי קוּמֵי רַבִּי לָא: דְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, (וּיקרא כז) **וְאִם גָּאֵל יִגְאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ, חֲמִשִּׁיתוֹ יִסֹּף עָלָיו** – פֶּרֶט לְנִטְע רַבְעִי שְׁאִין חַיִּיבִים עָלָיו חוֹמֶשׁ. חֲזוֹר וְתִנָּא קוּמוּ: שְׁתֵּי גָּאֵלוֹת הֵן, אַחַת לַמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי, וְאַחַת לְנִטְע רַבְעִי.

תַּמּוֹן תְּנִינִן: רַבִּי יוּדָה אֹמֵר: אִין לְנִכְרִי בְּרַם רַבְעִי. וְחַכְמַיִם אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. אֹמֵר רַבִּי לְעוֹר: בִּינֵי מִתְנִיתָא, אִין לְנִכְרִי בְּרַם רַבְעִי כֹל עֵיקָר.

רַב בִּיבִי אֹמֵר קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעוֹר: אֲתֵינָא דְרַבִּי יוּדָה עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְרַבִּי – בְּבֵית שְׁמַאי. כְּמָה דְבֵית שְׁמַאי אֹמְרִים: לֹא לְמֹדוֹ לְנִטְע רַבְעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי, כְּמָה דְתִימָר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּשָׁבִיעִית, וְדִכְוֹתִיהֶּ, אִין נִטְע רַבְעִי בְּשָׁבִיעִית. בְּן רַבִּי יוּדָה אֹמֵר: לֹא לְמֹדוֹ לְנִטְע רַבְעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי. כְּמָה דְתִימָר אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּסוּרְיָא, וְדִכְוֹתִיהֶּ אִין נִטְע רַבְעִי בְּסוּרְיָא.

אָמַר לֵיהּ: חַמִּי, מַה אָמַר, לֹא אָמַר אֱלָא אֵין לֹא חוֹמָשׁ וְאֵין לֹא בַּעֲוֵר, הָא שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ לֹא? רַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: אֵין לְנַכְרֵי נְטֵעַ רְבֻעֵי בְּסוּרְיָא.

שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָא בְּעֵי: הָא בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבֻעֵי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּשִׁבְעִיעִית, וְדַכּוּתָהּ אֵין נְטֵעַ רְבֻעֵי בְּשִׁבְעִיעִית! וְדַכּוּתָהּ שְׁלִישִׁית וְשִׁישִׁית, הוּאֵיל וְאֵין בְּהֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי – לֹא יְהֵא בְּהֵן נְטֵעַ רְבֻעֵי!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁלִישִׁית וְשִׁישִׁית, אַף עַל פִּי שְׂאֵין בְּהֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי – יֵשׁ בְּהֵן מַעֲשֵׂרוֹת. שְׁבִיעִית – אֵין לֹא מַעֲשֵׂרוֹת כָּל עֵיקָר.

הוֹפֵה שְׂאֵל: הָא רַבִּי יוֹדָה אָמַר לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבֻעֵי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרָא אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדַכּוּתָהּ אֵין נְטֵעַ רְבֻעֵי בְּסוּרְיָא!

וְדַכּוּתָהּ, לֹא לְמַדּוּ תְרוּמַת תּוֹרָה אֱלָא מִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. כְּמַה דְּתִימְרֵי: אֵין תְרוּמַת מַעֲשֵׂר בַּמִּדְבָּר, וְדַכּוּתָהּ לֹא תִּהְיֵא תְרוּמַת תּוֹרָה בַּמִּדְבָּר!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא לְמַדּוּ מִמֶּנּוּ אֱלָא לְשִׁיעוּרִין.

תַּנִּי רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה אָמַר, רַבִּי לְעֹזֵר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: לֹא נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּנִטְעַר רְבֻעֵי – אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שְׁבַע שְׁכִיבָשׁוּ, וְשִׁבַּע שְׁחִילְקוּ.

אָמַר רַב חֲסֵדָא: אֲתִיָּא דְרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה בְּשִׁיטַת רַבִּי יוֹדָה אָבּוּי. כְּמַה דְּרַבִּי יוֹדָה אָמַר: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבֻעֵי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדַכּוּתָהּ, אֵין נְטֵעַ רְבֻעֵי בְּסוּרְיָא. כֵּן רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבֻעֵי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי: אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְדַכּוּתָהּ אֵין נְטֵעַ רְבֻעֵי אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְהוּא בְּשִׁיטַת כְּנֹז! סוּרְיָא לְמִידָה מֵאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְאֵין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמִידָה מִסוּרְיָא.

כְּתִיב (ויקרא ט): **וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם וּגְו'.** רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אֹמְרִי: הֲרֵי אַתָּה כְּמוֹסֵף פִּירוֹת הַמִּישִׁית עַל פִּירוֹת רְבִיעִית. מַה פִּירוֹת הַמִּישִׁית – לְבַעֲלִין, אַף פִּירוֹת רְבִיעִית – לְבַעֲלִין.

רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי יֵסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתִיָּא דְרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי – כְּרַבִּי יוֹדָה. כְּמַה דְּרַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו, כֵּן רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: כְּדַבְּרֵי מִי שְׁהוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו מַהוּ שְׁיִהֵא חַיִּיב בַּמַּעֲשֵׂרוֹת? אָמַר לֵיהּ: כִּי דְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי! דְאָמַר רַבִּי אֲבִין בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי: לֹא סוּף דְבָר

הִלְכָה זוֹ, אֵלֶּא כֹּל הִלְכָה שֶׁהִיא רוֹפֶפֶת בְּבֵית דִּין, וְאִין אִתָּהּ יוֹדֵעַ מַה מִּיבָה – צֵא וְרֵאֵה הִיאֲךָ הַצִּיבוּר נוֹחֵה, וְנִהוּג! וְאַנֵּן חֲמִינֵן צִיבוּרָא דְלֵא מִפְּרָשִׁין.

אָמַר רַבִּי מְנַא: אֵילוּ אָמַר כְּבִית שְׂמַאי, וְיֵשׁ צִיבוּר כְּבִית שְׂמַאי?

אָמַר רַבִּי אֲבִין: כְּלוּם לְמַדְנוּ גָּמַע רַבְעֵי אֵלֶּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי, כְּמַה דְתִימַר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי תֵייב בְּמַעֲשָׂרוֹת, וְדִכְוֹתֵהּ, אִין גָּמַע רַבְעֵי תֵייב בְּמַעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי בָּא, רַבִּי חֵיָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עֵיסַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם, כְּרַבִּי מַאִיר – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה. כְּרַבִּי יוֹדָה – תֵּייבַת בַּחֲלָה. אָמַר רַבִּי יוֹדָה: לֹא אָמְרוּ אֵלֶּא בִירוּשָׁלַיִם, הָא בְּבִבְלִין – לֹא.

רַבִּי בָּא בַר פִּהֵן בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי יוֹסִי: כְּדַבְּרֵי מִי שְׂמַחֲיִיב בְּפִרְטָא, מַהוּ שְׂתַהֲהָא תֵייבַת בַּחֲלָה? אָמַר לֵיהּ: וְלֹא רַבִּי יוֹדָה הִיא? וְסַבְרִינֵן מִימַר: כֹּל הִדָּא הִילְכְתָא, רַבִּי יוֹדָה – כְּבִית שְׂמַאי.

הִלְכָה ג'

[דף ל' ע"ב]

מִזְתַּנִּי בִּיצַד פּוֹדִין גָּמַע רַבְעֵי? מִנִּיחַ אֵת הַסֵּל עַל פִּי שְׁלֹשָׁה וְאוֹמַר: כְּמַה אָדָם רוֹצֵה לְפָדוֹת לוֹ בְּסֹלֶעַ עַל מִנְתָּ לְהוֹצִיא וְצִיאוֹת מִבֵּיתוֹ? וּמִנִּיחַ אֵת הַמְּעוֹת, וְאוֹמַר, כֹּל הַנִּלְקָט מִזֶּה, מִחֲלָל עַל הַמְּעוֹת חֲלָלוּ בְּכָד וְכָד סֹלִים בְּסֹלֶעַ. וּבְשִׁבְעִיעִית – פּוֹדָהוּ בְּשִׁוּיוֹ. וְאִם הָיָה הַכֹּל מוֹבָבָר – אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר לְקוּמָה.

הַפּוֹדָה גָּמַע רַבְעֵי שְׁלוֹ – מוֹסִיף עָלָיו חֲמִישִׁיתוֹ, בֵּין שֶׁהוּא שְׁלוֹ, בֵּין שֶׁנִּתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה.

עֶרֶב יוֹם טוֹב הִרְאִישׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁל רַבִּיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית – הָיָה בְּעוֹר.

בִּיצַד הָיָה הַבִּיעוּר? נוֹתְנִין תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְבַעְלֵיהּ, וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְבַעְלָיו, וּמַעֲשֵׂר עֲנִי לְבַעְלָיו.

מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַכְּפוּרִים – מִתְּבַעְרִין בְּכֹל מְקוֹם. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמַר: הַכְּפוּרִין – נוֹתְנִין לְכַהֲנִים בְּתְרוּמָה. הַתְּכַשִּׁיל, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: צְרִיף לְבַעַר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: תְּרִי הוּא כְּמִבּוּעַר.

מִי שֶׁהָיָה לוֹ פְּרוֹת בְּזִמְנֵן הַזֶּה וְהִנִּיעָה שְׁעַת הַבְּעוֹר. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: צְרִיף לְחַלְלֵן עַל הַכֶּסֶף. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד שָׁהֵן כֶּסֶף, וְאֶחָד שָׁהֵן פְּרוֹת.

גַּמְרָא לְפָדוֹת לוֹ בְּסֹלֶעַ. לִיכָּה לוֹ בְּסֹלֶעַ. אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר לְקוּמָה. אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר עֲקוּצָה. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה מִפּוּק תִּלְתָּא אִיסְתַּזְנַנְסִין וּמִפְּרִיק עַל פּוּמְהוֹן.

כְּתִיב (דברים יד): מִקְצֵה שְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֵת כֹּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַזֹּאת וְהִנְחַת בְּשַׁעְרֶיךָ. יְכוּל פֶּעַם אֶחָת בְּשָׁבוּעַ אֶת תֵּייב לְהוֹצִיא אֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת וְלְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר עֲנִי תְלִמּוּד

לומר: **מקצה שלש שנים**. אחת לשלש שנים, ולא אחת לשבע, אלא בשלישית ובשביעית, שני פעמים בשבוע.

או קורא אני ראש השנה! וכול בין בראש השנה את הויב לבער את הפעשרות ולהוציא מעשר עניו תלמוד לומר: **מקצה שלש שנים**. אין מקצה אלא בסוף שנה את מבער, ואין את מבער בראש השנה.

אי בסוף שנה, וכול בין בראשה של רביעית את הויב לבער את הפעשרות ולהוציא מעשר עניו תלמוד לומר: (דברים כו) **כי תכלה לעשר את כל תבואתך**, בשתכלה לעשר את כל הפירות.

אי בשתכלה לעשר את כל הפירות, וכול אפילו בהנפקה! נאמר כאן **מקצה**, ונאמר להלן (דברים כו) **מקצה שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות**. מה מקץ שנאמר להלן – במועד. אף כאן – במועד.

אי מה מקץ שנאמר להלן – בחג הסוכות, אף כאן בחג הסוכות! תלמוד לומר: **כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך**, אימתי הוא מכלה לעשר את כל הפירות? בפסח של רביעית. בשנה ההיא את זקוק לבערו, ואין את זקוק לבערו בשאר כל השנים. בשנה ההיא את זקוק לבער, ואין את זקוק לבער רק שיצא מראש השנה עד הפסח.

הכרייא אמרין: שאינו מתוודה ברביעית אלא בחמישית.

אמר רבי הילא: שאינו מעבב ודוי ברביעית אלא בחמישית. מה נפק מביניהון? עבר ונתוודה, על דעתיהון דחכרייא – פסיל. על דעתיה דרבי הילא – בשר.

[דף ל"א ע"א]

בשנה ההיא את מוציא מן הטמא על הפהור, ואין את מוציא בשאר כל השנים מן הטמא על הפהור.

אמר רבי לעזר: ביני מתניתא, בשנה ההיא את מוציא ממוקום טומאה למקום טהרה, ואין את מוציא בשאר כל השנים ממוקום טומאה למקום טהרה. אתיא דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציא מבער לכהונה.

ביומוי דרבי יהושע בן לוי ביקשו להיפנות שלא ליתן מעשר לכהונה. אמרין: מאן ייעול? רבי יהושע בן לוי, דהוא מסייע לליזאי. עאל וסייע לכהנים. אמר, בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים ליום, וזה אחד מהן. (יחזקאל מד) **והכהנים הלויים בני צדוק**.

רבי בנג'מין בר גידול ורבי אחא הווין יתיבין, אמרין: והא כתיב (נחמיה י'): **והיה הכהן בן אהרן עם הלואים בעשר הלואים ליתן לו תרומה מעשר! והכתיב: והלואים יעלו את המעשר!**

רב הונא והברייא, חד מנהון אמר: לבני לוי. מה תלמוד לומר **ולבני?** אלא מפאן שנותנין מעשר לכהונה. והרנא אמר: אפילו לית כתיב אלא **לבני** – נותנין מעשר לכהונה. אלו מאן דאמר פלן ברי יסב מקמת פלן, ושאר נכסי ירשו בני, דילמא לא נסב עמהון?

רבי יונה יהב מעשרוי לרבי אחא בר עוקא, לא משום דהוה כהן, אלא משום דהוה לעי באורייתא! מה טעמא? (דבה"ב, לא) **ויאמר לעם לישבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלואים למען יחזקו בתורת ה'.** רב הונא לא נסב מעשר. רבי אחא לא נסב מעשר.

רבי חייא בר בא הורי על גרמיה לצאת לחוץ לארין, בגין דלא מייסב מעשר. שאל בר נש לרבי שמואל בר נחמן, שאל לרבי יונתן, מהו דנסב? אמר לו: סב. ומה דנפל לשבטך נפל לך!

רבי ינאי מפקד לקריבוי, בד תהויוין חכרין ארע לא תחברון אלא מן דחלונגיא.

ואף על גב דאת אמר: אין נותנין מעשר לכהונה, מודה שאין מוציאין שלו מידו. מה טעמא? (במדבר יח) **כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר.** מאת בני ישראל את מוציא, ואין את מוציא מיד מכירי כהונה ולויה.

ואתייא ביי דאמר רבי לעזר: (שם) **כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר.** מאת בני ישראל את מוציא, ואין את מוציא מן הגוי.

רבי אבהו אמר: איתפלגון רבי יהושע בן חנניה ורבי לעזר בן עזריה. רבי יהושע בן חנניה אמר: אין נותנין מעשר לכהונה. ורבי לעזר בן עזריה אמר: נותנין מעשר לכהונה.

מתיב רבי יהושע בן חנניה לרבי לעזר בן עזריה: והא כתיב (במדבר יח) **ואכלתם אתו בכל מקום! בא ואוכלו עמו בפקר! אמר ליה: מהו בכל מקום? בעזרה.** אמר ליה: והא כתיב (שם) **אתם וביתכם.** ואישה נכנסת לעזרה?

רבי בא הוה משתעי הוה עובדא. רבי לעזר בן עזריה הוה יליף מייסב מעשרא דהרא גינה. והיה לאותה גינה שני פתחים, אחד למקום טומאת, ואחד פתוח למקום טהרה. נפק רבי עקיבה לגביה, אמר ליה:

[דף ל"א ע"ב]

פֶּתַח הַחֵק, וְסֵתוּם הַחֵק. אִין אָתָּא, אָמור ליה: בּא בְּדַרְךָ הַזֶּה! אָמור ליה: אִין שְׁלַח תְּלֻמִּידִיהָ? אָמור ליה: (במדבר יח) **אֲתֵם** כְּתִיב. שְׁמַע רַבִּי לְעֹזֵר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר: מִרְצָעָה דְעַקִּיבָה בֶּן יוֹסֵף בָּא לְכָאן! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִחְזִיר רַבִּי לְעֹזֵר בֶּן עֲזַרְיָה כֹּל הַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁנַטְל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר לְעֹזֵר: בְּשָׂרוֹתָא – בְּעֵינָא מוֹלִיִּי. סְבָא דְקִיסָה – מִינִיָּה וּבִיהַ. כֹּל גּוֹמְרָה דְלֹא כְּוִיָּה בְּשַׁעֲתָה – לֹא כְּוִיָּה!

הַכֹּל מוֹדִין בְּפֶתַח וְשָׁמֶן – שֶׁהוּא צְרִיד לְכַעַר. בְּיַיִן וּבְתַבְלִין – שֶׁהוּא כְּמִכּוּעַר. מַה פְּלִיגִין? בְּתַבְשִׁיל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: צְרִיד לְכַעַר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אִינוּ צְרִיד לְכַעַר. מַה טַּעְמָא דְבֵית שְׁמַאי? וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף – בְּלֶבֶד בְּיָדָה. מַה טַּעְמָא דְבֵית הֵלֵל? אִפִּילוּ מְחַלְלוּ מַהוּ מוֹעִיל.

הַלְכָה ד' מִתַּנְי' אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ שׁוֹלְחִין אֶצֶל בְּעָלֵי בָתִּים שֶׁבַמְדִּינָתָא: "מִהְרֹו וְהִתְקִינוּ אֶת פְּרוֹתֵיכֶם עַד שֶׁלֹּא תִגָּיעַ שְׁעַת הַבַּעֲוֹר". עַד שֶׁבָּא רַבִּי עַקִּיבָה וְלַמּוֹד, שֶׁכָּל הַפְּרוֹת שְׁלֵא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת – פְּטוּרִים מִן הַבַּעֲוֹר.

מִי שֶׁהָיוּ פְּרוֹתֵי רְחוּקִים מִפְּנֵו – צְרִיד לְקָרוֹת לְהֵן שֵׁם. מַעֲשָׂה בְּרַבִּין גְּמִלְיָאֵל וְהוֹזְקִים שֶׁהָיוּ בָּאִים בְּכַפִּינָה. אָמַר רַבִּין גְּמִלְיָאֵל: "עֲשׂוֹר שְׂאֲנִי עֲתִיד לְמוֹד – נָתַן לַיהוֹשֻׁעַ, וּמְקוֹמוֹ מִשְׁכַּר לֹו". "עֲשׂוֹר אַחַר מַעֲשֵׂר עֲנִי שְׂאֲנִי עֲתִיד לְמוֹד – נָתַן לְעַקִּיבָה שִׁיזְבָּה בֹו לְעַנְיִים, וּמְקוֹמוֹ מִשְׁכַּר לֹו". אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: "עֲשׂוֹר שְׂאֲנִי עֲתִיד לְמוֹד – נָתַן לְאַלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, וּמְקוֹמוֹ מִשְׁכַּר לֹו". וְנִתְקַבְּלוּ זֶה מִזֶּה שֶׁכָּר.

גְּמֵרָא וְלֹא טָבֵל הוּא? רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם שְׁמַיָּא: זֹאת אוֹמְרָת: שֶׁהַטָּבֵל – קְרוִי קוֹדֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָה: מַעֲשָׂה בְּרַבִּין גְּמִלְיָאֵל וְהוֹזְקִים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין עַל מַעְלֹוֹת הָאוּלָּם בְּהַר הַבֵּית, וְהָיָה יוֹזְקֵן הַכֹּהֵן הַפּוֹפֵר הָלֹו יוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶם. אָמְרוּ לֹו: צֵא וּכְתוּב: אַחֲיוֹנוּ בְּנֵי גְלִילָא עֵילָאָה, בְּנֵי גְלִילָא אַרְעִיתָא. שְׁלַמְכוֹן יִסְגָּא! מוֹדַעְנָא לְכוֹן דְּמָטָא זְמוֹן בִּיעוֹרָא, תַּפְקוֹן מַעֲשָׂרֵיָא, מִן מַעֲטָנִי זִיתָאִי.

לְאַחְנָא בְּנֵי דְרוֹמָא עֵילָאָה וּבְנֵי דְרוֹמָא אַרְעִיתָא: מוֹדַעְנָא לְכוֹן דְּמָטָא זְמוֹן בִּיעוֹרָא, תַּפְקוֹן מַעֲשָׂרֵיָא מַעֲמָרֵי שִׁיבְלָיָא.

לְאַחְנָא בְּנֵי גְלוּתָא דְכָבֵל, וּבְנֵי גְלוּתָא דְמְדִי, וּבְנֵי גְלוּתָא דְיוֹן, וְשָׂאָר כֹּל גְּלוּוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל: שְׁלַמְכוֹן יִסְגָּא! מוֹדַעְנָא לְכוֹן, דְּאִימְרֵיָא רַכִּיבִין וְגוֹזְלֵיָא דְקִיקִין. וְשָׂפֵר בְּאַנְפֵיִי וּבְאַנְפֵיִי חֲבִירֵיִי מוֹסְפָא עַל שְׂתָא דָא תְּלַתִּין יוֹמִין.

הֵדָא אָמְרָה: שְׂאִין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכַהוֹנָה! שְׁנִיָּא הִיא, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה תַּפְּוֹן. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: הֵדָא אָמְרָה

שְׁתִּייה רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל צְרִידָה לְזַבּוֹת.

אָמַר רַבִּי הוֹשִׁיעָא: בְּפִירוֹת מוֹנְחִין עַל גְּבֵי קַרְקַע. אֵילוּ קוֹפְתוֹ שֶׁל רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל נְתוּנָה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְאוֹמֵר: "זָכָה לְמַעֲשֵׂר שְׁבִיעִי! בְּלוּם עָשָׂה? עַד שְׁיֻסָּיִים.

רַבִּי רְדִיפָה אָמַר: אֵיתְּפִלְגֵנוּ רַבִּי יְרֻמְיָה וְרַבִּי יוֹסִי. חֹד אָמַר: הָרְאוּי לִיטוֹל – זָכָה. וְהִרְנָא אָמַר: הָרְאוּי לִיתֵן – זָכָה. מֵאַן דָּאֵמַר הָרְאוּי לִיתֵן – זָכָה, כֹּל שֶׁכֵּן רְאוּי לִיטוֹל. וּמֵאַן דָּאֵמַר הָרְאוּי לִיטוֹל, הָא לִיתֵן – לֹא.

הָא מִתְּנִיתִין פְּלִיגָא עַל מֵאַן דָּאֵמַר: "הָרְאוּי לִיטוֹל – זָכָה". דִּתְמֹן תְּנִינֵן: הָאוֹמֵר: "תֵּן גַּם זֶה לְאַשְׁתִּי!" שֶׁכֵּן רְאוּי הוּא לְקַבֵּל גַּם בֵּיתוֹ.

"וְיִשְׁטַר שִׁיחֵרוּר זֶה לְעַבְדִּי" שֶׁכֵּן הוּא רְאוּי לְקַבֵּל שְׁטַר שִׁיחֵרוּרוֹ. וְתַנִּינֵן: "הִתְקַבֵּל גַּם זֶה לְאַשְׁתִּי". אוֹ "הוֹלֵךְ גַּם זֶה לְאַשְׁתִּי" אִם רָצָה לְהַחְזִיר – יַחְזִיר. וְהַעֲבֵד רְאוּי לְהוֹלִיךְ אֶת הַגֵּמָ? פֶּתַר לָהּ: לְצַדִּיקִין הִיא מִתְּנִיתָא.

מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל מֵאַן דָּאֵמַר: "הָרְאוּי לִיטוֹל – זָכָה". דִּתְנִינֵן תַּמְּן: "עִישׂוּר אַחַר שְׁאֲנִי עֲתִיד לְמַד – נְתוּן לְעַקִּיבָה בֶּן יוֹסֵף, כְּדֵי שְׁיִזְכָּה בּוֹ לְעֵנִיִּים, וּמוֹשֶׁכֶר לּוֹ מְקוֹמוֹ". וְרַבִּי עַקִּיבָה רְאוּי הוּא לִיטוֹל? פֶּתַר לָהּ: עַד שְׁלֹא הִעֲשִׂיר. וְאִפִּילוּ תִימֹר מִשְׁהַעֲשִׂיר, תִּפְתֵּר שֶׁתִּיהָ פְּרָנָם, וְיַד הַפְּרָנָם – כִּיֵּד הִעֲנִי. מִיִּלְתִּיהָ דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ אָמְרָה: בְּכַעַל חֲפִית עֲשִׂיר נְחָלְקוּ. אֲבָל בְּכַעַל חֲפִית עֲנִי, מֵאַחַר שֶׁהוּא רְאוּי לִיטוֹל – זָכָה.

הַלְכָה ה'

מִתְּנִי בְּמִנְחָה כּוֹס טוֹב הֶאֱחָרוֹן הָיוּ מִתְּנִידִין. כִּיצַד הָיָה הַיְדִידִי? (דְּבָרִים כו, יג) **בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת** – זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְנִטְמַע רְבָעִי. **נִתְתִּיו לְלוֹי** – זֶה מַעֲשֵׂר לוֹי. וְגַם **נִתְתִּיו** – זוֹ תְרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. **לְגַר לִיתוּם וְלֹאֲלִמְנָה** – זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי, הַלְקַט וְהַשְׁכָּחָה וְהַפָּאָה. אִף עַל פִּי שְׂאִיז מַעֲכָבִין אֶת הַיְדִידִי. **מִן הַבַּיִת** – זוֹ הַלָּה.

כָּכָל מִצּוֹתָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֵנִי. הָא אִם הַקֹּדֶים מַעֲשֵׂר שְׁנִי לְרֵאשׁוֹן – אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְנַדּוֹת.

לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ – לֹא הִפְרַשְׁתִּי מִמּוֹן עַל שְׂאִינוֹ מִינוֹ, לֹא מִן הַתְלוּשׁ עַל הַמַּחֲבֵר, וְלֹא מִן הַמַּחֲבֵר עַל הַתְלוּשׁ. לֹא מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיִּשּׁוּן, וְלֹא מִן הַיִּשּׁוּן עַל הַחֲדָשׁ.

וְלֹא שִׁכַּחְתִּי – מִלְּבַרְכָּךְ וּמִלְּהַזְכִּיר שְׁמוֹךְ עָלָיו.

לֹא אֲכַלְתִּי בְּאֵני מִמֶּנּוּ, הָא אִם אֲכָלוּ בְּאֵנִית – אֵינוֹ

[דף ל"ב ע"ב] יכול להתודות. ולא בערתי ממנו בטמא, הא אם הפרישו בטמאה, אינו יכול להתודות. ולא נתתי ממנו למת, לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת. ולא נתתים לאוננים אחרים. שמעתי בקול ה' אלהי, הבאתיו לבית הבחירה עשיתי ככל אשר צויתני: שמהתי, ושמהתי בו.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים, עשינו מזה שגזרת עלינו, אף אתה עשה מזה שהבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך את ישראל – בכנים ובכנות. ואת האדמה אשר נתת לנו – בטל, וברוחות, ובמטר, ובגלדות בהמה.

כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש, כדי שתתן טעם בפרות.

מיפן אמרו: שישראל ומזורים מתודים, אבל לא גרים ולא עבדים משהררים, שאין להם חלק בארץ. רבי מאיר אומר: אף לא כהנים ולוים, שלא נטלו חלק בארץ. רבי יוסי אומר: יש להם ערי מוגרש. יוחנן בהן גדול העביר הודיית המעשר. אף הוא בטל את המעוררין ואת הנזקפין.

עד ימיו הויה פטיש מכה בירושלים. ובקומו אין אדם צריך לשאול על הדמאי.

גמרא ויתודה ביום טוב ראשון של פסח! כדי שיהא לו מזה לזכל ברגל. ויתודה בשחרית! עד כאן מצוה הוא לזכל.

תני: והביכורים. מאן תנא ביכורים? רבנין! מאן לא תני ביכורים? רבי שמעון! דתנינן: ותיכים בביעור. ורבי שמעון פוטר.

נתתיו ללווי. מפאן שאין נותנין מעשר לכהונה. אמר רבי יונה: זאת אומרת: נשרף טיבלו – אינו יכול להתודות.

אית תני תני: כל המצות שבתורה – מעכבות. ואית תני תני: כל המצות שבפרשה – מעכבות. רבי אהא בר פפא בעי קומי רבי זעירא: אפילו הקדים תפילה של ראש לתפילה של יד? אומר ליה: אוף אנא סבר כן.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: צריך לומר "חלה" על כל. "תרומה" על הכל.

לה' – זהו שם המיוחד. מנין שלא עשה ולא כלום עד שישיר מקצת? תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית.

מנין שהוא עובר בעשה? רבי לעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת. מה אנן קיימין? אם להביא לו ארון ותכריכין, דבר שהוא אסור לחי! לחי הוא אסור, לא כל שכן למת! אלא איזהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת, הוי אומר: זו סיכה.

רבי הניא בר אחא בשם רבי אלכסנדרא: בוא וראה כמה גדול בוחן של עושי מצוה!

[דף ל"ג ע"א]

שְׁכַל הַשְּׁקֵפָה לַשְּׁבִתוּרָה – אַרוּרָה. וְזֶה – בַּלְשׁוֹן בְּרַכָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן הַנִּינְא: וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁכַתוֹב בּוֹ הַיּוֹם הַזֶּה. תַּנְיִי יוֹמָא.

רבי יודה בן פזי פתח בה: (תהלים עא) אבוא בגברות ה' אלהים.

פְּתִיב (וכריה ד): אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי הַיְצִיָּה הָעֲמִידִים עַל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר: אֵתְּפִלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חֵד אָמַר: אֵלֶּוּ שְׁהוּן בְּאִינוּ בְּטַרוּנְיָא לְפָנֵי תְּקֻדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְחֵרְנָא אָמַר: אֵלֶּוּ שְׁהוּן בְּאִים מִכַּח הַמְצֻזוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְפָנֵי תְּקֻדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַב הוּהוּ לִיה פִּיתָן, וְלָקַת. שְׂאֵל לְרַבִּי חֵיִיא רֹבָא: מַהוּ מִיכּוּס צַפֵּר וּמַגְבֵּלָא אֲדַמִּיה בְּזֹרַע פִּיתָן? אָמַר לִיה: נְבִלָה. וְלָמַד לֹא אָמַר לִיה טְרִיפָה? בְּגִין דְּרַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: טְרִיפָה – הַיִּיבֵת בְּכִיפוּי. לֹא בֶן אָמַר רַבִּי אַמִּי מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִשְׁעֵלוּ מִן הַגּוֹלָה – לֹא לָקַת פִּשְׁתָּן וְלֹא הִחְמִיין יוֹן, וְנִתְּנִי עֵינֵיהֶם בְּזִכּוֹת רַבִּי חֵיִיא הַגְּדוֹל וּבְנִיּוֹ וְרַב, כְּהָדָא (ישעיה מו): שְׁמַעוּ אֵלֵי אַבְיָרִי לֵב הַרְחוּקִים מִצְדָּקָה.

רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר: אֵיתְּפִלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חֵד אָמַר: שְׁכַל בְּאִי עוֹלָם בְּאִינוּ בְּצֻדָּקָה, וְאֵלֶּוּ בְּאִינוּ בְּזֹרַע. וְחֵרְנָא אָמַר: שְׁכַל טוֹבוֹת וְנַחְמוֹת תְּבִאוֹת לְעוֹלָם – בְּזִכּוֹתָן, וְהוּן אֵינוּן נְהִינִין מִהוּן כְּלוּם. כְּגוֹן מֵר וּזְמַרָא, דְּמִצְלִי עַל חוֹרְנִין וּמַתְעַנִּי, וְעַל נַפְשֵׁיהָ לֹא מַתְעַנִּי.

תַּנְיִי: לְמַחְלָקַת נִיתְנָו; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: לְבֵית דִּירָה נִיתְנָו. אֲתִיא דְּרַבִּי יוֹדָה – פְּרַבִּי יוֹסִי. וְדְרַבִּי מֵאִיר – כְּדַעֲתִיהָ. דְּתַנְיִנּוּ; מַעְלוֹת הָיוּ שְׁכַר לְלוּם; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹדָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: לֹא הָיוּ מַעְלוֹת לָהֶם שְׁכַר.

רַבִּי יְרֵמְיָה, רַבִּי חֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַתְנִיתָא – מִשְׁנַחֲשָׁדוּ לְהִיּוֹת נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכַהוֹנָה.

הָדָא מְסִייעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן בְּהָדָא, וּפְלִיגָא עֲלוּי בְּהָדָא. פְּלִיגָא עֲלוּי, דְּתַנְיִנּוּ; וְכֵן בַּת כְּהֵן לְלוּי – לֹא תֹאכַל בְּתְרוּמָה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר. נִיחָא בְּתְרוּמָה לֹא תֹאכַל. בְּמַעֲשֵׂר, מַה נִּפְשָׁד, כְּהֵנָה הִיא – תֹאכַל. לְוִיָּה הִיא – תֹאכַל! רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כְּמָאן דְּאָמַר: אִינוּ נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכַהוֹנָה.

[דף ל"ג ע"ב]

מְסִייעָא לִיה, דו אָמַר: כּוֹזֵן לְשִׁבְחָ! דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן; וְיוֹחָנָן כְּהֵן גְּדוֹל שְׁלַח וּבְדַק כְּבֵל עָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִצְעָאן שְׂלֵא הָיוּ מְפָרִישִׁין אֶלָּא תְרוּמָה גְּדוֹלָה בְּלִבָּה, אֲבָל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, מִהוּן הָיוּ

מִפְרִישֵׁין וּמִהֶן לֹא הָיוּ מִפְרִישֵׁין. אָמַר: הוֹאִיל וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן – בְּמִיתָה, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי – בַּעֲזוֹן טָבֵל, יֵהָא אָדָם קוֹרָא שֵׁם לַמַּעֲשֵׂר וְלִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְנִתְּנָו לְכַהֵן. וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי – מְחַלְלוֹ עַל הַמְּעוֹת. וְהַשָּׂאָר – מַעֲשֵׂר עָנִי, שֶׁהַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הִרְאִיָּה.

וַיִּתְּנֵהוּ: אָמַר רַבִּי הִילָא: כַּעַם הוּא לְפָנֵי הַמָּקוֹם מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר: "עֲשִׂיתִי" וְלֹא עָשָׂה.

מַעֲתָה, מִי שֶׁהוּא מִפְרִישׁ מִתְּנֻדָּה, מִי שֶׁהוּא אֵינֹו מִפְרִישׁ – לֹא יִתְּנֵהוּ כְּהֵדָא דְתַנְי: עַד הַשְּׁקִיפָה – הָיוּ אוֹמְרִין בְּקוֹל נְמוּדָה. מִכָּאֵן וְאֵילָף – הָיוּ אוֹמְרִין בְּקוֹל גְּבוּהָה.

אֵת הַמַּעֲוֵרְרִין. אוֹתָן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין (תהלים מד) עוֹרֵה לְמָה תִישֵׁן ה' הַקִּיצָה אֶל תַּזְנַח לְנִצְחָה. וְכִי יֵשׁ שִׁינָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם? וְהִלָּא כִּכְר נְאֻמֵּר (שם קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וּמָה תִלְמוּד לֹמֵר (שם עח) וַיִּקַּח בִּישָׁן ה' אֵלָּא כְּכִיכּוֹל כְּאֵלוֹ לְפָנָיו שִׁינָה בְּשַׁעֲהָ שִׁישְׂרָאֵל בְּצָרָה וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּרוּחוֹהָ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (איוב יז) וּבַהֲמָרוֹתֶם תִּלְזְן עֵינַי.

אֵת הַנוֹקְפִין. אוֹתָן שֶׁהָיוּ מְכִין עַל גְּבִי עָגֵל בֵּין קַרְנָיו. אָמַר לְהוֹן יוֹחֲנָן כְּהֵן גְּדוֹל: עַד מִתִּי אֲתֵם מַאֲכִילִים אֵת הַמְּזוֹבֵּחַ מִרְפֹּת! וְעַמּוּד וְעֵשָׂה לְהֵם טְבַעוֹת. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: טְבַעוֹת עָשָׂה לְהֵם, טְבַעוֹת רַחְבּוֹת מִלְמַטָּן, וְצָרוֹת מִלְמַעְלָן.

עַד יָמָיו הָיָה פְּטִישׁ מִכַּה בִּירוּשָׁלַיִם. עַד תַּחֲלִילַת יָמָיו.

וּבְיָמָיו אֵין אָדָם צָרִיף לְשֹׂאֵל עַל הַדְּמָאִי. שֶׁהַעֲמִיד זִנְגוּת.

מִילְתֵיהָ דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: מִהֶן לְגִנְאִי וּמִהֶן לְשַׁבְּחָה. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי תַנְחוּם בַּר חִיָּיא. רַבִּי חֲזַקְיָה, רַבִּי לְעִזָּר בִּי רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי תַנְחוּם בַּר חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה מַעֲשֵׂר נֶעֱשָׂה לְשֵׁלֶשֶׁה חֲלָקִים. שְׁלִישׁ לְמַכְרִי בְּהַנְגָה וְלִזְוִיִּים. וְשְׁלִישׁ לְאוֹצָר. וְשְׁלִישׁ לְעַנְיִים וְלַחֲבִירִים שֶׁהָיוּ בִירוּשָׁלַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי בּוֹן: מִזֵּן דְּהָנָה סְלִיק לְמַדִּין בִּירוּשָׁלַיִם עַד דְּתַלַּת אֵיגְרִין הָוָה יְהֵב מְדִידִיתָה, מִכָּאֵן וְאֵילָף מִשְׁבָּא אֲלַעְזוֹר בֶּן פְּחוּרָה וַיהוּדָה בֶּן פְּתוּרָה, הָיוּ נוֹמְלִין אוֹתָן בְּזוֹרַע, וְהָיָה סַפְיָן בִּידָן לְמַחֲוֹת, וְלֹא מִיחָה, וְהַעֲבִיר הוֹדִיית מַעֲשֵׂר. וְזוֹ לְגִנְאִי.

אֵת הַמַּעֲוֵרְרִין – לְשַׁבְּחָה. וְאֵת הַנוֹקְפִין – לְשַׁבְּחָה.

עַד יָמָיו הָיָה פְּטִישׁ מִכַּה בִּירוּשָׁלַיִם. עַד תַּחֲלִילַת יָמָיו. רַבִּי חֲסִידָא שְׂאֵל לְרַבִּי חֲזַקְיָה: לֹא מִסְתַּבְּרָא עַד סוּף יָמָיו? אָמַר לֵיה: אוּף אָנָּה סַבֵּר בֶּן.

דְּמָאִי. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ, רַבִּי חֲזַקְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בֶּן פְּזִי, דְּמָאִי דְּמִי תִיקוֹן, דְּמָאִי לֹא תִיקוֹן.

הַחֲרֹן עָלָה בְּרַם רַבְעִי וְסִלִּיק לָהּ מִמִּסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי

תְּלִמּוֹד

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי

יְרוּשָׁלַיִמִי

הָדָרָן עֲלֵךְ מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַדְרֵךְ עֲלוֹ, דַּעְתָּן עֲלֵךְ מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְדַעְתָּךְ עֲלוֹ, לֹא נִתְנָשִׂי מִנֶּךָ מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְלֹא תִתְנָשִׂי מִנִּי, לֹא בְעֵלְמָא הַדִּין וְלֹא בְעֵלְמָא דְאַתִּי : (ג' פְּעֻמִּים)

יְהִי רַצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּהַח תּוֹרַתְךָ אֲמִנוּתָנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתַהֲא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

חֲנִינָא בַר פֶּסָא, רְמִי בַר פֶּסָא, נַחְמָן בַר פֶּסָא, אַחֵאי בַר פֶּסָא, אַבָּא מְרִי בַר פֶּסָא, רַפְרָם בַר פֶּסָא, רַכִּישׁ בַר פֶּסָא, סוּרְקַב בַר פֶּסָא, אַדָּא בַר פֶּסָא, דְרוּ בַר פֶּסָא :

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תּוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כְּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצִיאֵנוּ וְצִאֲצִיאֵ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְרֵי תּוֹרַתְךָ :

מֵאַיְבִי תַחֲפִמְנִי מִצוֹתְךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי : יְהִי לְבִי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ : לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁפַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי כִם חִוִּיתֵנִי : בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ : אֲמֵן אֲמֵן סֵלָה רַעֲד :

מִוִּדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמַּת חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שְׁמַת חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרִנּוֹת. שְׂאֲנוּ מִשְׁפִּימִים וְהֵם מִשְׁפִּימִים, אֲנוּ מִשְׁפִּימִים לְדַבְרֵי תּוֹרָה וְהֵם מִשְׁפִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֲמַלִּים וְהֵם עֲמַלִּים, אֲנוּ עֲמַלִּים וּמְקַבְּלִים שֶׁכֶר וְהֵם עֲמַלִּים וְאִינָם מְקַבְּלִים שֶׁכֶר. אֲנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים, אֲנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שַׁחַת, שְׂנֵאָמֵר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ.

יְהִי רַצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, כִּשֶׁם שֶׁעֲצוּרְתִּי לְסִיִּים מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, כֵּן תַעֲזוּרֵנִי לְהַתְחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וּלְסִיִּים, לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד לְשׂוֹמְרֵי וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַבֵּל אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאֲמוּרָאִים וְתַלְמוּדֵי חֻקִּים, נַעֲמוּד לִי וּלְיָרְעִי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי יוֹרְעֵי וְיָרְעֵי עַד עוֹלָם. וְתַתְּקֶנָם בִּי, בְּהַתְּהַלֵּךְ מִנְּחָה אִתְּךָ, בְּשִׁבְבֶךָ תִּשְׁמֹר עֲלֵיךָ, וְנִתְקַצּוּתָּהּ הִיא תְּשִׁיחֶךָ : כִּי בִי יִרְבוּ יְמִיךָ, וְיִוָּסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים : אֲוִרְךָ יְמִים בִּימִינָה, בְּשִׂמְלֶךָ עֶשֶׂר וְכָבוֹד : יְיָ עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם :

מִסְכַּת תְּלָה

פְּרָק רֵאשׁוֹן

[דף א' ע"א]

מתני' המשה דברים חייבין בחלה. החטים, והשעורין והכסמין, ושבלת שועל, והשיפון. הרי אלו חייבין בחלה.

ומצטרפין זה עם זה.

ואסורין בחדש מלפני הפסח. ומלקצור מלפני העמר. ואם השרישו קדם לעמר – העמר מתירן. ואם לאו – אסורין עד שיבוא העמר הבא.

גמרא המשה דברים חייבין בחלה כו'. כתיב (במדבר טו, יט) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. יכול יהו כל הדברים חייבין בחלה? תלמוד לומר: מלחם – ולא כל להם.

אם מלחם ולא כל להם, אין לי אלא הטין ושעורין בלבד, כוסמין שבלת שועל ושיפון מניין? תלמוד לומר (שם כ): ראשית ערסתכם, ריבה. וריבה הפל.

רבי יוסי בשם רבי שמעון: תני רבי ישמעאל בן.

רבי יונה, רבי זעירא, רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל, אמר רבי מנא: אוליית לקיטין, ושמעית רבי

[דף א' ע"ב]

אחווה ורבי זעירא. ואבא הוה אמר ליה בשם רבי ישמעאל אמר: נאמר לחם בפסח, ונאמר לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח – דבר שהוא בא לידי מצה וחמין, אף לחם שנאמר בחלה – דבר שהוא בא לידי מצה וחמין. ובדקו ומצאו שאין לה בא לידי מצה וחמין אלא תמשת המינים בלבד. ושאר כל הדברים אינן באין לידי מצה וחמין אלא לידי סירחון.

תני: אמר רבי יוחנן בן נורי, קרמית – חייבת בחלה. רבי יוחנן בן נורי אמר: באה היא לידי מצה וחמין. ורבנן אמרי: אינה באה לידי מצה וחמין.

ויבדקיהו על עיקר בדיקתה הן חלוקין. רבי יוחנן בן נורי אמר: בדקיה ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמין. ורבנן אמרי: בדקיה ולא מצאו אותו שהיא באה לידי מצה וחמין.

תמן תנינן: תפוח שריסקו ונתנו לתודת העיסה והימיצה – הרי זו אסורה. תני: רבי יוסי אמר: מותר.

רבי אהא, רבי אבהו בשם רבי יוסי בן הנינא: מה פליגינן? במתמין במימיו. אבל במתמין בגופו – דברי הכל מותר.

רבי יוסי – בְּדַעֲתֵיהּ, דו אָמַר תַּמּוּן: אִין תַּבְשִׁילוֹ תַבְשִׁיל בְּרוּר. וְכֵן הוּא אָמַר הָכָא: אִין חִימוּצוֹ חִימוּץ בְּרוּר.

וְכַמָּה דְאָת אָמַר אִין לָךְ בָּא לִידֵי מִצָּה וְחִמּוּץ אֱלָא חִמּוּשַׁת חִמּוּנִין בְּלָבַד, וְדַכּוּתֵיהּ, אִין לָךְ מְגַרַר עִם כּוּלָן אֱלָא חִיטִים וְשְׁעוּרִים בְּלָבַד.

רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: לא שנינו אלא העושה עיסה מן החיטים ומן האורז, ואינו נגָרר אלא עם החיטין בלָבַד.

מהו שיהו חייבים על קלי שלו משום חדש? אָמַר רַבִּי זְעִירָא: בְּתִיב (ויקרא כג, יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ. אֵת שְׁחֵיבִים עַל לֶחֶם שְׁלוֹ מִשׁוּם חֲדָשׁ – תְּיִבִין עַל קָלִי שְׁלוֹ מִשׁוּם חֲדָשׁ. אֵת שְׁאִין חֵיבִים עַל לֶחֶם שְׁלוֹ מִשׁוּם חֲדָשׁ – אִין תְּיִבִים עַל קָלִי שְׁלוֹ מִשׁוּם חֲדָשׁ.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: עירב ארבעת קבין בפני עצמן והימצו, וארבעת קבין בפני עצמן ועירבן – הרי בשעת היובן, לבא לידי מצה וחמין?

אתיין דרבי יונה – ברבי ירמיה, ודרבי יוסי – ברבי זעירא. אתיין דרבי יונה ברבי ירמיה, כמה דרבי ירמיה אָמַר: עַד שְׁיֵהָא קְרוּי לָחֶם, כִּד רַבִּי יוֹנָה אָמַר: עַד שְׁיֵהָא קְרוּי לָחֶם.

דרבי יוסי – ברבי זעירא. כמה דרבי זעירא אָמַר: מִינּו קְרוּי לָחֶם, כִּן רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִינּו קְרוּי לָחֶם. אֲתֵיָא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי הִילָא אֶף עַל גַּב הוּ פְּלִיג עֲלוּי.

רבי שמואל בר נחמן שמע בולחון מן אהן קרייא (ישעיה כח, כה),

[דף ב' ע"א]

וְשֵׁם חֲטָה שׁוֹרָה וְשְׁעֵרָה נִסְמָן וְכִסְמַת גְּבֻלָּתוֹ. וְשֵׁם חִיטָּה – אֵלּוֹ הַחִיטִים. שׁוֹרָה – זוֹ שְׁבוּלַת שׁוּעַל. וְלָמָּה נִקְרָה שְׁמָה שׁוֹרָה? שְׁהִיא עֲשׂוּיָה בְּשׁוֹרָה.

שְׁעֵרָה – אֵלּוֹ הַשְּׁעוּרִים. נִסְמָן – זֶה הַשִּׁיפּוֹן. וְכִסְמַת – זֶה הַכּוּסְמִין.

גְּבֻלָּתוֹ – לָחֶם. עַד כָּאן גְּבֻלוֹ שֶׁל לָחֶם.

וְלִמִּידִין מִן תַּקְבָּלָהּ? אָמַר רַבִּי סִימוּן: מִן מַה דְּכָתִיב (שם) וַיִּסְרוּ לְמִשְׁפַּט אֱלֹהֵיו יוֹרְנוּ. כְּמִי שְׁהוּא דְּבַר תּוֹרָה.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

מִסְכַּת פֶּאָה פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. אַלו דְּבָרִים שְׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר: הַפֶּאָה, וְהַבְּכוֹרִים, וְהָרְאִיוֹן, וְגִמְלוֹת חֲסִידִים, וְתַלְמוּד תּוֹרָה. פֶּאָה - יֵשׁ לָהּ שְׁעוֹר מִלְּמַטָּה וְאִין לָהּ שְׁעוֹר מִלְּמַעְלָה. הַעוֹשֶׂה כָּל שְׂדֵהוּ פֶּאָה - אֵינָהּ פֶּאָה:

ב. אַלו הַדְּבָרִים נִפְרָעִין מִן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקָּרָן קִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא: עַל עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל גְּלוּי עֲרִיוֹת, וְעַל שְׂפִיכַת דַּמִּים. וְעַל לְשׁוֹן הָרַע - כְּנַגַּד כָּלֶם:

ג. זְכוּת - יֵשׁ לָהּ קָרָן וְיֵשׁ לָהּ פְּרוּת, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה ג, י'): אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאָכֵלוּ. עֲבָרָה - יֵשׁ לָהּ קָרָן וְאִין לָהּ פְּרוּת, שְׁנֵאמַר (שֵׁם שֵׁם יא): "אִוִי לְרַשָּׁע רַע כִּי גָמוּל יִדְּיו יַעֲשֶׂה לוֹ". וּמָה אֲנִי מְקַיֵּם (מְשַׁלִּי א, לא): "וְיֵאָכֵלוּ מִפְּרֵי דְרָכֶם"? אֵלֶּא: עֲבָרָה שְׁעוֹשָׂה פְּרוּת - יֵשׁ לָהּ פְּרוּת, וְשְׂאִינָהּ עוֹשֶׂה פְּרוּת - אִין לָהּ פְּרוּת:

ד. מַחְשֶׁבֶת טוֹבָה - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (מְלָאכִי ג, טז): "אֲזוּ נִדְבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשָׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר זְכוּרֹן לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". מַחְשֶׁבֶת רָעָה - אִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים טו, יח): "אֲנִן אִם רְאִיתִי בְּלִבִּי לֹא יִשְׁמַע ה'". וּמָה אֲנִי מְקַיֵּם (יְרֵמְיָה ו, יט): "הִנֵּה אֲנִי מְבִיא רָעָה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתֶם"? אֵלֶּא: מַחְשֶׁבֶת שְׁעוֹשָׂה פְּרוּת - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, וְשְׂאִינָהּ עוֹשֶׂה פְּרוּת - אִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְף לְמַעֲשֶׂה:

ה. נוֹתֵן אָדָם פֶּאָה בַּתְּחִלַּת הַשְּׂדֵה, וּבְאֲמָצֵעַ, וּבְסוּף. וְאִם נוֹתֵן בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בְּאֲמָצֵעַ בֵּין בְּסוּף - יֵצֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם נוֹתֵן בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בְּאֲמָצֵעַ בֵּין בְּסוּף - הָרִי זֹו פֶּאָה, וְצָרִיךְ שְׂיִתֵּן בְּסוּף פְּשַׁעוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם שִׁיר לוֹ קָלַח אַחַד - סוּמָךְ עָלָיו וְנוֹתֵן מִשׁוּם פֶּאָה, וְאִם לֹאוּ - אֵינּוּ נוֹתֵן בְּסוּף אֵלֶּא מִשׁוּם הַפְּקָר. אִמְר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים

אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁנַתֵּן אֶת הַפֶּאָה וּמִבְּקַשׁ לְהוֹסִיף:

ו. לֹא נוֹתֵן מִן הַקָּמָה - נוֹתֵן מִן הַעֲמָרִים. לֹא נוֹתֵן מִן הַעֲמָרִים - נוֹתֵן מִן הַגְּדִישׁ. לֹא נוֹתֵן מִן הַגְּדִישׁ - נוֹתֵן מִן הַכֶּרִי. עַד שְׁלֹא מֵרַח. וְאִם מֵרַח - מַעֲשֹׂר וְנוֹתֵן:

ז. אִמְר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי אַרְבַּעָה דְּבָרִים אֲמָרָה תּוֹרָה: 'לֹא יִתֵּן אָדָם פֶּאָה אֵלֶּא בְּסוּף שְׂדֵהוּ'. מִפְּנֵי גִזְל עֲנִיִּים. וּמִפְּנֵי בְּטוּל עֲנִיִּים. וּמִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינַן. מִפְּנֵי הַרְמָאִים. מִפְּנֵי גִזְל עֲנִיִּים כִּיצַד? שְׁלֹא יִרְאֶה שְׂעָה שְׂאִין שֵׁם אָדָם וַיֹּאמֶר לְקָרְבוֹ עֲנִי לְטוּל פֶּאָה. מִפְּנֵי בְּטוּל עֲנִיִּים כִּיצַד? שְׁלֹא יִהְיֶה עֲנִיִּים יוֹשְׁבֵין וּמְשַׁמְרִין כָּל הַיּוֹם וְאוֹמְרִים: "עַכְשָׁו נוֹתֵן פֶּאָה...". אֵלֶּא מֵתוּךְ שְׁנוֹתֵן בְּסוּף, הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה מְלֹאכְתּוֹ, בָּא וְנוֹטְלָה בְּאַחֲרוֹנָה. מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינַן כִּיצַד? שְׁלֹא יִהְיֶה עוֹבְרִין וְשׁוֹבֵין אוֹמְרִין: "רְאוּ שְׁפִלוּנֵי קֶצֶר שְׂדֵהוּ וְלֹא נוֹתֵן מִמֶּנָּה פֶּאָה". וּמִפְּנֵי מָה? שְׂהָרִי אֲמָרָה תּוֹרָה (וַיִּקְרָא יט, ט): "לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ". מִפְּנֵי הַרְמָאִין, כִּיצַד? שְׁלֹא יֵאמְרוּ: "כִּכְּבַר נִתְּנָנוּ!" דְּבָר אַחֵר: - שְׁלֹא יִנִּיחַ אֶת הַיֶּסֶף וְיִתֵּן הָרַע:

ח. הַיִּרְק, אֵף עַל פִּי שְׁלֵקִיטָתוֹ כְּאַחַת - אִין מְכַנְּסוֹ לְקִיּוֹם. הַתְּאֲנִים, אֵף עַל פִּי שְׁמַכְנִיסֵן לְקִיּוֹם - אִין לְקִיטָתֵן כְּאַחַת:

ט. רַבִּי יוֹסִי בְּרִי יְהוּדָה אוֹמֵר: רְטִיבוּת תְּמָרָה - פְּטוּרִין מִן הַפֶּאָה, שְׂאִין רֵאשׁוֹן מִמֶּתִין לְאַחֲרוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי צְדוּק אוֹמֵר: הַסִּיפִין חֲזִבִּין בַּחֲלָה. אַחֲרִים אוֹמְרִים: אֵף בְּנוֹת שוּחַ:

י. אַלו מִפְּסִיקִין לְפֶאָה: הַנַּחַל, וְהַשְּׁלוּלִית, וְדָרֵךְ הַיְחִיד, וְדָרֵךְ הַרְבִּים, וְשִׁבְלֵי הַיְחִיד, וְשִׁבְלֵי הַרְבִּים הַקְּבוּעַ בַּיְמוֹת הַחֲמָה וּבַיְמוֹת הַגְּשָׁמִים. הַבוּר, וְהַנִּיר, וְהַזֶּרַע אַחֵר, וְקוֹצֵר לְשַׁחַת שְׁלֹשָׁה תְּלָמִים שֶׁל פְּתִיחַ, וְאַמַּת הַמַּיִם שְׂאִינָהּ יְכוֹלָה לְהַקְצֵר כְּאַחַת. אִמְר רַבִּי יְהוּדָה: אִם עוֹמֵד בְּאֲמָצֵעַ וְאֵינּוּ קוֹצֵר מִכָּאן וּמִכָּאן - מִפְּסִיק, וְאִם לֹאוּ - אֵינּוּ

פּלוֹנִית, אֶף עַל פִּי שְׂאִין שֵׁם אֵלָא אוֹתָהּ שְׂדָה וְאוֹתָהּ הַעִיר - זָכָה עֲבָד זֶה בְּנִכְסִים וְקָנָה עֲצָמוֹ בֶּן חוֹרִין. וְכִשְׁנִאֲמָרוּ דְבָרִים לְפָנָי רַבִּי יוֹסִי, אָמַר (מִשְׁלֵי כֹד, כו): "שְׁפֹתֵימִי יִשָּׁק מִשֵּׁיב דְּבָרִים נִכְחִים":

מִסְכַּת פֶּאָה פָּרָק שְׁנִי

א. נָטַל מִקְצַת פֶּאָה וְזָרַק עַל הַשָּׂרָר - אֵין לוֹ בָּהּ כְּלוּם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: קוֹנְסִין אוֹתוֹ וְנוֹטְלִין הַיִּמְנּוֹ זוֹ וְזוֹ:

ב. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנִּתֵּן פֶּאָה לְעֲנִיִּים, וּבָא עֲנִי אֶחָד וְנָטְלָה מֵאַחֲוֵרֵיהֶן - הָרִי זֶה זָכָה. שְׁנֵי עֲנִיִּים שֶׁהָיוּ מִכְתָּשִׁין עַל הָעֵמוּד, וּבָא עֲנִי אֶחָד וְנָטְלוּ מֵאַחֲוֵרֵיהֶן - הָרִי זֶה זָכָה, שְׂאִין עֲנִי זֹכָה וְנָטְלָה בְּלָקֵט, בְּשִׁכְחָה, וּבְפֶאָה, וּבְסָלַע שֶׁל מְצִיאָהּ - עַד שֶׁתִּפְּל לְתוֹךְ יָדוֹ:

ג. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ קוֹצְרִין בְּתוֹךְ קוֹפּוֹתֵיהֶן - הָרִי אֵלּוֹ מַעֲבִירִין אוֹתָן:

ד. לֹא יִשׁוּל בַּעַל הַבַּיִת לָקֵט מִן הָעֲנִיִּים עַל מִנַּת לְלָקֵט מִן הָעֲמֻרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: שְׁחִירִית - בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ שֵׁיאֹמַר: 'כָּל מָה שִׁילָקְטוּ הָעֲנִיִּים מִן הָעֲמֻרִים - הָרִי זֶה הָפְקָר'. רַבִּי דוֹסָא אוֹמַר: לְעֵתוֹתַי עָרַב, אוֹמַר: 'כָּל מָה שִׁלָּקְטוּ הָעֲנִיִּים מִן הָעֲמֻרִים - הָרִי זֶה הָפְקָר'. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ הָפְקָר, וְאֵין אָנוּ אַחֲרָאִין לְרַמְאִין:

ה. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהֵנִיחַ פֶּאָה מִצַּד זֶה, וּבָאוּ עֲנִיִּים וְנָטְלוּ מִצַּד אַחֵר - זֶה זָוָה פֶּאָה.

ו. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת - אֵינָן רְשָׁאִין לְגַמַּר אֵת כָּל הַשְּׂדָה, אֵלָא מְשִׁירִין כְּדִי פֶּאָה. וְאֵינָהּ פֶּאָה עַד שִׁפְרִשְׁנָה בַּעַל הַבַּיִת לְשֵׁם פֶּאָה:

מִפְסִיק. אֶכְלָה חֶגְב, אֶכְלָה גּוֹבָאֵי, קְרִסְמוּהָ נְמֻלִים, וּשְׁבֻרְתָּה הַרוּחַ אוֹ בְהֵמָה - הַכֹּל מוֹדִים: שְׂאֵם חֶרֶשׁ - מִפְסִיק, וְאֵם לֹא - אֵינוֹ מִפְסִיק:

יא. קָצַר חֲצִיָּה וּמָכַר אֶת הַקְּצִיר, קָצַר חֲצִיָּה וְהַקְּדִישׁ אֶת הַקְּצִיר - נוֹתֵן מִן הַמְּשִׁיר עַל הַכֹּל:

יב. מְדַרְגּוֹת שֶׁגִּבְהֶן עֲשָׂה טְפָחִים - נוֹתֵן פֶּאָה מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וְאֵם הָיוּ רִאשֵׁי שׁוּרוֹת מְעֻרְבִין - נוֹתֵנִין פֶּאָה מֵאַחַת עַל הַכֹּל:

יג. הַמְּאָרְגִי - חֵיב בְּתַחֲלֹתוֹ, חֵיב בְּסוֹפוֹ. הָיוּ לוֹ אַרְבַּע וְחֵמֶשׁ גְּפָנִים - בּוֹצְרִין וּמְכַנְסִין. נִתֵּן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּטוּר מִן הַפְּרִט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֶּאָה, וְחֵיב בְּעוֹלָלוֹת. וְאֵם שִׁיר - נוֹתֵן מִן הַמְּשִׁיר עַל מָה שִׁשִּׁיר. הַמּוֹדֵל² - נוֹתֵן מִן הַמְּשִׁיר עַל מָה שִׁשִּׁיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹדֵל בְּשׁוּק, אֲבָל בְּמוֹדֵל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹתֵן מִן הַמְּשִׁיר עַל הַכֹּל:

יד. הִזָּה מְקַטֵּף וּמְכַנְסִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֶפְלוֹ כָּל שְׂדָהוֹ - פְּטוּר מִן הַלָּקֵט שִׁכְחָה וּפֶאָה, וְחֵיב בְּמַעֲשְׂרוֹת:

טו. הַכּוֹתֵב נִכְסָיו לְכַנְּיוֹ, וְהֵנִיחַ לְאִשְׁתּוֹ קְרָקַע כָּל שֶׁהוּא - אֲבָדָה כְּתַבְתָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ לְשֵׁם כְּתַבְתָּהּ, אֲבָל לֹא קִבְּלָה עָלֶיהָ לְשֵׁם כְּתַבְתָּהּ - מָה שֶׁנִּתֵּן נִתֵּן, וְגוֹבָה כְּתַבְתָּהּ מִשָּׂרָר נְכָסִין:

טז. הַכּוֹתֵב נִכְסָיו לְעַבְדּוֹ - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. שִׁיר קְרָקַע כָּל שֶׁהוּא - לֹא יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: הָאוֹמֵר: 'כָּל נְכָסֵי נִתְּנוּנִין לְפְלוֹנִי עֲבָדִי חוּץ מֵאֶחָד רַבּוֹא שְׁבָהֶן' - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'חוּץ מֵעִיר פְּלוֹנִית, חוּץ מִשְׂדָּה

² הַשּׁוֹלֵף. כַּאֲשֶׁר הִזְרָקוֹת רְצוּפִים נוֹטֵל וְשׁוֹלֵף מֵהֶם מִכְּנֵתִים כְּדִי שֶׁהַנְּשִׂאִים יִצְמְחוּ כְּרוּחַ וְיִתְעַבּוּ וְיִעֲשׂוּ גִפּוּסִים.

¹ שְׁמוֹשְׁמִיטָא בְּצִלִים כְּתוֹךְ בְּצִלִים.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

ז. עניי שְׂרָאָה כְּדֵי פֶּאָה, בֵּין בְּתוּבָאָה בֵּין בְּאִילָן - אֵינּוּ רִשְׁאֵי לִיגַע בָּהּ, וְאַסּוּרָה מִשּׁוּם גִּזְל, עַד שֶׁתּוֹדַע לוֹ שֶׁהִיא פֶּאָה:

ח. נִכְרֵי שְׁמֹכֵר קָמְתוּ לְיִשְׂרָאֵל לְקַצֵּר - חֵיב בַּפֶּאָה. יִשְׂרָאֵל שְׁמֹכֵר קָמְתוּ לְנִכְרֵי - פְּטוּר מִן הַפֶּאָה:

ט. יִשְׂרָאֵל וְנִכְרֵי שֶׁהָיוּ שֶׁתִּפִּין בְּקֶמֶה, חֲלָקוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - חֵיב. וְחֲלָקוּ שֶׁל נִכְרֵי - פְּטוּר. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אָמַר: יִשְׂרָאֵל וְנִכְרֵי שֶׁהָיוּ שֶׁתִּפִּין בְּקֶמֶה - פְּטוּר מִן הַפֶּאָה. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שֶׁהִנְכַּרְי מִמַּחֲה. אָבֵל אֵין הִנְכַּרְי מִמַּחֲה - חֵיב בַּפֶּאָה:

י. גֵּר שֶׁמַּת וּבְכוּזוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת נִכְסָיו, הַמְחֻזֵּק בַּמַּחְבֵּר לְקַרְקַע - חֵיב בְּכָל. בְּתוֹשׁ מִן הַקְּרַקַּע - פְּטוּר מִן הַכָּל. הַחֻזֵּק בְּקֶמֶה - חֵיב בְּלֶקֶט שְׂכָחָה וּפֶאָה, וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת:

יא. הֶלֶקֶט וְהַשְּׂכָחָה וְהַפֶּאָה שֶׁל נִכְרֵי - חֵיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שֶׁהִנְכַּרְי מִמַּחֲה. אָבֵל אֵין הִנְכַּרְי מִמַּחֲה, הַפְּקָר נִכְרֵי - הַפְּקָר, וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת:

יב. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנִּתְּנָה פֶּאָה לְעַנְיִים - אֵין רִשְׁאֵי שְׂיֵאמַר לָהֶן: 'טְלוּ זָרַע וְהַגְנוּ פִּשְׁתָּן' - 'טְלוּ תְּמָרִים וְהַגְנוּ מִכְּבוֹדוֹת'. נִשְׂרוּ וְאַחַר כֵּךְ הַפְּרִישָׁן - אֵינּוּ חֵיב מִשּׁוּם פֶּאָה אֲלֵא זָרַע בְּלֶבֶד:

יג. אֲרַבַּע מִתְּנּוֹת בְּכֶרֶם: פֶּרֶט, שְׂכָחָה, וּפֶאָה, וְעוֹלָלָת. שְׁלֹשׁ בְּתוּבָאָה: לֶקֶט, שְׂכָחָה, וּפֶאָה. שְׁתֵּים בְּאִילָן: שְׂכָחָה, וּפֶאָה. כָּל אֵלוֹ - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם טוּבָה. וְאִפְלוּ עֲנֵי שְׂבִי שְׂרָאֵל - מוֹצִיאִין אֶת שְׁלוֹ מִדּוֹ. וְשָׂאֵר מִתְּנּוֹת כְּהוֹנָה, כְּגוֹן: הַזְּרוּעַ וְהַלְחִיִּים וְהַקֶּבֶה - יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם טוּבָה, וְנִתְּנִין לְכָל כַּהֵן שִׁירְצָה:

יד. אֵין מוֹצִיאִין לֹא מִשָּׁל כַּהֵן לְכַהֵן, וְלֹא מִשָּׁל לְוִי לְלוֹי:

טו. אֵיזְהוּ לֶקֶט? זֶה הַנוֹשֵׁר בַּשַּׁעַת הַקְּצִיר וּבַשַּׁעַת הַתְּלִישָׁה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵין לֶקֶט

אֲלֵא הַנוֹשֵׁר בַּשַּׁעַת הַקְּצִירָה בְּלֶבֶד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יִט, ט): "וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט":

טז. שְׂבֻלַת שְׂבֻקְמָה - הֵרִי הִיא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. שְׂבֻקְצִיר - הֵרִי הִיא שֶׁל עַנְיִים. חֻצִּיָּה בְּקֶמֶה וְחֻצִּיָּה בְּקֶצִיר - נוֹטֵל וּמְשַׁלְּכָהּ לְאַחֲרָיו, שְׂסַפֵּק לֶקֶט - לֶקֶט:

יז. חוֹרֵי נְמָלִים - אֲסוּרִין מִשּׁוּם גִּזְל. וְאִם הַפְּקִירִין בַּעַל הַבַּיִת - מִתְּרִין מִשּׁוּם גִּזְל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אִם הָיוּ פְּקָדוֹן - אֲסוּרִין מִשּׁוּם גִּזְל:

יח. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנִּתְּנָה כְּרִיכָה לְעַנֵּי לְמִלְאוֹת לוֹ מַיִם - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לֶקֶט שְׂכָחָה וּפֶאָה, וְחֵיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת:

יט. עַנְיִים הַמְחֻזְרִין בֵּין הַגְּרָנוֹת - מַעֲשָׂרִין וְנֹתְנִין לָהֶם. הַצְּנוּעִים - מוֹצִיאִין בְּיָדָם מַעוֹת בְּדַבְּרִים הַנְּאֻכְלִים, וְנֹתְנִים דְּבַר מוֹעֵט בְּדַבְּרִים הַנְּאֻכְלִים, כְּדֵי שְׂיֵאכְלֶנּוּ עַד שֶׁלֹּא יִגִּיעַ לְעִיר. וְשָׂאֵר כָּל מִתְּנּוֹת עַנְיִים שְׂבֻשְׁדוֹת, שְׂאִין הָעַנֵּי מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן - הֵרִי אֵלוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

כ. מֵאֵימַתִּי אֵין שׁוֹרְפִין קֶשֶׁן שְׂבֻשְׁדוֹת? בַּשָּׂדֶה הָאֵילָן - עַד עֲצָרַת. בַּשָּׂדֶה הַלֶּבֶן - עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. בַּשָּׂדֶה בֵּית הַשְּׁלֹחִין - מִיָּד; דְּבַרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בַּשָּׂדֶה לֶבֶן - עַד הָעֲצָרַת. בַּשָּׂדֶה אֵילָן - עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִפְּנֵי גִזְל אָדָם וּבְהֶמָּה. בַּשָּׂדֶה בֵּית הַשְּׁלֹחִין - מִתֵּר מִיָּד:

כא. הַמְּרַבֵּץ אֶת שְׂדֵהוּ עַד שֶׁלֹּא נִכְנסוּ עַנְיִים לְתוֹכוֹ, אִם הָיָה הַזֶּקֶן מְרַבֵּה עַל שֶׁל עַנְיִים - מִתֵּר. וְאִם הַזֶּקֶן עַנְיִים מְרַבֵּה עַל שְׁלוֹ - אֲסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - מִלֶּקֶט וּמִנִּיחַ עַל גְּבִי הַגֵּדָר, וְהָעַנֵּי בֹא וְנוֹטֵל אֶת שְׁלוֹ:

כב. הַשְּׂבִלִין שְׂבֻקְשִׁין וְשְׂבֻשְׁדוֹת - הֵרִי אֵלוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: בְּזוֹ נִהְגּוּ בְּעַלֵּי בַתִּים עֵין יָפָה:

מַסְכַּת פֶּאָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְקַצֵּר – יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָאֲרִיסִין, וְהַחֲכִירִין⁴, וְהַמוֹכֵר קָמְתוּ לְקַצֵּר – לֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָיוּ שָׁם עֲנִיִּים שְׂאִין רְאוּיִן, אִם יָכוֹל בְּעַל הַבַּיִת לְמַחֲוֹת בְּיָדָם – מִמָּחָה, וְאִם לֹא – מִנִּיחָן מִפְּנֵי דַרְכֵי שְׁלוֹם:

ב. אִין שׁוֹכְרִין פּוֹעְלֵי נְכָרִים, לְפִי שְׂאִינָן בְּקִיאִין בְּלִקֹּט:

ג. אִין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר עֲנִי לְעֲנֵי נְכָרִים. אֲבָל נוֹתְנִין לְהֵן חֵלִין מִתְקַנְיִן לְשֵׁם טוֹבָה:

ד. בְּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּעִיר, וְאָמַר: 'יֹדַע אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֵלִין שׁוֹכְחִים אֶת הָעֵמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי', וְשִׁכְחוּהוּ – הָרִי זֶה שְׂכָחָה. הָיָה עוֹמֵד בַּשָּׂדֶה, וְאָמַר: 'יֹדַע אֲנִי שֶׁהַפּוֹעְלִים שׁוֹכְחִים אֶת הָעֵמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי', וְשִׁכְחוּהוּ – אִין זֶה שְׂכָחָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשׁוּם רַבִּי שְׂמַעוֹן: אֲפֹלוּ אַחֲרַיִם עוֹבְרִין בְּדֶרֶךְ, וְרָאוּ אֶת הָעֵמֶר שֶׁשִׁכְחוּהוּ פּוֹעְלִין – אִינוּ שְׂכָחָה עַד שִׁשְׁכְחוּהוּ כָּל אָדָם:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה כָּל שְׂדֵהוּ עֹמְרִין לְעֵמֶר בְּהֵן לְגִדִּישׁ וּלְחַרְרָה – מוֹדִים בַּיִת שְׂמָאִי וּבַיִת הַלֵּל: שְׂאֵם הַפְּקִיר לְאָדָם וְלֹא לְבֵהמָה, לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְנְכָרִים – שְׂזָה הַפְּקִיר:

ו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עַל אֵלּוּ עֲמִירִים נִחְלְקוּ בַּיִת שְׂמָאִי וּבַיִת הַלֵּל? אָמַר לִי: הַתּוֹרָה הַזֹּאת! עַל אֵלּוּ: הָעֵמֶר הַסְּמוּךְ לְגִפְהָ וְלְגִדִּישׁ, לְבִקֵּר וְלְכַלְמִים, וְשִׁכְחוּ. וּכְשִׁבְאַתִּי, שְׂאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאָמַר לִי: מוֹדִים בְּאֵלּוּ שֶׁהֵן שְׂכָחָה. וְעַל מָה נִחְלְקוּ? עַל הָעֵמֶר שֶׁהִחְזִיקוּ בוֹ לְהוֹלִיכּוֹ לְעִיר, וּנְתַנּוּ בְּצַד גִּפְהָ אוֹ בְּצַד גְּדֵר – שְׁבִיַת שְׂמָאִי אוֹמְרִים: אֵינָה שְׂכָחָה, מִפְּנֵי

שְׂזָכָה בוֹ. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים: שְׂכָחָה. וּכְשִׁבְאַתִּי וְהִרְצִיתִי הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה: אָמַר לִי: אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ לְמַשָּׁה מִסִּינַי:

ז. הָעֵמֶר שֶׁהִחְזִיקוּ לְהוֹלִיכּוֹ לְעִיר, וּנְתַנּוּ עַל גְּבֵי חִבְרוֹ, וְשָׂכַח שְׂנִיָּהֶם, הַתַּחְתּוֹן – שְׂכָחָה, וְהָעֲלִיּוֹן – אִינוּ שְׂכָחָה. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: שְׂנִיָּהֶם – אִין שְׂכָחָה. הַתַּחְתּוֹן, מִפְּנֵי שְׂמֻכְסָה. וְהָעֲלִיּוֹן, מִפְּנֵי שְׂזָכָה בוֹ:

ח. שְׂדֵה שְׁעוֹמְרִיָּה מְעַרְבְּבִין, וְעֵמֶר וְשָׂכַח אֶחָד מֵהֶם – אִין שְׂכָחָה, עַד שִׁיעֵמֶר אֶת כָּל סְבִיבוֹ:

ט. הָעֵמֶר שֶׁכָּנְגְדוּ מוֹכִיחַ, כִּיֻּצַּד? מִי שֶׁהָיָה לוֹ עֵשֶׂר שׁוֹרוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה עֲמִירִים, וְעֵמֶר אֶחָד מֵהֶם לְצַפּוֹן וּלְדָרוֹם, וְשָׂכַח – אִין שְׂכָחָה, מִפְּנֵי שֶׁנֶּדּוֹן כְּמִזְרַח וּכְמַעֲרָב:

י. שְׁתֵּי פְרִיכוֹת הַמְּבַדְלוֹת זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשׁ – אִין שְׂכָחָה. שְׁנֵי עֲמִירִין הַמְּבַדְלִין זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשָׁה – אִין שְׂכָחָה. שְׁתֵּי גִפְנִים הַמְּבַדְלוֹת זֶה מִזֶּה – שְׂכָחָה. שְׁלֹשׁ – אִין שְׂכָחָה. שְׁנֵי גִרְגְרִין – פֶּרֶט. שְׁלֹשָׁה – אִין פֶּרֶט. שְׁתֵּי שְׂבָלִים הַמְּבַדְלוֹת כְּדֶרֶךְ – לְקֹט. שְׁלֹשׁ – אִין לְקֹט; אֵלּוּ דְבָרֵי בַיִת הַלֵּל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲנִינָא בֶן אַחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל שְׂבָאת רְשׁוּת עֲנִי לְאִמְצַע, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַכֶּרֶם – אִין מְצַטְרְפִין. וְכָל שְׂלֹא בָּאת רְשׁוּת עֲנִי לְאִמְצַע, כְּגוֹן פְּרוֹת הָאֵילָן – הָרִי אֵלּוּ מְצַטְרְפִין:

יא. אֵימְתִי אָמְרוּ: 'קָמָה מְצַלַת אֶת הָעֵמֶר?' בְּזִמְן שְׂלֹא נָטְלָה מִבֵּינֵתִים. הָא אִם נָטְלָה מִבֵּינֵתִים – הָרִי זֶה אֵינָה מְצַלַת. קָמַת חִבְרוֹ – מְצַלַת עַל שְׁלוֹ. שֶׁל חֲטִיָּן – עַל שֶׁל שְׁעוֹרִין. שֶׁל נְכָרִי – עַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין מְצַלַת אֵלּא עַל שְׁלוֹ, וּמִמִּין עַל מִינוֹ. רַבִּין שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כִּשְׁם שֶׁהִקְמָה מְצַלַת אֶת הָעֵמֶר – כֶּף הָעֵמֶר מְצִיל אֶת הַקָּמָה. וְדִין הוּא, וּמָה אִם

⁴ כֶּף וְכַף בּוֹרִיין וְאִין לוֹ חֵלְקִי, רַק בְּקִצִיר.

³ שְׁנוּטֵל שְׁלִישׁ בְּקִצִיר.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

קמה שיפה כח עני בה - הרי היא מצלת את העמר, עמר שהורע כח עני בו - אינו דין שיציל את הקמה? אמר לו רבי: מה אם קמה שיפה כח עני - נצלת, העמר שהורע כח עני - אינו דין שתנצל?

יב. יפה כח עני בקמה יתר מבעמר, ובעמר יתר מבקמה. שהקמה - יש בה לקט שכחה ופאה, מה שאין כן בעמר. ובעמר יתר מבקמה, הקמה שהיא ראויה לעשות סאתים - אינו שכחה. ובעמר - שכחה: רבי חנינא בן אחי רבי יהושע אומר: כל שכבת רשות עני באמצע, כגון התבואה והכרם - אין מצטרפין. וכל שלא באת רשות עני לאמצע, כגון פרות האילן - הרי אלו מצטרפין.

יג. החותך פריכות ועתיד לעמרן, וכן אגודי השום והבצלין - אין להם שכחה. המעמר מפני הדלקה, ומפני אמת המים - אין להם שכחה, מפני שעומד לאבדן. מעשה בחסיד אחד ששכח עמר בתוך שדהו, ואמר לבנו: צא והקרב עלי פר לעולה ופר לשלמים. אמר לו: אבא! מה ראית לשמח בשמחת מצוה זו יותר מכל מצות שבתורה? אמר לו: כל מצות שבתורה - נתן לנו הקדוש ברוך הוא לדעתנו, זו - שלא לדעתנו. שאלו לא היה ברצון לפני המקום - לא באת מצוה זו לדיננו. אלא הרי הוא אומר (דברים כד, יט): "כי תקצר וגו'" - קבע לו הכתוב ברכה. והלא דברים קל וחמר, מה אדם שלא נתפן לזכות וזכה - מעלין עליו כאלו זכה. המתפן לזכות וזכה - על אחת כמה וכמה. כפיצא בו (ויקרא ה, יז-יח): "ואם נפש כי תחטא ועשתה וגו' והביא איל תמים וגו'". והלא דברים קל וחמר, מה אם מי שלא נתפן לחטא, וחטא - מעלין עליו כאלו חטא. המתפן לחטא, וחטא - על אחת כמה וכמה:

יד. כל זית שיש לו שם בשדה כזית נטפה בשעתו ושכחה - אינו שכחה. במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו, אבל אם

התחיל בו ושכחו - הרי זה שכחה, עד שיהא בו סאתים:

טו. זית שהוא עומד בין שלש שורות של שני מלבנין, ושכחו - אין שכחה. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכירו, אבל בזמן שמכירו - רץ אחריו ונטלו אפלו עד מאה:

טז. המפקיר את פרמו, עשירים - נוטלין את האשכולות, ועניים - נוטלין את האשכולות ואת העוללות. איזהו עוללות? כל שאין בה לא כתף ולא נטף. יש לה כתף ואין לה נטף, נטף ואין לה כתף - הרי היא של בעל הבית. ואם לאו - הרי היא של עניים. איזהו כתף? פסיגין המחברים בשדרה, זו על גבי זו. נטף? הענבים המחברות בשדרה ויורדות:

יז. נכרי שמכר פרמו לישראל לבצר - חיב בעוללות. וישראל שמכר פרמו לנכרי לבצר - פטור מן העוללות:

יח. ישראל ונכרי שהיו שתפין בכרם, חלקו של ישראל - חיב, ושל נכרי - פטור. רבי שמעון אומר: ישראל ונכרי שהיו שתפין בכרם - פטור מן העוללות:

יט. המקדיש את פרמו - לא הקדיש את העוללות, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:

כ. בן לוי שנתנו לו ענבים והיו בהן עוללות - אין חושש שמא של עניים הן:

כא. הנוטע פרם להקדש - פטור מן הפרט, ומן העוללות, מן הערלה, ומן הרבעי. וחיב בשביעית. המקדיש את פרמו - לא הקדיש את העוללות, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מאימתי אדם רשאי לבצר פרמו בשביעית? משנידע הפרי, שכבר נתחיב הפרם בגדולי עוללות:

כב. איזוהו שכחה בעריסין גדולים⁵? כל שאינו יכול לפשט את ידו ולטלה. בעריסין קטנים - כשיעבר הימנו. בדלית ובדקל - משירד ממנו. ושאר כל האילן - משיפנה וילך לו. במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו, אבל אם התחיל בו ושכחו - אין שכחה עד שיבצר את כל סביביו:

מסכת פאה פרק רביעי

א. רבי יהודה אומר: מקום שדורכין את העוללות - נאמן עני לומר: 'יין זה של עוללות הוא'. נאמן לומר: 'לקט זה - לקטתיו אני ואחי, אני וקרובי'. אבל אין נאמן לומר: 'מפלוגי נכרי לקחתי'; 'מאיש פלוגי כותי לקחתי'. עניי כותים - פעניי ישראל. אבל עניי נכרים - אין מאמינים להם בכל דבר:

ב. אין פוחתין לעני בשנת מעשר עני, מחצי קב חטין או קב שעורין. במה דברים אמורים? על הגרן, אבל בתוף ביתו - נותן לו כל שהוא, ואינו חושש. ושאר מתנות כהונה ולויה - נותן כל שהוא ואינו חושש. רצה, מציל מחצה ונותן מחצה. אבא יוסי בן דוסתאי אומר משום רבי אליעזר: רצה, נותן לפניהם שלישי, ומניח שתי ידות לקרוביו:

ג. כהנים ולוים שהיו עומדין על הגרן, ובאו כהנים אחרים ועמדו - אינן יכולין להוציא מידן. אמר רבן שמעון בן גמליאל: נהגו כהנים עין פה, שלא להוציא את אחיהם ריקנין. אבל מקמצין ונותנין להם. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם באו עד שלא תחזר חלילה - עומדין על העקב⁶, ונוטלין:

ד. נשים ועבדים, אין חולקין להם על הגרן. אבל נותנין להם מתנות כהונה ולויה לשם טובה:

ה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פשם שהתרומה חזקה לכהונה בחלוק גרנות - כך מעשר ראשון חזקה ללוים בחלוק גרנות. החולק בבית דין - אין לו חזקה לכהנה:

ו. שתי חזקות בארץ ישראל: נשיאות כפים, וחלוק גרנות. ובסוריא, ועד מקום ששלוחי ראשי חדשים מגיעים - נשיאות כפים, אבל לא חלוק גרנות. ובבל - כסוריא. רבי שמעון בן אליעזר אומר: אף באלכסנדריא בראשונה, כשהיה שם בית דין:

ז. חמר בקדשי מקדש שאין בקדשי גבול, ובקדשי הגבול שאין בקדשי מקדש. קדשי הגבול - קטנים חולקין בהן, וטמאין חולקין בהן, וחולקין אותן בטמאה, וחולקין מנה פנגד מנה. קדשי מקדש - חביבין באחריותן לטפל בהן, ולהביאן לבית הבחירה. קדשי הגבול - נתנין לכל חבר. קדשי מקדש - נותן לאנשי המשמר בלבד:

ח. אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום - מכפר בפנידיון מארבע סאין בסלע. לן - נותנין לו פרנסת לינה, שמן וקטנית. שבת - נותנין לו מזון שלש סעודות, שמן וקטנית, דג וירק. במה דברים אמורים? בזמן שאין מכירין אותו, אבל בזמן שמכירין אותו - אף מכסין אותו. היה מסבב על הפתחים - אין נזקקין לו לכל דבר:

ט. תמחוי - כל היום. קפה - מערב שבת לערב שבת. תמחוי - לכל אדם. קפה - לאנשי אותה העיר. אם שהה שם שלשים יום - הרי הוא כאנשי העיר. לקפה ולתמחוי - שלשה חדשים, ולכסות - ששה חדשים.

⁶ בסוף הראשונים - בסוף השורה, וכשבעל הבית

⁵ פרום גבוה ומנוח על גבי עצים.

מחלק ובא לסוף השורה - מחלק גם להם.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

וְלַקְבוּרָה - תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים. וּלְפָסִי הָעִיר⁷ -
שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ:

י. עֲנִי שְׁתַּנְּן פְּרוּטָה לְקַפָּה, וּפְרוּסָה לְתַמְחוּי -
מְקַבְּלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא נָתַן - אֵין
מְחַיְבִין אוֹתוֹ לָתֵן. נִתְּנָה לּוֹ חֲדָשִׁים וְהַחֲזִיר
לָהֶן שְׁחִקִים⁸ - מְקַבְּלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא
נָתַן - אֵין מְחַיְבִין אוֹתוֹ לָתֵן. הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ
בְּכָלִי מִילְתָּ⁹ - נוֹתְנִין לּוֹ כָּלִי מִילְתָּ. מָטָה -
נוֹתְנִין לּוֹ מָטָה. עֶסֶה - נוֹתְנִין לּוֹ עֶסֶה. פֶּת -
נוֹתְנִין לּוֹ פֶּת. לְהַאֲכִילוֹ בְּתוֹךְ פִּי - מְאָכִילִין
לוֹ בְּתוֹךְ פִּי, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים טו, ח): "דִּי
מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יַחְסֵר לוֹ" - אֶפְלוּ עֶבֶד אֶפְלוּ
סוּס. "לוֹ" - זוֹ אִשָּׁה, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ב,
יח): "אֲעֻשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּגִדּוֹ". מַעֲשֶׂה הַהֵלֵל
הַזֶּקֶן, שְׁתַּנְּן לְעִנִי בֵּן טוֹבִים סוּס שְׁהִיָּה
מִתְעַמֵּל בוֹ, וְעֶבֶד שְׁהִיָּה מִשְׁמָשׁוּ. שׁוֹב
מַעֲשֶׂה בְּאִנְשֵׁי הַגְּלִיל, שְׁהִיָּה מְעַלִּין לְזֶקֶן
אֶחָד לִיטְרָא אֶחָד בְּשָׂר צְפוּרִי בְּכָל יוֹם:

יא. הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי זֶהָב - מוֹכְרִין
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי כֶּסֶף. בְּכָלִי כֶּסֶף - מוֹכְרִין
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי נְחֹשֶׁת. בְּכָלִי נְחֹשֶׁת - מוֹכְרִין
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי זְכוּכִית. אָמְרוּ: מִשְׁפַּחַת בֵּית
נְבֻלְטָא הִיָּתָה בִירוּשָׁלַיִם, וְהִיָּתָה מִתְיַחֶסֶת
עַל בְּנֵי אֲרָנָן הַיְבוּסִי, הָעֵלּוּ לָהֶם חֲכָמִים
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁקָלֵי זָהָב, וְלֹא רָצוּ לְהוֹצִיאָן
חוּץ מִירוּשָׁלַיִם:

יב. הָאוֹמֵר: אֵינִי מִתְפָּרְנֵס מִשְׁלַ אַחֲרִים -
שׁוֹקֵדִין עָלָיו וּמְפָרְנִסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ
לְשׁוֹם מְלוּה, וְחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוֹם
מְתָנָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:

אוֹמְרִין לוֹ: 'הֵבֵא מִשְׁכוֹן', כְּדִי לְגוּס אֶת
דַּעְתוֹ¹⁰:

יג. הִיָּה אוֹמֵר: אֵינִי מִתְפָּרְנֵס מִשְׁלַ עֲצָמֵי -
שׁוֹקֵדִין עָלָיו וּמְפָרְנִסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ
לְשׁוֹם מְתָנָה, וְחוֹזְרִין וְגוֹבִין מִמֶּנּוּ לְשׁוֹם
מְלוּה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
אוֹמְרִים לוֹ: 'הֵבֵא מִשְׁכוֹן', כְּדִי לְגוּס אֶת
דַּעְתוֹ:

יד. הַמְסַמָּא אֶת עֵינוּ, וְהַמְצַבָּה אֶת כְּרִסוֹ,
וְהַמְעַבָּה אֶת שׁוֹקְיוֹ - אֵין נִפְטָר מִן הָעוֹלָם
עַד שְׁיָהָא לוֹ כֵּן:

טו. גִּבְאֵי צְדָקָה, אֵין רְשָׁאִין לְפָרֵשׁ זֶה מִזֶּה.
אֶפְלוּ נָתַן לוֹ חֲבָרוּ מַעוֹת שֶׁהוּא חַיֵּב לוֹ,
אֶפְלוּ מִצָּא מַעוֹת בְּדֶרֶךְ - אֵינוּ רְשָׁאִי לִיטְלֵן,
שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדָּבָר לב, כב): "וְהִיָּתֶם נִקְיִים
מֵה', וּמִיִּשְׂרָאֵל". אֲבָל פּוֹרְשִׁים זֶה מִזֶּה לְתוֹךְ
חֲצָר אוֹ לְתוֹךְ חֲנוּת, וְגוֹבִין:

טז. מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֵין פּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ מְלוּה
וְחֹב, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּמוּלִים¹¹,
וְאֵין פּוֹדִין בוֹ שְׁבוּעִים, וְאֵין עוֹשִׂין בוֹ
שׁוֹשְׁבֵינּוֹת, וְאֵין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ דְבָר לְצְדָקָה.
אֲבָל מְשַׁלְּחִין מִמֶּנּוּ דְבָר שֶׁל גְּמִילוּת חֲסָדִים,
וְצָרִיף לְהוֹדִיעַ, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לְחֶבֶר-עִיר
בְּטוֹבָה:

יז. אָמַר לָתֵן, וְנָתַן - נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר אַמִּירָה
וּשְׂכָר מַעֲשֶׂה. אָמַר לָתֵן וְלֹא הִסְפִּיק בִּידוֹ
לָתֵן - נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר אַמִּירָה כְּשְׂכָר מַעֲשֶׂה.
לֹא אָמַר לָתֵן, אֲבָל אָמַר לְאַחֲרִים: 'תְּנֹו' -
נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר עַל כֶּף, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים טו,
י): "כִּי בְגַלְל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ"
וְגו'. לֹא אָמַר לְאַחֲרִים: 'תְּנֹו', אֲבָל מְנִיחַ לוֹ

¹⁰ כְּדִי שְׁיִרְגִישׁ טוֹב, כִּי יַחֲשֹב שֶׁזוֹ רַק הַקְּלוּזָה

⁸ בְּלוּיִים.
יְהִרְאִיָּה שְׁלוֹקָהִים מִמֶּנּוּ מִשְׁבוּן וְעַל יְדֵי זֶה לֹא
יִתְבַּיֵּשׁ מִלְקַחַת.

¹¹ שְׁאִינוּ חוֹב גְּמוּר, רַק רוּצָה לְגַמֵּל חֶסֶד לְמִי
שְׁגִמְלוּ עִמּוֹ חֶסֶד.

⁷ קְרָשֵׁי הָעִיר לְחַזֵּק אֶת שְׁעָרֵי הָעִיר.

⁹ בְּגִדֵי מָשִׁי.

בְּדָבָרִים טוֹבִים¹², מִנֵּינ שְׁנוֹתָנִים לוֹ שֶׁכָּר עַל
 קָ? שְׁנֵאמֵר: "כִּי בְּגַלּל הַדָּבָר הַזֶּה" וְגו':

ד, יח מַעֲשֶׂה בְּמוֹנְבוּ הַמֶּלֶךְ, שְׁעַמְד וּבִזְבוּ אַת
 כָּל אוֹצְרוֹתָיו בְּשָׁנִי בַצֵּרֶת. אָמְרוּ לוֹ אָחִיו:
 אֲבוֹתֶיךָ גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת וְהוֹסִיפוּ עַל שְׁל
 אֲבוֹתָם, וְאַתָּה עֲמַדְתָּ וּבִזְבוֹתָ אֶת כָּל
 אוֹצְרוֹתֶיךָ שְׁלֶךְ וְשָׁל אֲבוֹתֶיךָ! אָמַר לָהֶם:
 אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת לְמַטָּה, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי
 לְמַעַלָּה, שְׁנֵאמֵר (תְּהִלִּים פֶּה, יב): "אֲמַת
 מֵאָרֶץ תִּצְמַח" וְגו'. אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת
 בְּמִקּוֹם שֶׁהֵיִד שׁוֹלְטַת בּוֹ, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי
 אוֹצְרוֹת בְּמִקּוֹם שֶׁאֵין הֵיִד שׁוֹלְטַת בּוֹ,
 שְׁנֵאמֵר (תְּהִלִּים פֶּט, טו): "צִדֵּק וּמִשְׁפָּט
 מִכּוֹן כֶּסֶף" וְגו'. אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת שֶׁאֵין
 עוֹשִׂין פְּרוֹת, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי אוֹצְרוֹת שְׁעוֹשִׂין
 פְּרוֹת, שְׁנֵאמֵר (יִשְׁעֵיָה ג, י): "אֲמַרוּ צִדִּיק כִּי
 טוֹב כִּי פָּרִי" וְגו'. אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת שֶׁל
 מְמוֹן, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי אוֹצְרוֹת שֶׁל נְפֻשׁוֹת,
 שְׁנֵאמֵר (מִשְׁלֵי יא, ל): "פְּרִי צִדִּיק עֵץ חַיִּים
 וְלֶקַח נְפֻשׁוֹת חֶכֶם". אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת
 לְאַחֲרִים, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי לְעַצְמִי, שְׁנֵאמֵר (דְּבָרִים
 כד, יג): "וְלֶךְ תִּהְיֶה צִדִּיקָה לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ".
 אֲבוֹתֵי גָּנְזוּ אוֹצְרוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲנִי גָּנַזְתִּי
 לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמֵר (יִשְׁעֵיָה נח, ח): "וְהִלֵּךְ
 לְפָנֶיךָ צִדִּיקָךְ". צִדִּיקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים -
 שְׁקוּלִין כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹת שְׁבִתוֹרָה. אֵלָּא
 שְׁהַצִּדִּיקָה - בְּחַיִּים, וּגְמִילוֹת חֲסָדִים - בְּחַיִּים
 וּבְמַתִּים. צִדִּיקָה - בְּעַנְיִים. גְּמִילוֹת חֲסָדִים -
 בְּעַנְיִים וּבְעֵשִׂירִים. צִדִּיקָה - בְּמָמוֹנוֹ. גְּמִילוֹת
 חֲסָדִים - בְּמָמוֹנוֹ וּבְגוּפוֹ:

יט. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה: מִנֵּינ שֶׁכָּל
 הַמַּעֲלִים אֶת עֵינָיו מִן הַצִּדִּיקָה כְּאִלוֹ עוֹבֵד
 עֲבוּדָה זָרָה? שְׁנֵאמֵר (דְּבָרִים טו, ט):
 "הַשֶּׁמֶר לָךְ פֶּן יְהִיָּה דָבָר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל
 לְאִמֵּר". וְלֵהֲלֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יג, יד):

"יִצְאוּ אָנָשִׁים בְּנֵי בְּלִיעַל מִקְרַבְךָ", מֵה
 'בְּלִיעַל' הָאָמּוֹר לְהֵלֵן - עֲבוּדָה זָרָה. אִף
 'בְּלִיעַל' הָאָמּוֹר כָּאֵן - עֲבוּדָה זָרָה:

כ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר יוֹסִי: מִנֵּינ שְׁהַצִּדִּיקָה
 וּגְמִילוֹת חֲסָדִים שְׁלוֹם גְּדוֹל וּפְרֻקְלִיט גְּדוֹל
 בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים? שְׁנֵאמֵר
 (יִרְמְיָה טז, ה): "כֹּה אָמַר ה' אֵל תְּבֵא בֵּית
 מְרוֹזָח" וְגו'. חֲסֵד - זוֹ גְמִילוֹת חֲסָדִים,
 וְרַחֲמִים - זוֹ צִדִּיקָה. מְלַמֵּד: שְׁהַצִּדִּיקָה
 וּגְמִילוֹת חֲסָדִים שְׁלוֹם וּפְרֻקְלִיט גְּדוֹל בֵּין
 יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים:

מִסְכַּת דְּמַאי פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַקְּלִין שְׁבַדְמַאי: הַשִּׁיתִין, וְהַרִימִין
 וְהַעֲזָרִין, חֲזַקְתָּם כָּל מִקּוֹם - פְּטוּרִין. וְאִם
 הָיוּ מִשְׁתַּמְרִין - חֲתִיבִין. אִם כָּחַס עַל שְׁדָהוּ -
 פְּטוּרָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שִׁיתִין שְׁבַצִּיפּוֹת -
 חִיבוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִשְׁתַּמְרוֹת. רַבִּי יוֹסִי בֶר
 יְהוּדָה אוֹמֵר: הַנוֹבְלוֹת הַנְּמַכְרוֹת עִם
 הַתְּמָרוֹת - חִיבוֹת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד
 שְׁלֵא יִטִּילוּ שְׂאוֹר - פְּטוּרוֹת. מְשִׁיטִילוּ
 שְׂאוֹר - חִיבוֹת:

ב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה חֲמִץ שְׁבִייהוּדָה - פְּטוּר,
 מִפְּנֵי שֶׁחֲזַקְתּוֹ מִן הַתְּמָד. עַכְשָׁו שֶׁחֲזַקְתּוֹ מִן
 הַיֵּין - חֲתִיב:

ג. הַבְּכוּרוֹת¹³, וְהַסִּיפּוֹת¹⁴, בְּגָנָה - חִיבוֹת.
 בְּבִקְעָה - פְּטוּרוֹת. אֵלוֹ הֵן הַבְּכוּרוֹת - עַד
 שְׁלֵא יוֹשִׁיבוּ שׁוּמָא. הַסִּיפּוֹת - מִשְׁקֵפְלוֹ
 הַמִּקְצָעוֹת¹⁵. רַבִּי אֶלְעָאִי אָמַר מִשׁוּם רַבִּי
 אֶלְיָעָזָר: הַבְּכוּרוֹת - לְעוֹלָם חִיבוֹת, מִפְּנֵי
 שֶׁהֵן מִשְׁתַּמְרוֹת:

ד. כְּזִיב עֲצָמָה - פְּטוּרָה מִן הַדְּמַאי. חֲזַקְתָּ
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - חֲתִיב עַד שִׁיְדוּעַ שֶׁהוּא פְּטוּר.
 חֲזַקְתָּ חוּצָה לְאֶרֶץ - פְּטוּר, עַד שִׁיְדוּעַ לָךְ

¹⁵ מֵה שְׁמוֹתֵי־רִים קוֹצְעֵי תְּפֻרוֹת בְּכָלִי הַנִּקְרָא כָּה,

בְּלִי שׁוּמָר.

¹² מַפִּים לְעָנִי.

¹³ תְּפֻרוֹת שְׁמוֹתֵי־רִים לְהַתְּכַשֵּׁל.

¹⁴ תְּפֻרוֹת שְׁמוֹתֵי־שְׁלִים רַק בְּסוּף.

שהוא חֵיב. חֻזְקַת בְּעָלֵי בְתִים יִשְׂרָאֵל שְׁבִיעִית - אֵין מְפִרִישִׁין עֲלֵיהֶן דְּמָאֵי. וְאִם בִּידוּעַ שָׂרֵב הַפְּרוֹת שְׁלָהֶן - הָרִי אֵלוֹ חֵיבִין:

ה. אָמַר: 'שְׁלֵי הֵן' - חֵיב לְעֶשֶׂר. 'מַעֲשָׂרִין הֵן' - נֶאֱמָן, שֶׁהִפֵּה שְׂאָסֵר הוּא הִפֵּה שֶׁהִתִּיר. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאָמַר: 'שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי הֵן' - נֶאֱמָן. הִיָּה מַעֲשֵׂר עֲנִי - נֶאֱמָן. הִיָּה מַעֲשֵׂר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאָמַר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי זֶה' - אֵין נֶאֱמָן, 'מַעֲשֵׂר עֲנִי' - נֶאֱמָן. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאָמַר: מַעֲשֵׂר עֲנִי - נֶאֱמָן, שֶׁהִפֵּה שְׂאָסֵר הוּא הִפֵּה שֶׁהִתִּיר:

ו. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּשִׁבְעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן!' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וְחֵיב בְּבַעוּר. הִיָּה מוֹכֵר פְּרוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל שְׁבִיעִית הֵן' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וְחֵיב בְּבַעוּר. הִיָּה מוֹכֵר בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: 'שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן' - חֵיב בְּמַעֲשֵׂר, וּפְטוּר מִן הַבַּעוּר. זֶה הַכֹּלל: כָּל דְּבַר שֶׁשְׁתִּיקְתּוּ פְּטוּר - נֶאֱמָן, בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהַקֵּל. כָּל דְּבַר שֶׁשְׁתִּיקְתּוּ חֵיב - נֶאֱמָן לְהַחְמִיר וְלֹא לְהַקֵּל:

ז. פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שָׂרְבוּ עַל פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ - הָרִי אֵלוֹ חֵיבִין. פְּרוֹת חוּצָה לְאֶרֶץ שָׂרְבוּ עַל פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - הָרִי אֵלוֹ פְּטוּרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִף דְּבָרִים הַתְּדִירִין, כְּגוֹן הָאֶגּוּזִים וְדוּרְמִסְקִנִּיּוֹת וּפְסִלְקָאוֹת - פְּטוּרִין, וְשָׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים - חֵיבִין. אָמַר רַבִּי: נְרָאִין דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר - בְּדַבְרֵי שְׂאִינוּ קְבוּעַ, וְדְבָרֵי חֻכְמִים - בְּדַבְרֵי הַקְּבוּעַ:

ח. הַלּוֹקַח מִן הַחֲמֶרֶת¹⁶ בְּצוּר, וּמִן הַמוֹגִירוֹת¹⁷ בְּצִידָן - חֵיב. מִן הַמוֹגִירוֹת בְּצוּר, וּמִן הַחֲמֶרֶת בְּצִידָן - פְּטוּר. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הַלּוֹקַח מִן הַמוֹגִירוֹת בְּצוּר, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַחֲמֶרֶת - חֵיב, אֶפְלוּ מִחֲמַר אַחַד. רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: חֲמֶרֶת

הַיּוֹרֶדֶת לְכַזִּיב - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקְתּוֹ מִן הַגְּזֵלִיל. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הָרִי הִיא בְּחֻזְקַת פְּטוּרָה, עַד שֶׁתּוֹדַע לָּהּ מֵהֵיכָן הִיא:

ט. הַלּוֹקַח מִן הַסְּפִינָה בִּפְּו, וּמִן הַסְּפִינָה בְּקֶסְרִי - חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כֹּפֶת הַיִּשׁוּב, וְכֹפֶת אֲנִטִּיפֶרְס, וְשׁוֹק שֶׁל פְּטוּרוֹס - בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ דְּמָאֵי, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקְתָן מֵהַר הַמְּלָךְ. עֲכָשׁוּ רַבּוּתֵינוּ אָמַר: כָּל עֵירוֹת הַכּוֹתִים שְׁעַל יַד הַדְּרִיךְ, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַקְּטָנִיּוֹת שְׁלָהֶן - דְּמָאֵי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְשִׁין בִּיהוּדָה. וְשָׂאֵר כָּל פִּירוּתֵיהֶן - וְדָאֵי:

י. אוֹצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנֹכְרִים מִטִּילִין לְתוֹכוֹ, אִם רַב נֹכְרִים - וְדָאֵי, וְאִם רַב יִשְׂרָאֵל - דְּמָאֵי, מְחֻצָּה עַל מְחֻצָּה - וְדָאֵי; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶפְלוּ כֻלָּם נֹכְרִים, וְיִשְׂרָאֵל אַחַד מִטִּיל לְתוֹכוֹ - דְּמָאֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּאוֹצֵר שֶׁל יְחִיד. אֲבָל בְּאוֹצֵר שֶׁל מְלָכִים - הוֹלְכִים אַחַר הָרֵב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּאוֹצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרִים. אֲבָל אוֹצֵר יִשְׂרָאֵל וְכוּתִים - הוֹלְכִים אַחַר הָרֵב. אָמַר לוֹ: 'אַתָּה הוֹרִיתָ לָנוּ עַל אוֹצְרוֹת שֶׁל יְבֻנָּה שֶׁלִּפְנֵי מְלַחְמָה שֶׁהִיא דְּמָאֵי, וְרַבָּן כּוֹתִים. אֲבָל אוֹצֵר שֶׁמְטָמֵן בּוֹ מְחֻצָּה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ, כְּגוֹן אוֹצְרוֹת שֶׁל דִּינָר - חֵיב לְפִי חֻשְׁבוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַבִּיסָאֵי: כָּל יָמַי הֵייתִי קוֹרָא מְקַרָּא הַזֶּה (בְּמִדְבַר יט, יט): "וְהַזֶּה הִטְהַר עַל הַטְּמֵא", וְלֹא מְצָא יָדִיו אֵלָא בְּאוֹצֵר שֶׁל יְבֻנָּה בְּלִבִּי. וּמְאוֹצְרָה שֶׁל יְבֻנָּה לְמִדְתִּי: שֶׁטְהוּר אַחַד מִזֶּה אֶפְלוּ עַל מְאָה טְמֵאִים:

יא. הַלּוֹקַח פְּרוֹת לְאֲכִילָה, וְנִמְלֵךְ לְמִכְרָן - לֹא יִמְכְּרֵנוּ לְנֹכְרִי, וְלֹא יֵאֲכִילֵם לְבִהְמַת אַחֲרִים, וְלֹא לְבִהְמַת עֲצָמוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן עוֹשֶׂה כִּיּוֹצֵא בּוֹ. מִי שֶׁנִּפְלוּ לוֹ פְּרוֹת בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּמַתְּנָה - לֹא יִמְכְּרֵם

17 אוֹצְרוֹת.

16 חֲמֵרִים שְׂבָאִים עִם הַתְּבוּאָה מִמְּקוֹם אַחֵר.

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

לְנִכְרִי, וְלֹא יֹאכִילֶם לְבִהֶמַת אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְבִהֶמַת עֲצָמוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן עָשָׂר:

יב. לּוֹקְחֵינּוּ שְׂדֵה זְרוּעָה מִן הַנִּכְרִי, בֵּין מִשְׁעֲמֻקָּה, וּבֵין עַד שְׁלֹא צִמְחָה. וְכֵן מִיִּשְׂרָאֵל בְּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ. לּוֹקְחֵינּוּ זֶרַע, אַחַד דָּבָר שְׁזָרְעוּ כָּלֵה, וְאַחַד דָּבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלֵה.

יג. אִין זּוֹרְעִין אֶת הַטְּבָל, וְאִין מַחְפִּין אֶת הַטְּבָל, וְאִין עוֹשִׂין עִם הַנִּכְרִי בְּטְבָל. יִשְׂרָאֵל שִׁשְׁכַח זֶרַע אֶת הַטְּבָל, עַד שְׁלֹא צִמְחָה - יִלְקֹט, וְאִם צִמְחָה - אִין מַחְיִבֵין אוֹתוֹ, שִׁכְבָּר אַבְדָּה. הַלּוֹקֵחַ לְבִהֶמָּה לַחֲיָה וְלַעֻפּוֹת - פְּטוֹר מִן הַדְּמָאֵי:

יד. לֹא יִקְשֶׁר אָדָם יִשְׂרָאֵל בְּהֵמָתוֹ אֶצֶל בְּהֵמָתוֹ שֶׁל נִכְרִי. שְׂאֵם הַלֵּכָה בְּהֵמָתוֹ מֵאֲלִיָּה - אִין מַחְיִבֵין אוֹתוֹ לְהַחֲזִירָה:

טו. מִשְׁפִּיר יִשְׂרָאֵל בְּהֵמָתוֹ לְנִכְרִי, וּפּוֹסֵק עֲלֶיהָ עַל מִנַּת שֶׁהַנִּכְרִי זָנָה. וּבִלְבַד שְׁלֹא יֹאמֵר לוֹ: 'כֶּךָ וְכֶךָ שְׁעוֹרִין תְּהֵא מִטִּיל לְפָנֶיהָ' - 'כֶּךָ וְכֶךָ עֲמִיר תְּהֵא מִטִּיל לְפָנֶיהָ':

טז. נִכְרִי שְׂאָמֵר לְיִשְׂרָאֵל: 'תֵּן שְׂמֹן עַל גַּב מִכְתִּי', בּוֹדָאֵי - אֲסוּר, וּבְדָמָאֵי - מִתָּר. נָפַל עַל גַּבֵּי בְּשָׂרוֹ - מִשְׁפָּשְׁפוּ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ:

יז. נִכְרִי שֶׁנָּתַן שְׂמֹן עַל גַּבֵּי טְבָלָא שֶׁל שִׂישׁ לְהַתְעַגֵּל עֲלֶיהָ, מִשְׁעָמֵד - מִתָּר לְיִשְׂרָאֵל לִישֵׁב אַחֲרָיו:

יח. הַלּוֹקֵחַ יֵינן לִתְּן לְתוֹךְ הַמּוֹרִיס, וְיֵינן לַעֲשׂוֹתוֹ אֵילָנֹתוֹת, וְכִרְשִׁינֵין לַעֲשׂוֹתָן טַחֲנִינֵין - חֵיב בְּדָמָאֵי, וְאִין צְרִיךְ לֹמַר בּוֹדָאֵי הֵן עֲצָמוֹן - פְּטוֹרִין מִן הַדְּמָאֵי. הַלּוֹקֵחַ יֵינן וְשְׂמֹן לִתְּן עַל גַּבֵּי חֲטָטִין, וְכִרְשִׁינֵין לַעֲשׂוֹתָן טַחֲנִינֵין - חֵיב בְּדָמָאֵי. וְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר פּוֹטֵר. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: הַלּוֹקֵחַ פְּרִשְׁנֵינֵין לַעֲשׂוֹתָן טַחֲנִינֵין - פְּטוֹר מִן הַדְּמָאֵי. הַלּוֹקֵחַ יֵינן לִתְּן לְהַקִּילוֹר, וְקִמַּח לַעֲשׂוֹתוֹ מְלוּגְמָא

וְרִטְיָה - פְּטוֹר מִן הַדְּמָאֵי, וְחֵיב בּוֹדָאֵי. וְהֵן עֲצָמוֹן - פְּטוֹרִין מִן הַדְּמָאֵי:

יט. הַלּוֹקֵחַ קִמַּח לַעֲרוֹת - פְּטוֹר מִן הַדְּמָאֵי, וְחֵיב בּוֹדָאֵי. וְשֶׁל וְדָאֵי - נוֹתֵן לְתוֹכוֹ עֲרוֹת אַחֲרֵיהֶם:

כ. שְׂמֹן עָרַב - בֵּית שְׂמָאֵי מַחְיִבֵין, וּבֵית הַלֵּל פּוֹטְרִין. אָמַר רַבִּי נִתָּן: לֹא הָיוּ בֵּית הַלֵּל פּוֹטְרִין אֲלֵא בְּשֶׁל פְּלִיטוֹן בְּלִבְד. אַחֲרֵיהֶם אוֹמְרִים מִשׁוּם רַבִּי נִתָּן: מַחְיִבֵין הָיוּ בֵּית הַלֵּל בְּשֶׂמֶן וָרֵד. תְּשַׁלּוּמֵי תְרוּמָה, וְחֲמֻשָּׁה, וְחֲמֻשׁ חֲמֻשָּׁה, מוֹתֵר הָעֵמֶר, וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפְּנִים, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, וְתוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים, וּפְטוֹר מִן הַדְּמָאֵי. חֵלַת עִם הָאָרֶץ - רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי שְׂמַעוֹן: בֵּית שְׂמָאֵי מַחְיִבֵין, וּבֵית הַלֵּל פּוֹטְרִין. וְכֵלָן שֶׁקָּרָא שֵׁם לְמַעֲשֶׂר שְׁנֵי עֲלִיָּהן - מֵה שְׁעֻשָּׂה - עָשׂוּי:

כא. קִפְתַּת הַמְּרֻחֵץ - פְּטוֹרָה מִן הַדְּמָאֵי, וְאִין צְרִיךְ לֹמַר מִן הַדְּמָאֵי. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִף אִינוּ מִטְּמֵא טְמֵאת אַכֵּל:

כב. שְׂמֹן שֶׁהִגְרִידֵי סֶךְ בְּאֶצְבָּעוֹתָיו - חֵיב. שֶׁהִסּוֹרֵק נוֹתֵן לְצִמְר - פְּטוֹר מִן הַדְּמָאֵי. לְפִיכֶךָ שְׂמֹן שֶׁל שְׁבִיעִית - נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ לְגִרְדִּי, וְאִין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ לְסוֹרֵק:

מִסְכַּת דְּמָאֵי פְּרָק שְׁנִי

א. אֲרֹו שְׁבַחֹלַת אֲנִטוּכְיָא, בְּמִקּוּמוֹ - מִתָּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֲרֹו שְׁבַחֹלַת אֲנִטוּכְיָא - מִתָּר הוּא עַד 'בוֹרו' ¹⁸:

ב. הַמִּקְבֵּל עָלָיו אַרְבְּעָה דְבָרִים מִקְבָּלִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת חֵבֵר. שְׁלֹא לְמַכּוֹר לְעַם הָאָרֶץ. שְׁלֹא לִתְּן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת לְעַם הָאָרֶץ. וְשִׁילָא יַעֲשֶׂה טְהוֹרוֹת אֶצֶל עַם הָאָרֶץ. וְשִׁיָּהּ אֹכֵל חֲלִין בְּטַהֲרָה:

ג. הַמִּקְבֵּל עָלָיו לְהִיּוֹת נְאֻמָּן - מַעֲשֶׂר אֶת שְׁהוּא אוֹכֵל, וְאֶת שְׁהוּא מוֹכֵר, וְאֶת שְׁהוּא

בו בחר ה" - כל המקבל עליו שרות - יש לו במתנות. כל שאין מקבל עליו שרות - אין לו במתנות. בזמן שהכהנים עושין רצונו של מקום, מה נאמר בהם? (ויקרא ו, י): "חלקם נתתי אותה מאשי" - משלהן הן נוטלין ואין נוטלין משלי. ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם? (מלאכי א, י): "מי גם בכם ויסגר דלתים" וגו'.

ח. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוי חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. וכלן שחזרו בהן - אין מקבלין אותן עולמית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: חזרו בפרהסיא - מקבלין אותן. במטמונות - אין מקבלין אותן. רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך - מקבלין אותן, שנאמר (ירמיה ג, יד): "שובו בנים שובבים" וגו'.

ט. הבא לקבל עליו, אם היה נוהג מתחלה בצניעא - מקבלין אותו ואחר כך מלמדין, ואם לאו - מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו. רבי שמעון אומר: בין כך ובין כך - מקבלין אותו ומלמדין אותו והולכין ומקבלין לכנפים^י, ואחר כך מקבלין לטהרות. אם אמר: 'איני מקבל עלי אלא לכנפים בלבד' - מקבלין אותו. קבל עליו לטהרות ולא קבל עליו לכנפים - אף על הטהרות אינו נאמן. עד מתי מקבלין? בית שמאי אומרים: למשקין - שלשים יום, לכסות - שנים עשר חדש. ובית הלל אומרים: זה וזה - לשלשים יום.

י. הבא לקבל עליו, אפלו תלמיד חכם - צריך לקבל עליו. אבל חכם היושב בישיבה - אין צריך לקבל עליו, שפכר קבל עליו משעה שישב. אבא שאול אומר: אף תלמיד חכם - אין צריך לקבל עליו. ולא עוד, אלא אף אחרים מקבלין בפניו. הבא לקבל עליו דברי חברות - צריך לקבל בפני שלשה

לוקח, ואין מתארח אצל עם הארץ; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: המתארח אצל עם הארץ - נאמן. אמר להם רבי מאיר: על עצמו - אינו נאמן, יהא נאמן על של אחרים! אמר רבי יהודה: מימיהן של בעלי בתים, לא נמנעו מלהיות אוכלין זה אצל זה, ואף על פי כן, פרותיהן שבתוך בתיהן - מתקנין:

ד. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות, ונחשד על דבר אחד - נחשד על כלן; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חשוד אלא על אותו דבר בלבד:

ה. גר שקבל עליו כל דברי התורה, ונחשד על דבר אחד, אפלו על התורה כלה - הרי הוא כישראל מומר:

ו. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אפלו דבר קטן מדקדוקי סופרים:

ז. רבי שמעון אומר: כהן שקבל עליו כל עבודת כהונה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו. בן לוי שקבל עליו כל עבודת לוייה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו, שנאמר (ויקרא ז, לג): "המקריב את דם השלמים" וגו', אין לי אלא זריקת דם והקטר חלבים. מנין ליציקות ובלילות, פתיחות ומליחות, תנופות והגשות, הקמיצות והקטרות, המליקות והקבלות והזאות, והשקאת סוטה, ועריפת עגלה, וטהרת מצורע, ונשיאות כפים מבפנים ומבחוץ? תלמוד לומר (שם): "בני אהרן" - כל עבודה שהיא בבני אהרן. אמר רבי שמעון: יכול אין דוחין אותן אלא ממתנות מקדש בלבד, מנין אף ממתנות גבולין? תלמוד לומר (דברים יח, ד): "ראשית דגנך תירשך ויצהרך" וגו'. מפני מה? (שם יח, ה): "פי

¹⁹ לטול דים קדם אכילה.

יְהוֹכְנָן. יֵינּוּ וְנִתְגַּלָּה, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי וְאֶשְׁתַּנּוּ' - לֹא יִתֵּן, שְׂאִין מְאָכִילִין אֶת הָאָדָם דְּבַר הָאָסוּר לוֹ.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ, לֹא יוֹשִׁיט יִשְׂרָאֵל אֲבָר מִן הַחַי לִבְנֵי נֹחַ, וְלֹא כּוֹס יֵינּוּ לְגִזְרֵי, שְׂאִין מְאָכִילִין אֶת הָאָדָם דְּבַר הָאָסוּר לוֹ. וְעַל כֵּלֵּן - אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין עוֹנִין אַחֲרֵיהֶן 'אָמֵן':

טו. נִשְׂאָלִין לְעַם הָאָרֶץ עַל טְהוּרֹתֵינוּ. וּבִלְבָד שְׁלֵא יֹאמַר לוֹ: 'צֵא אֲכוֹל', 'צֵא שְׂרֹף'. אֲלֵא אוֹמְרִים לוֹ: 'אִם כִּזָּה שְׂאֵלְתָּ - טְמֵא, וְאִם כִּזָּה שְׂאֵלְתָּ - טְהוֹר':

מִסְכַּת דְּמַאי פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַעֵיד רַבֵּי יוֹסֵי בֶן הַמְּשֻׁלָּם מִשׁוּם רַבֵּי נִתָּן אָחִיו, מִשׁוּם רַבֵּי אֶלְעָזָר חֲסֵמָא - שְׂאִין עוֹשִׂין טְהוּרוֹת לְעַם הָאָרֶץ. לֹא יַעֲשֶׂה לוֹ חֵלֶת עֲסַתוֹ שֶׁל תְּרוּמָה בְּטְהָרָה. אֲבָל עוֹשֶׂה לוֹ עֲסַתוֹ שֶׁל חֵלִין בְּטְהָרָה - מִפְּרִישׁ מִמֶּנָּה חֵלֶה וְנוֹתֵן בְּכַפִּישָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וְעַם הָאָרֶץ בָּא וְנוֹטֵל זוּ וְזוּ. לֹא יַעֲשֶׂה לוֹ תְּרוּמַת זִיתָיו בְּטְהָרָה, אֲבָל עוֹשֶׂה לוֹ זִיתִים שֶׁל חֵלִין בְּטְהָרָה. מִפְּרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ כֵּלָיו שֶׁל חֵבֵר, וְעַם הָאָרֶץ בָּא וְנוֹטֵל אֶת שְׂתֵיהֶן:

ב. כִּשֶׁם שְׂאִין נוֹתְנִין תְּרוּמָה אֲלֵא לְכַהֵן חֵבֵר - כֶּךָ אֵין מְשַׁלְּמִין קָרָן וְחֻמֶשׁ אֲלֵא לְכַהֵן. חֵבֵר הָאוֹכֵל תְּרוּמַת עַם הָאָרֶץ - מְשַׁלֵּם קָרָן וְחֻמֶשׁ לְכַהֵן חֵבֵר, וְחֵבֵר נוֹטֵל דָּמָיו וּמִפִּיִּס לְעַם הָאָרֶץ:

ג. תְּרוּמַת חֵבֵר וְתְרוּמַת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּתְעַרְבָה - כּוֹפִין אֶת עַם הָאָרֶץ לְמַכּוֹר אֶת חֵלְקוֹ וְחֵלֶק כַּהֵן. וְחוֹלֵק כַּהֵן עִם יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל עִם כַּהֵן, כּוֹתֵי בְּמִקּוֹם כּוֹתֵי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדוֹ. אֲבָל לֹא בְּאָרֶץ, מִפְּנֵי שֶׁמְחַזְּקִין אוֹתָם בְּכַהֲנָה. אִף בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל מִקּוֹם שֶׁמְכִירִין בוֹ שֶׁהוּא כּוֹתֵי - מִתֵּר לְחֵלֶק הֵימָנוּ:

חֲבָרִים, שְׂאִין דּוֹמָה חֵבֵר שֶׁקֵּבֵל לְבֵן חֵבֵר שֶׁקֵּבֵל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוּ דּוֹמָה חֵבֵר שֶׁקֵּלֵקֵל לְבֵן חֵבֵר שֶׁקֵּלֵקֵל:

יא. בֶּן חֵבֵר שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ אֶצְלָ אָבִי אִמּוֹ עַם הָאָרֶץ - אֵין אָבִיו חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא מְאָכִילוֹ דְּבָרִים טְמֵאִים. מִשְׂיֹדַע שְׂמָאֲכִילוֹ בְּטְמֵאָה - טְמֵא, וּבְגִדָיו - טְמֵאִים מְדֻרָּס:

יב. בַּת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּשְׂאָת לְחֵבֵר, אֶשְׁת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּשְׂאָת לְחֵבֵר, עֲבָדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּמְכָר לְחֵבֵר - צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶן בַּתְּחִלָּה. בַּת חֵבֵר שֶׁנִּשְׂאָת לְעַם הָאָרֶץ, אֶשְׁת חֵבֵר שֶׁנִּשְׂאָת לְעַם הָאָרֶץ, עֲבָדוֹ שֶׁל חֵבֵר שֶׁנִּמְכָר לְעַם הָאָרֶץ - הֵרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן עַד שִׂיחֲשָׁדוּ. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶן בַּתְּחִלָּה. וְכֵן הִיָּה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבֵּי מַאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁנִּשְׂאָת לְחֵבֵר - וְהִיתָה קוֹמַעַת עַל יְדוֹ תְּפִלִּין. נִשְׂאָת לְמוֹכֵס - וְהִיתָה קוֹשֶׁרֶת עַל יְדוֹ קְשׁוּרִין. בְּנוֹ שֶׁל חֵבֵר שֶׁהִיָּה לְמוֹד²⁰ אֶצְלָ עַם הָאָרֶץ, עֲבָדוֹ שֶׁל חֵבֵר שֶׁהִיָּה לְמוֹד אֶצְלָ עַם הָאָרֶץ - הֵרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן עַד שִׂיחֲשָׁדוּ. בְּנוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁלְמוֹד אֶצְלָ חֵבֵר, עֲבָדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁהִיָּה לְמוֹד אֶצְלָ חֵבֵר, כֹּל זְמַן שֶׁהֵן אֶצְלוֹ - הֵרִי הֵן כְּחֵבֵר. יֵצְאוּ מְאֶצְלוֹ - הֵרִי הֵן כְּעַם הָאָרֶץ:

יג. לֹא יֹאמַר אָדָם חֵבֵר לְעַם הָאָרֶץ: 'הוֹלֵךְ כְּכֹר זוֹ וְתֵן לְפָלוּנִי חֵבֵר'; שְׂאִין מְשַׁלְּחִין טְהוּרוֹת בְּיַד עַם הָאָרֶץ. חֵבֵר שְׂאֵמֵר לוֹ עַם הָאָרֶץ: 'הוֹלֵךְ כְּכֹר זוֹ וְהוֹלֵךְ לְפָלוּנִי עַם הָאָרֶץ' - לֹא יִתֵּן לוֹ, שְׂאִין מוֹסְרִין טְהוּרוֹת לְעַם הָאָרֶץ:

יד. עַם הָאָרֶץ שְׂאֵמֵר לְחֵבֵר: 'תֵּן לִי כְּכֹר זֶה וְאוֹכְלָנוּ' - 'יֵינּוּ זֶה וְאֶשְׁתַּנּוּ' - לֹא יִתֵּן לוֹ, שְׂאִין מְאָכִילִין טְהוּרוֹת לְעַם הָאָרֶץ.

הִיָּה נְדוּר מִן הַכְּפָר, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי וְאוֹכְלָנוּ'. אֲבִטִיחַ שְׁנֵקֵר, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי

יא. עם הָאָרֶץ שֶׁהִיא מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲנוּת שֶׁל חֵבֶר, אֵף עַל פִּי שֶׁחֵבֶר יוֹצֵא וְנִכְנָס - הָרִי זֶה מֵתָר, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הַחֲלִיף:

יב. הִיָּה הוּא נֶאֱמָן, וְאִשְׁתּוֹ אֵין נֶאֱמַנְתָּ - לּוֹקְחִין מִמֶּנּוּ, וְאֵין מִתְאַרְחִין אֲצֵלוֹ. וְאֵף עַל פִּי שֶׁאֲמָרוּ, הָרִי הוּא כְּשָׂרִי עִם הַנְּחֹשׁ בְּכַפִּיפָה. אִשְׁתּוֹ נֶאֱמַנְתָּ, וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן - מִתְאַרְחִין אֲצֵלוֹ, וְאֵין לּוֹקְחִין הֵימָנוּ. הוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן, וְאֶחָד מִבְּנֵי נֶאֱמָן, וְאֶחָת מִשְׁפָּחָתוֹ נֶאֱמַנְתָּ - לּוֹקְחִין וְאוֹכְלִין עַל פִּיהֶן, וְעוֹשִׂין לוֹ וְאוֹכְלִין בְּשִׁבְעֵינֵית. וּבִטְהוּרוֹת - אֵינֶן רָשָׁאִין לְעִשׂוֹת בֵּן:

יג. הַנְּחֹתוּמִין, לֹא חֵיבּוֹ אוֹתָן חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ אֲלֵא כְּדִי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחֻלָּה, וּפְטוּרִין מִן הַשְּׁנִי. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹכַר בַּחֲנוּתוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ. אֲכָל הַמוֹכַר בַּפְּלִטָר, אוֹ בַּחֲנוּת הַסְּמוּכָה לְפִלְטָרִין - חֵיבֵב בְּשָׁנִי:

יד. אֵת שְׁדָרְכוֹ לְמוֹד בְּגָסָה, וּמְדָדוּ בֵּין בַּדְּקָה בֵּין בְּגָסָה - דְּקָה טְפֵלָה לְגָסָה. אֵת שְׁדָרְכוֹ לְמֵדַד בַּדְּקָה, וּמְדָדוּ בֵּין בַּדְּקָה בֵּין בְּגָסָה - טְפֵלָה גָּסָה לְדְקָה:

טו. אֵלוֹ דְבָרִים הַנִּמְכָּרִין בְּגָסָה: מֵינֵי תְבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת - דָּרְכוֹ לְמֵדַד בַּדְּקָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרִים שְׁדָרְכָן לְמֵדַד בַּדְּקָה וּמְדָדִין בְּגָסָה - מִשְׁפִּיעָה וּמוֹכָרִין דְּמֵאִיר. דְּבָר שְׁדָרְכוֹ לְמֵדַד בְּגָסָה, אִם מְדָדִין בְּגָסָה - הָרִי זֶה חֵיבֵב. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: הַנִּטְפֵּל לְדְקָה - הָרִי הוּא בַּדְּקָה. וְהַנִּטְפֵּל לְגָסָה - הָרִי הוּא בְּגָסָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: הַנִּמְכָּר בַּדְּקָה - הָרִי זֶה חֵיבֵב. אֲפֵלוֹ לֹא מָכַר לוֹ אֲלֵא סָאָה וְרֹבַע - צְרִיף לְעִשְׂרֵי אֶת הַרְבֵּעַ. 'לִימוֹן'²¹ - מְדָה גָּסָה. מ'לִימוֹן' וּלְמָטָה - מְדָה דְקָה. וּבִלְחָ, הֵינֶן - מְדָה גָּסָה. מֵהֵינֵן וּלְמָטָה - מְדָה דְקָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: קָלִיעָה שֶׁל שׁוּם, וְסִלֵּי תְּאֵנִים, וְסִלֵּי עֲנָבִים,

ד. אוֹכֵל כֶּהֵן יִשְׂרָאֵל עִם כֶּהֵן כּוֹתֵי - בְּזָמָן שְׁעוֹשָׂה בְּטַמְאָה. אֲכָל בְּזָמָן שְׁעוֹשָׂה בְּטְהוּרָה - הָרִי זֶה לֹא יֵאָכֵל עִמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמֵּאֲכִילוֹ בִּשְׂרָר בְּכוֹר טְהוֹר, וּמִשְׁקָה אוֹתוֹ יֵין רְבִעֵי טְהוֹר:

ה. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: חֵבֶר שֶׁנֶּעֱשָׂה גִבְאֵי - דּוֹחִין אוֹתוֹ מִחִבּוּרָתוֹ. חֲזָרוּ לוֹמֵר: כָּל זָמָן שֶׁהוּא גִבְאֵי - אֵינוֹ נֶאֱמָן, פֶּרֶשׁ מִגִּבְאוֹתוֹ - הָרִי זֶה נֶאֱמָן:

ו. חֵבֶר שֶׁהִיא חוֹכֵר מֵעַם הָאָרֶץ עַקְרֵי תְּאֵנִים וְדָלִיּוֹת שֶׁל עֲנָבִים - מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנִין לוֹ. וְאֵין נוֹתֵן לוֹ אֲלֵא מִשְׁלוֹ:

ז. בֶּן חֵבֶר שֶׁהִיא הוֹלֵךְ אֲצֵל אָבִי אִמוֹ עִם הָאָרֶץ - אֵין אָבִיו חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵאֲכִילוֹ דְבָרִים שֶׁאֵינֶן מִתְקַנִּין. הָיוּ בִּידוֹ פְּרוֹת - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא אֵינֶן מִתְקַנִּין הֵן. אִם אָמַר לוֹ: 'הֵאֲכִילְנִי!' - מַעֲשֵׂר וּמֵאֲכִילוֹ:

ח. לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ חֵבֶר בְּמִשְׁתַּאוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, אֲלֵא אִם בֶּן הָיָה מִתְקַן תַּחַת יָדוֹ. אֲפֵלוֹ אֵינָהּ אֲלֵא מִינְקַת אַחַת שֶׁל יֵין. לְפִיכֵן חֵבֶר שֶׁשֶׁמֶשׁ בְּמִשְׁתַּאוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ - הָרִי זֶה חֲזָקָה לְמַעֲשָׂרוֹת:

ט. חֵבֶר שֶׁהִיא יוֹשֵׁב בְּמִשְׁתַּאוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, אֲפֵלוֹ רוֹאִין אוֹתוֹ נוֹטֵל וְאוֹכֵל מִיָּד, נוֹטֵל וְשׁוֹתָה מִיָּד - אֵין לוֹ חֲזָקָה לְמַעֲשָׂרוֹת, שֶׁמָּא עֵשֶׂר בְּלָבוֹ. הָיָה בְּנוֹ מִיִּסָּב אֲצֵלוֹ - מַעֲשֵׂר עָלָיו. אַחַר - אֵין מַעֲשֵׂר עָלָיו. בְּנוֹ בְּמִקּוֹם אַחַר - מַעֲשֵׂר עָלָיו:

י. בֶּן חֵבֶר שֶׁהִיא מִיִּסָּב בְּמִשְׁתַּאוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, בִּסְעוּדָתוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, אֲפֵלוֹ רוֹאִין אוֹתוֹ נוֹטֵל וְאוֹכֵל מִיָּד, נוֹטֵל וְשׁוֹתָה - אֵין לוֹ חֲזָקָה לְמַעֲשָׂרוֹת, שֶׁמָּא עֵשֶׂר בְּלָבוֹ. אֵף עַל פִּי שֶׁאֲמָרוּ, כָּל אֵלוֹ תְּקֵלָה לְאַחֲרִים הֵן, אִם הָיָה שֹׁתֵף עִמוֹ בַּחֲנוּת - הָרִי זֶה חֲזָקָה לְמַעֲשָׂרוֹת:

²¹ שֵׁם שֶׁל מוֹטָבַע.

תוֹסֵפֶתא

הַשְּׁלָם

וְקָפָה שֶׁל יָרֵק, שֶׁמְכַרְן אַכְסָרָה²² – הָרִי הוּא כַּמְדָּה גֶּסֶה:

טז. לֹא הִתִּירוּ לְמַכּוּר דְּמָאֵי אֱלָא לְסִיטוֹן בְּלִבְד. בַּעַל הַבַּיִת, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – צָרִיךְ לַעֲשׂוֹ; דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד סִיטוֹן וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת – מִתֵּר לְמַכּוּר, וְלִשְׁלַח לְחֻבְרוֹ, וְלִתֵּן לוֹ בְּמִתְנָה:

יז. הַשּׁוֹלַח וְדָאֵי בֵּין לְעַם הָאֶרֶץ וּבֵין לְחֻבְרָא – צָרִיךְ לַעֲשׂוֹ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעַם הָאֶרֶץ – צָרִיךְ לַעֲשׂוֹ. לְחֻבְרָא – צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֵׂה שֶׁשְׁלַח לִי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי אֶתְרוֹג גְּדוֹל מִצְפוּרִי, וְאָמַר: 'זֶה בָּא בְּיַדִּי מִקְסָרִי'. וְלִמְדַתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: אֶחָד, שֶׁהִיָּה וְדָאֵי. וְשֵׁהִיָּה טַמְא. וְשֵׁלֵא הִיָּה בִּידּוֹ אֱלָא זֶה בְּלִבְד. שְׂאֵלוֹ הִיָּה בִּידּוֹ אַחֵר – הִיָּה מַעֲשֵׂר מִמֶּנּוּ עָלָיו:

יח. הַלּוֹקַח מִן הַתְּגָר וְאָמַר: 'זֶה מִתְקָן וְזֶה אֵינוֹ מִתְקָן' – אֵיךְ עַל הַמִּתְקָן אֵינוֹ נֶאֱמָר. אֵת שֶׁדָּרְכוֹ לְמַכּוּר דְּמָאֵי – נֶאֱמָר:

יט. חֻבְרָא שֶׁהִיָּה מוֹכֵר מִשְׁפִּיעַ וּמִתְקָן, וְנִתְמַנֶּה לוֹ דְּבַר שֶׁהוּא דְּמָאֵי – צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, שְׁכָל דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל דְּמָאֵי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הִיָּה מֵאֲכִיל אֵת פּוּעֲלָיו דְּמָאֵי, וּמוֹדִיעַ. וְאִם בְּיָדוֹעַ שְׂאִין לְבַעַל הַבַּיִת מֵאוֹתוֹ הַמֵּין – אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ:

כ. גִּבְאֵי קָפָה – אֵין גּוֹבֵין וּמְכַרְזִין בְּיוֹם טוֹב, כְּדָרְךָ שְׁגוֹבֵין וּמְכַרְזִין בַּחֹל. אֲבָל גּוֹבֵין בְּצִנְעָא בְּתוֹךְ חִיקוֹן, וּמְחַלְקִין עַל כָּל שְׁכוּנָה וּשְׁכוּנָה:

כא. גִּבְאֵי צָדָקָה, בְּשִׁבְעֵית – מְדַלְגִין עַל פִּתְחֵיהֶן שֶׁל אוֹכְלֵי שְׁבִיעֵית; דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעֵית, אֲפִלּוּ פֶת נִתְּנוּ לָהֶם – מְקַבְּלִין אוֹתָם הֵימָנוּ, שְׂלֵא נִחְשְׁדוּ לְהִיּוֹת נוֹתְנִים מִתְּנּוֹת אֱלָא מַעוֹת וּבִיצִים בְּלִבְד. אִם

הִיָּתָה עִיר כְּלָה שֶׁל אוֹכְלֵי שְׁבִיעֵית – אֵין צָרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעֵית. הַכֹּהֲנִים מְקַבְּלִין²³ בְּטָהֳרָה – צָרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעֵית:

²³ בְּמִנְחַת כַּפּוּרִים גּוֹרָם: 'מִגְבֻּלִין'.

²² לֹא בְּמִדָּה, וְלֹא בְּמִשְׁקָל, אֱלָא לְפִי הָאֱמֹד.

<p>8 ראשון Sunday</p> <p>זמן מוצאי"ט 7:39 Yom Tov Ends</p>	<p>כג 23</p>	<p>שמחת תורה Simchas Torah</p> <p>עלות השחר _____ 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:51 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:48 שקיעה _____ 6:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:39 בבלי: קידושין ו • ירושלמי: מעשר שני כח • תוספתא: פאה א ב"ר: ירמיה מז-מו • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ג</p>
<p>9 שני Monday</p>	<p>כד 24</p>	<p>עלות השחר _____ 7:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:51 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:48 שקיעה _____ 6:25 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:38 בבלי: קידושין ז • ירושלמי: מעשר שני כט • תוספתא: פאה ב ב"ר: ירמיה מח-מט • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ד</p>
<p>10 שלישי Tuesday</p>	<p>כה 25</p>	<p>עלות השחר _____ 7:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:51 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:48 שקיעה _____ 6:23 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:36 בבלי: קידושין נח • ירושלמי: מעשר שני ל • תוספתא: פאה ג ב"ר: ירמיה נג-נא • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ה</p>
<p>11 רביעי Wednesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 7:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:48 שקיעה _____ 6:22 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:35 בבלי: קידושין נט • ירושלמי: מעשר שני לא • תוספתא: פאה ד ב"ר: ירמיה נב • יחזקאל א • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ו</p>
<p>12 חמישי Thursday</p>	<p>כז 27</p>	<p>א"א י"כ קטן עלות השחר _____ 7:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 6:20 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:33 בבלי: קידושין ס • ירושלמי: מעשר שני לב • תוספתא: דמאי א ב"ר: יחזקאל ב-ג • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ז</p>
<p>13 ששי Friday</p> <p>הדלקת הנרות 6:00 Candle Lighting</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 7:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 6:18 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:31 בבלי: קידושין סא • ירושלמי: מעשר שני לג • תוספתא: דמאי ב ב"ר: יחזקאל ד-ה • רמב"ם: שופר וסכה ולולב ח</p>
<p>14 שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצאי"ק 7:30 Shabbos Ends</p>	<p>כט 29</p>	<p>בראשית מבה"ח עלות השחר _____ 7:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:49 שקיעה _____ 6:17 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:30 בבלי: קידושין סב • ירושלמי: חלה א • תוספתא: דמאי ג ב"ר: יחזקאל ו-ז • רמב"ם: שקלים א</p>

מברכים חודש חשוון המולד: שבת נאכמיטאג 33 מינוט און 1 חלק נאך 6

דורכ'ן זאגן "תקון הצות" ווערט מען געראטעוועט פון גנבים.

(ספר המדות אות נגבה וגזרה חלק ב' סימן ה')